

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
ויגש
כ"ח כסליו – ד' טבת תשפ"ה

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

בשני רעבון. לפי שכלה התבואה וצריכין לאכול מן החדש: **לחם ביכורים.** לחם אביב משמע שעבשיו היה מבכר: **ושמא תאמר חיטין היו.** שזן אפילות לכך נתאחרו לבשל עד אחר הפסח תלמוד לומר לחם שעורים: **ושמא תאמר לפני העומר היו.** ובזמן ביכר תלמוד לומר תן לעם ויאכלו מלמד שקרב העומר והותר

ראויה היתה אותה שנה שתתעבר. וא"ת מנ"ל דילמא אביב הוא דלא הוה אבל פירות האילן ותקופה הוו בתיקונן ואמרינן דעל אחד מהן אין מעברין וי"ל דמסתמא ביין דבעל שלישה הקלה שבארץ ישראל לא ביכרה אלא מין אחד ש"מ דפירות האילן נמי לא הוו וא"ת ודילמא ביהודה הוא דלא הוו אבל בעבר הירדן ובגליל הוו וי"ל דהא נמי שמעינן מבעל שתהעבר. וא"ת מנ"ל דילמא אביב הוא דלא הוה אבל פירות

ומפני מה לא עיברה אלישע. וא"ת ומנא לן דלא עיברה וי"ל דאם איתא דעיברה אי אפשר שלא היו מוצאין בכמה מינין אחר העומה: **אין** מעברין אלא אדר. וכל שאר החדשים אין מעברין דכתיב (אסתר ג) לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ואי מעברין אחת משאר החדשים לא הוי אדר שנים עשר:

לא משנה לחברתה. פי' בקונטרס שנה זו שאינה צריכה להתעבר אין מעברין כדי לתקן שנה הבאה ואין הלשון משמע כן אלא נראה דמיירי לחשב דאין מחשבין בשנה זו על שנה שלאחריה ואע"ג דלא מגלין מ"מ אין מחשבין לסמוך על אותו חשבון שלא לעשות חשבון אחר:

ולא שלש שנים זו אחר זו. פירוש רצופות שלא יבא ניסן ופסח באמצע הקיץ כדפי' בקונטרס וק"ק דמאי אריא שלש אפי' שתים נמי ועוד דקאמר ר' שמעון מעשה בר' עקיבא שעיבר ג' שנים רצופות ורבנן מהדרו ליה ב"ד ישבו וקבעו כל אחת בזמנה פי' ולא רצופות היו ואין הלשון משמע כן ונראה כלשון אחר שפי' בקונטרס דאין מעברין ג' שנים היינו שאין קובעין בפעם אחת להיות שלש שנים משעברות כל אחת בזמנה ולפי' זה לא יתכן מה שפירש משנה לחבירתה דמשמע דמודה ר"ש ברישא:

חוששין לגושיהן. פי' הקונטרס דמטמא באהל ונקשה דתניא במסכת אהלות (פ"ב משנה ג) דגוש הבא מארץ העמים מטמא במגע ומשא אבל לא באהל והא דמשמע בפ"ק דשבת (דף טו: ושם) ובנזיר (דף נד: ושם) דמטמא באהל היינו דווקא בארץ העמים אבל אם הביא מעפרה לארץ ישראל לא מטמא באהל לבן צריך לומר דהכא דחיישינן לגושיהן היינו שלא יטמאו במגע ומשא:

שעיבר השנה מפני הטומאה. פי' בקונטרס שניטמאו בע"ז דע"ז מטמא בפרק ר' עקיבא (דף פב.) כמת אע"ג דטומאת ע"ז מדרבנן מאותה שעה שמא גזרו עליה דהא דריש ליה התם מקראי דדברי הקבלה ובירושלמי אמר דגולגלתו של ארונה היבוסי מצאו תחת המזבח ותימה שהרי (בט"ו) היו יכולין ליטהר ולמה עיברוה והא סגי בהוצאת שלישי ושביעי ואפר פרה לא היו חסרים דכל בית ראשון עמד להם אפר פרה דמשה כדאמר (פרה פרק ג משנה ה) דשניי עשה עוזרא ושמנה לא היה להם הדבר מוזמן ליטהר:

כי

בִּשְׁנֵי רָעָבוֹן. תַּנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר, 'וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה, וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם בִּכּוּרִים עֶשְׂרִים לֶחֶם שְׂעוֹרִים' וְגוֹ'. וְאֵין לְךָ קְלָקָה בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבַשֵּׁל בִּכּוּרוֹתֶיהָ יוֹתֵר מִבַּעַל שָׁלִישָׁה, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא בִּכְּרָה אֶלָּא מִן אֶחָד. שֶׁמָּא תֹּאמַר חִטִּים, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שְׂעוֹרִים', שֶׁמָּא תֹּאמַר לִפְנֵי הָעוֹמֶר, תַּלְמוּד לוֹמַר 'תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ', אַחַר הָעוֹמֶר הָיָה. אֱמוֹר מֵעַתָּה, רְאוּיָה הָיְתָה אוֹתָהּ שָׁנָה שֶׁתִּתְעַבֵּר, וּמִפְּנֵי מָה לֹא עִיבְּרָהּ אֱלִישָׁע, שֶׁשָּׁנַת בַּצֹּרֶת הָיְתָה, וְהָיוּ הַכֹּל רָצִין לְבֵית הַגְּרָנוֹת. תָּנוּ רַבָּנָן, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאִם עִיבְּרוּהָ אֵינָהּ מְעוּבֶּרֶת. אֲבָל מִפְּנֵי הַדֶּחָק מְעַבְּרִין אוֹתָהּ אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִיד, וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אֶחָד. אֵינִי, וְהָא שְׁלָחוּ לֵיהּ לְרָבָא, זוֹג בָּא מַרְקֶת וְתָפְשׂוּ נָשֶׁךָ וּבְיָדָם דְּבָרִים [הַנַּעֲשִׂים] בְּלוּז, וּמֵאי נִיהוּ, תְּבֵלָה. בְּזוֹכוּת הָרַחֲמִים וּבְזוֹכוּתָם יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם. וַעֲמוֹסִי יְרֵכִי נַחְשׁוֹן, בְּקִשְׁוֹ לְקַבּוֹעַ נָצִיב אֶחָד וְלֹא הִנִּיחָן אֲדוֹמִי הָלָז, אֲבָל בַּעֲלֵי אֲסוּפוֹת נָאֶסְפוּ וְקָבְעוּ לוֹ נָצִיב אֶחָד, בָּרֵיךְ שֵׁמֵיהּ בּוֹ אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. חַשּׁוּבֵי מְחַשְּׁבִי, גַּלּוּיֵי לֹא מְגַלּוּ. מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי נָצִיב לְיִשְׁנָא דִּירְחָא הוּא, דִּכְתִיב 'וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים עָשָׂר נְצִיבִים עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְכִלְכְּלוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וְאֶת [בֵּיתוֹ] חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה'. וְהָכְתִיב 'וְנָצִיב אֶחָד [אֲשֶׁר] בְּאָרֶץ', רַב יְהוּדָה וְרַב נַחְמָן, חַד אָמַר אֶחָד מִמּוּזָּה עַל פּוֹלֶם. וְחַד אָמַר, בְּנֶגֶד חֹדֶשׁ הָעִיבּוּר. תָּנוּ רַבָּנָן, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה לֹא מִשָּׁנָה לַחֲבֶרְתָּהּ, וְלֹא שָׁלֹשׁ שָׁנִים זוֹ אַחַר זוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְעִבֵּר שָׁלֹשׁ שָׁנִים זוֹ אַחַר זוֹ. אָמְרוּ לוֹ, מִשָּׁם רְאָיָה, בֵּית דִּין יָשְׁבוּ וְקָבְעוּ אַחַת אַחַת בְּזִמְנָהּ. תָּנוּ רַבָּנָן, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה לֹא בַּשְּׁבִיעִית, וְלֹא בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אֵימָתַי רְגִילִין לְעַבֵּר, עֶרֶב שְׁבִיעִית. שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ מְעַבְּרִין בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וּבְפִלּוּגְתָּא דְּהַנֵּי תַּנָּאֵי, דְּתַנְיָא, אֵין מְבִיאִין יָרָק מִחוּצָה לָאָרֶץ, וְרַבּוֹתֵינוּ הִתִּירוּ. מַאי בֵּינַיְיהוּ, אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, חוֹשְׁשִׁין לְגוּשֵׁיהֶן, אֵיפָא בֵּינַיְיהוּ. תָּנוּ רַבָּנָן, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מְעַבְּרִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֶׂה בְּחִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה שֶׁעִיבֵּר אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה, וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמוֹ, דִּכְתִיב 'כִּי מָרְבִּית הָעָם רַבַּת מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה יִשָּׂשכָר וּזְבוּלוּן לֹא הִטֶּהָרוּ,

כהן גדול ביום הכפורים יוביח. משאר קרבנות לא מצי למידק דתמיד היה על מצחו כדמשמע בפ' האומר (קדושין סו.) הקם להם ציץ שבין עיניך משמע שהיה על מצחו אפי' שלא בשעת העבודה:

שטומאה הותרה בציבור. אין הדבר תלוי בציבור כדאמרינן בפ' הוציאו לו (יומא דף נ.) שהרי פר יוה"כ וחביתי כהן גדול ופסח דקרבן יחיד הוא ודוחין שבת וטומאה ופר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז וחגיגה דקרבן ציבור הם ואין דוחין אלא נקוט האי בכללא ביידך כל שזמנו קבוע דוחה ואפילו ביחיד וכל שאין זמנו קבוע אינו דוחה ואפילו בציבור:

ונשים משלימות לטהורים ועודפין עליהן. תימה דבפ' כיצד צולין (פסחים דף עט. ושם) פליגי בשהיו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאין דרב אמר הללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן ורב כהנא אמר טהורים עושין את הראשון וטמאין עושין את השני ואיבא דאמר רב כהנא אמר טהורים עושין את הראשון וטמאים אין עושין לא את הראשון ולא את השני והשתא סוגיא דהכא במאן אי כרב אי בלישנא בתרא דרב כהנא למה לי משלימות בעדיפות סגי ואי בלישנא קמא דרב כהנא למה לי עדיפות במשלימות סגי ר"ל דנקט משלימות ועדיפות דהשתא לבולהו לישני עשה שלא בתורה ולכך ביקש רחמים על עצמו וה"מ לשנויי לבסוף סבר נשים בראשון חובה ובשני רשות ולכך ביקש דלאו שפיר עבד דעביד פסח שני אלא אליבא דר"ש קיימינן דאית ליה בפ' האשה (שם צא:) דנשים בראשון רשות:

מבדי מפוריא לפסחא כו'. אמתני' דעדיות (פ"ז מ"ז) דמייתי בפרק הנזקין (לקמן דף פז. ושם) הם העידו שמעברין את השנה כל אדר הוה מצי לאקשויי: ורבי

כִּי אָכְלוּ אֶת הַפֶּסַח בְּלֹא כַּתָּוב. כִּי הִתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ עֲלֵיהֶם לֵאמר ה' הַטּוֹב יְכַפֵּר בָּעַד'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִם מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה עִיבְּרוּהָ, מְעוּבֶּרֶת, אֶלָּא מִפְּנֵי מָה בִּיקֵּשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמוֹ שֶׁאֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אֲדָר, וְהוּא עִיבֵּר נִיסָן בְּנִיסָן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהִשִּׁיא אֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי: אָמַר מַר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְעַבְּרִין, אֲלָמָּא אִית לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה, טוּמְאָה דְּחוּיָה הִיא בְּצִיבּוּר. וְהָא תַּנָּיָא, צִיץ בֵּין שֶׁיֵּשְׁנוֹ עַל מִצְחוֹ וּבֵין שֶׁאֵינוֹ עַל מִצְחוֹ מְרַצֶּה, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עוֹדוֹ עַל מִצְחוֹ מְרַצֶּה, אֵין עוֹדוֹ עַל מִצְחוֹ אֵינוֹ מְרַצֶּה. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים יוֹכִיחַ, שֶׁאֵינוֹ עַל מִצְחוֹ וּמְרַצֶּה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַנַּח לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁטּוּמְאָה הוּתְּרָה בְּצִיבּוּר. וְלִיטַּעֲמֵיךְ, תִּיקְשֵׁי לָךְ הֵיא גּוּפָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְעַבְּרִין, וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֶׂה בְּחִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה שֶׁעִיֵּבֵר אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה, וּבִיקֵּשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמוֹ. אֶלָּא חִסּוּרֵי מִחְסְּרָא וְהָכֵי קָתָנֵי, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה, וְאִם עִיבְּרוּהָ, מְעוּבֶּרֶת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵינָהּ מְעוּבֶּרֶת, וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה וכו'. אִי הָכִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִם מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה עִיבְּרוּהָ מְעוּבֶּרֶת, הֵיינוּ תַּנָּא קַמָּא. אָמַר רָבָא, לְהִתְחַלָּה, אִיפָּא בֵּינַיְיהוּ. תַּנָּיָא נַמִּי הָכִי, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטַּעֲנָה שֶׁאֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אֲדָר, וְהוּא עִיבֵּר נִיסָן בְּנִיסָן. וְלֵית לֵיהּ לְחִזְקִיָּה 'הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם', זֶה נִיסָן וְאֵין אַחֵר נִיסָן, טָעָה בִּשְׁמוּאֵל. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים שֶׁל אֲדָר, הוֹאִיל וְרָאוּי לְקוֹבְעוֹ נִיסָן. וְאִיהוּ סָבַר, הוֹאִיל וְרָאוּי לֹא אֲמַרִינַן. תַּנָּיָא נַמִּי הָכִי, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים שֶׁל אֲדָר הוֹאִיל וְרָאוּי לְקוֹבְעוֹ נִיסָן: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהִשִּׁיא אֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. הֵיכִי דָּמֵי, אָמַר רַב אַשִׁי, כְּגוֹן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְחֻצָּה טְמֵאִים וּמְחֻצָּה טְהוֹרִים, וְנָשִׁים מְשַׁלִּימוֹת לַטְּהוֹרִים וְעוֹדְפוֹת עֲלֵיהֶם. מֵעַיְּקָרָא סָבַר, נָשִׁים בָּרִאשׁוֹן חוֹבָה, דְּחָווּ מִיעוּטָן טְמֵאִים וּמִיעוּטָן מִדְּחוּ לְפֶסַח שֵׁנִי. וּלְבַסּוֹף סָבַר, נָשִׁים בָּרִאשׁוֹן רְשׁוּת, דְּחָווּ מִיעוּטָן טְמֵאִים רוּבָּא לֹא מִדְּחוּ לְפֶסַח שֵׁנִי: גּוּפָא, אָמַר שְׁמוּאֵל, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים שֶׁל אֲדָר, הוֹאִיל וְרָאוּי לְקוֹבְעוֹ נִיסָן. עֲיִבּוּרָהּ, מַאי. אָמַר עוּלָּא, אֵין מְקַדְּשִׁין אֶת הַחֹדֶשׁ, קִידּוּשׁ, מַאי. אָמַר רָבָא, בְּבֵטֵל הָעִיבּוּר. רַב נַחְמָן אָמַר, מְעַבְּרִין וּמְקוֹדְּשׁ. אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן, מִכְּדֵי מִפּוֹרְעִי לְפִיסְחָא תִּלְתָּן יוֹמִין הָווּ, וּמִפּוֹרְעִי דְּרִשְׁיָנָן בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח, דְּתַנְיָא, שׁוֹאֲלִין בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח קוֹדֶם לַפֶּסַח שְׁלֹשִׁים יוֹם. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת. וְכִי מַטֵּי רֵישׁ יַרְחָא מַרְחֲקִין לֵיהּ, אֲתֵי לְזִלְזוּלֵי בְּחַמְּיָא. אָמַר לֵיהּ, מִידַּע יְדִיעַ דְּשַׁתָּא מְעַבְּרָתָא בְּחוּשְׁבָּנָא תְּלָיָא מִילְּתָא. אָמְרִי, חוּשְׁבָּנָא הוּא דְּלָא פְּלִיחַ לְהוּ לְרַבָּנָן עַד הַשַּׁתָּא. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה תְּקוּפָה חֲמֵישָׁה רוּבּוֹ שֶׁל חוֹדֶשׁ. וְכַמָּה רוּבּוֹ שֶׁל חוֹדֶשׁ, שִׁשָּׁה עָשָׂר יוֹם, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה.

רבי

מהשלמת תשעים וא' יום שלה רובו של חדש תשרי: **ששה עשר יום.** ותקופת תשרי נופלת בי"ז אבל אם היתה תקופת תשרי נופלת בששה עשר אין מעברין ולקמיה יליף טעמא:

רבי

רבי יוסי אומר אחד ועשרים יום. אם צריך להשלים כ"א יום מחודש תשרי על תקופת תמוז שתקופת תשרי נופלת בכ"ב מעברין ומוסיפין חודש אחד ודוחין את המועדות כדי שתקדים תקופת תשרי לחג אבל אם היתה תקופת תשרי נופלת בכ"א דהיינו יום אחד בתוך חולו של מועד אין מעברין: **חג האסיף.** זמן האסוף שבחג דהיינו חולו של חג שיכול לאסוף בו דבר האבד השמר שיהא בתקופת שנה הנבנסת ולא בתוך תקופת תמוז שהיא משנה שעברה ר' יהודה סבר כולו חג בעינן כלומר כל חולו של מועד בעינן בתקופה חדשה הלכך כשתקופת תמוז חסירה ששה עשר הרי יום אחד מחולו של מועד נמשך לתוכה דחמשה עשר יום טוב ויום ששה עשר חולו של מועד אבל אם היתה תקופת תשרי נופלת ביום ט"ז הרי כל חולו של מועד בתקופה חדשה ואין מעברין ר' יוסי אומר מקצת חולו של מועד בעינן בתקופה חדשה הלכך כשתקופת תשרי נופלת ביום כ"ב שהוא יום טוב האחרון מעברין את השנה ודוחין את המועדות כדי להקדים תקופה לחג אבל אם רואין בית דין באדר שתפול תקופת תשרי ביום כ"א שהוא שביעי של ערבה דאיכא מקצת חולו של מועד בתקופה חדשה אין מעברין ולמיעבריה לאלול ולידחייה למועד חד יומא ואיבא לר' יהודה בוליה חג ולרבי יוסי מקצת חג כדפרכינן לקמן גבי תקופת ניסן ליעברה לאדר לא אפשר משום דלא מיקלע לן תשרי ביומא דחזיא אי מיעברינן לאלול דהא מעיקרא מסדרינן לירחא דסיתנא כי היכי דלא ליקלע תשרי באד"ו משום דאתו תרי שבי בהדדי ומשום שביעי של ערבה דלא ליקלע בשבת ובדאמרינן התם (ר"ה דף יט:) מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר דלא איצטריך דמעיקרא סדרינן לירחי דלא ליקלע באד"ו ואי ניצטריך לעבורי מיקלקלא ראש השנה כדאמרינן בראש השנה (שם) ובמסכת סוכה (דף מג:) נמי גבי שביעי של ערבה אמרינן לא מיקלע אלול בשבת אלמא אנן הוא דמעיינינן במילתא מעיקרא ומסדרינן לירחי כי היכי דלא מיקלע באד"ו הלכך כיון דיום שלשים של אלול מיקלע בשלשה אב דה' או בז' אי דחית ליה חד יומא בין על ידי עיבור אלול בין על ידי עיבור חדש אחר מיקלע ראש השנה באד"ו ואי מיקלע בשני בשבת דאפשר למידחייה למחר הואיל וברוב השנים לא שכיח לא פרכינן ליה ולעבורי תרי ירחי ולדחייה תרי יומי לא אפשר דקיימינא לן במס' ערכין (דף ח:) דלא נראה לחכמים לעבר שמנה חדשים בשנה אלא אם כן היתה שנה שלפניה מעוברת וכיון דבסדר החדשים אחד מלא ואחד חסר מיקלע לן תקופה ביום י"ז לרבי יהודה או בכ"ב לרבי יוסי אי מעברין עוד תרי ירחי הוו להו שמנה מעוברין הלכך מעברין את השנה: **אי קבעי יום תקופה גומר.** יום שהתקופה נופלת בו הוא גמר תקופה שעברה ואינה מתקופה חדשה למה לי לרבי יהודה ששה עשר חסירה ולרבי יוסי ה"א בלאו הכי כוליה חג ולא לר' יוסי איבא מקצת חג דהא יום שביעי של ערבה יהודה ותפול חדשה בששה עשר או עשרים לרבי יוסי ותפול באחד ועשרים לא לר' יהודה איבא כוליה חג ולא לר' יוסי איבא מקצת חג דהא יום שביעי של ערבה שנופלת בו בתקופה מאוחרת שעברה הוא ולר' יהודה נמי יום ט"ז מתקופה שעברה וליבא כוליה חג: **מתחיל.** הוא ראשון לימי תקופה הבאה הלכך לר' יהודה אין תפול בששה עשר שהוא ראשון לחולו של מועד איבא כוליה חג ולר' יוסי אם תפול בשביעי של ערבה איבא מקצת: **מיתיבי יום תקופה גומר דברי רבי יהודה.** וכיון דיום תקופה גומר למה לי חסירה ששה עשר: **ועוד תניא.** לר' יהודה עשרים השמעינן מינה דר' יהודה מקצת חג הוא דבעי וקשיא לשמואל בתרתי: **ששה עשר.** ונופלת בשבעה עשר: **עשרים.** ונופלת בכ"א ואע"ג דהוא יום אחרון לחולו של מועד ליבא מקצת חג דלר' יהודה יום תקופה גומר ואינו מן החדשה: **ששה עשר לפני הפסח מעברין.** אם תקופה שלפני הפסח דהיינו תקופת טבת חסירה ששה עשר בניסן ותקופה נופלת בשבעה עשר מעברין את השנה שכשאתה מונה משבעה עשר בניסן ע"א יום לתקופת ניסן וע"א יום לשל תמוז הרי הם כלים בכ"א בתשרי ותקופה נופלת בכ"ב ואע"ג דלרבי יוסי מיום תקופה מתחיל ליבא מקצת חג בתקופה חדשה כיצד טול י"ד דניסן שהוא מלא ואייר וסיון ט"ו ותמוז ואב ו"ט הרי קל"ב ואלול כ"ט שהוא חסר הרי קס"א וכ"א דתשרי הרי קפ"ב ימי שתי תקופות ושל תשרי נופלת בכ"ב משום הכי מעברין אבל נפלה תקופת תשרי ביום כ"א אין מעברין דהיום תקופה מתחיל ואיבא יום אחד מחולו של מועד בתקופה חדשה: **ששה עשר לפני החג.** אם חסרה תקופת תמוז שהוא לפני החג ששה עשר מימי תשרי ונפלה של תשרי בי"ו אין מעברין דאיבא מחולו של מועד בתקופה חדשה טובא ולקמן פריך אמאי אמר שיתסר אפילו חסרה שיבסר ותמניסר וי"ט ועשרים קאמר נמי ר' יוסי דאין מעברין דהא ששה עשר לפני הפסח הוא דמעברין דהיינו משום דמטית תקופת תשרי בכ"ב: **אף ששה עשר לפני החג מעברין.** דקסבר בוליה חג בעינן ולקמן פריך היינו תנא קמא: **אחרים.** מפרש טעמייהו לקמן: **היינו ר' יהודה.** דתרוייהו מקצת חג בעי:

איבא

ורבי יוסי סבר מקצת חג בעינן. פי' בקונטרס דליבא למיפרך וליעברוה לאלול דא"כ מיקלע תשרי באד"ו ודוקא לאחרים דקיימי בתקופת ניסן הוא דפריך לקמן וליעברוה לאדר משום דמצינן בקיטא לאחסר חד יהא תקופת תשרי נופלת ליחזור תשרי לדוכתיה ביום הגון ור"ת מפרש דלקמן פריך לבולהו תנאי דאשכחנא כמה תנאי דלא חיישי לאד"ו כי היכא דס"ד אלו קשרים (שבת דף קיג.) דחלבי שבת קריבים ביום הכפורים דפליגי בה רבי (שמעון) ור"ע וכי משני מלמעלה למטה קא חשיב ה"ה נמי לכולהו תנאי ת"ק ורבי יהודה ור' יוסי ור"ש ועקשה דלא יתכן לפרש כן מילתא דר' יוסי דקתני ט"ז לפני הפסח מעברין ט"ז לפני החג אין מעברין ועוד דבס"פ החלל (סוכה דף נד:) לא אשכח תנא דאתיא כוותיה מתניתין דחלבי שבת קריבים ביום הכפורים אלא אחרים ועוד דרבינא דמשני לעולם אחרים בתשרי קיימי משמע דאתא לשנויי דלא תיקשי וליעברו לאדר ולא צריכתו למימר מלמעלה למטה קחשיב ומיהו גם לפירוש הקונטרס צ"ל ע"כ דרבינא לא תירץ כלום מקושיא דליעבריה לאדר דהא אליבא דאחרים קיימא דלא חיישי לאד"ו וצריך נמי לומר לדידיה דמלמעלה למטה קחשיב ומהאי טעמא נמי בחנם דחק בקונטרס לפרש דמעברין לאדר שפיר משום דאפשר לתקוני תשרי בחד מירחי קייטא דלא צריך לטעם זה כיון דאליבא דאחרים קיימי' ואין להקשות דהשתא נמי כי נעבר חדש שלם מיקלע תשרי באד"ו למאן דאמר דחודש העיבור ב"ט יום דהא אפשר לתקוני מחד ירחי קייטא למלאות חד טפי מכסדרן ובן למאן דאמר ל' יום לחסר חד מירחי קייטא:

ט"ז לפני הפסח מעברין. פירוש ט"ז ונופלת בי"ז משום תשרי דתקופה נופלת בכ"ב וליבא אפילו מקצת החג ואפילו נופלת תקופת ניסן בט"ז בניסן או בתחילת היום או בשש שעות ביום מיקלע נמי תקופת תשרי בכ"ב שהרי יש בין תקופה לתקופה צ"א יום וז' שעות ומחצה אלא דכי נפלה תקופת ניסן בי"ז פסיקא ליה לעולם מעברין אבל בט"ז אם בתחילת הלילה נופלת או בחצי הלילה אין מעברין ומשום ואילך מעברין:

איבא

איבא ביניידהו יום תקופה גומר ויום תקופה מתחיל ולא מסיימי. לא שייך כאן תנא בתרא לטפויי אתא ביון דמפסיק שאר תנאי דקאתי לטפויי עלייהו וכן איתא בפרק במה מדליקין (שבת כד.). גבי איבא ביניידהו דרב ברונא ולא מסיימי:

שמור את חדש האביב שמור את תקופת ניסן דהיינו יום תקופה שהיה בתוך ימי חידוש של לבנה במקצת וכמה ימי חידוש י״ד ומכאן ואילך היא ישנה ושקשה דאם כן מאי קשה ליה ולעיברוה לאדר לימא דקסבר יום תקופה גומר דאי נמי מעברי׳ לאדר ונדחייה חד יומא נופל תקופה בי״ד ומתחיל ניסן של חמה בט״ו ולא הוי בתוך ימי חידושה של לבנה ועוד משמע בפרק היו בודקין (לקמן דף מא:) דחידושה של לבנה מתמשיך עד ט״ו דא״ר יוחנן עד מתי מברכין על החדש עד שתתמלא פגימתה ומפרשי נהרדעי עד ט״ו וג״ל דקסברי אחרים יום תקופה גומר וחידושה של לבנה עד ט״ו הלכך בשנופלת תקופת ניסן בט״ו מעברין דליכא תקופת ניסן של חמה בחידוש של לבנה כלל ופריך לעיברוה לאדר כדי שתפול תקופה בי״ד וביום ט״ו מתחיל ניסן של חמה דאיכא יום אחד בחידוש של לבנה והא דאמר בשילהי פ״ק דראש השנה (ד׳ כא.) כי חזית דמשכה תקופת טבת עד שיתכר בניסן לעברה להאי שתא ולא תיחוש לה דכתיב שמור את חדש האביב שמור אביב של תקופה כר׳ נ״ל אפילו בנופלת ביום ט״ו גופיה קאמר וקסבר יום תקופה גומר אפי׳ דכי מעברת לאדר ונופל בט״ו ליכא אביב של תקופה בחידוש דניסן אבל אי משכה עד ט״ו מעברין לאדר ולא מעברינא ליה לשתא והא דקאמר לא תיחוש לה היינו לומר דאחרים היא יחידאה היא ואין הלכה כמותו כדפי׳ שם בקונטרס ומיהו התם קשה למה לי טעמא משום אביב של תקופה תיפוק ליה משום תקופת תשרי דכשנופלת תקופת ניסן ביום ט״ו נופלת תקופת תשרי פעמים בכ״א פעמים בכ״ב ואפילו תפול תקופת תשרי בכ״א ליכא אפילו מקצת חג בתקופה חדשה דהא סבר יום תקופה גומר ולפר״ת אתי שפיר דכי משכה תקופה טבת עד שיתכר בניסן ונפלה בתחלת הלילה או בר׳ שעות בלילה א״צ לעבר משום תקופת תשרי דסגי דנעבר יום א׳ אדר או אלול ותפול תקופת תשרי בכ׳ בו ומיהו לפירוש הקונטרס נמי י״ל דאתא למימר דהתם דוקא כי משכה עד שיתכר עברה אבל אם נופלת בחמיסר לא תעברה אפילו נופלת בתחלת היום או בר׳ שעות ביום אלא ניעבריה לאדר אף על גב דתקופת תשרי נופלת בכ״א לא תיחוש דקיימא לן כאחרים דלא חיישינן לתקופת תשרי דלא דריש חג האסיף: **וליעבריה** לאדר. אפילו לפר״ת דפריך לכולהו תנאי מוכח מתוך תירוצו של רב אחא בר יעקב דלאחרים נמי פריך ותימה מאי קושיא הא רבה בר שמואל תני בסוף פ״ק דר״ה (דף כ.) יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש לצורך ת״ל החדש הזה וקדש ואמר רבא האי דתנא רבה בר שמואל אחרים היא דתניא אחרים אומרים אין בין עצרת לעצרת ואין בין ר״ה לר״ה אלא ד׳ ימים בלבה:

רבינא אמר לעולם אחרים בתשרי קיימי. לאו לשנויי קושיא דליעבריה לאדר קאתי כדפרישית לעיל:

ועריפת

איבא ביניידהו. דלר׳ יהודה יום תקופה גומר ואפילו לא חסרה אלא עשרים ונפלה בכ״א ליכא מקצת חג ולר׳ יוסי יום תקופה מתחיל ואם נפלה בכ״א איכא מקצת חג עד שתחסר כ״א ותפול חדשה בכ״ב והוה ששה עשר לפני הפסח דהוי ההיא לפני החג חסירה כ״א הוא דמעברין אבל חסירה בציר מהכי לא: **ולא מסיימי.** אין סימן איזה מהן קאמר ששה עשר חסירה וב״ז תפול מעברין אבל נפלה בט״ז אין מעברין דיום תקופה מתחיל ואיכא בוליה חג וחד מיניידהו קאמר אפילו נפלה בט״ז מעברין דיום תקופה גומר וליכא בוליה חג ואע״ג דתרוייהו אמרי בחדא ששה עשר חד קאי אחיסרון וחד קאי אנפילה ולא ידעינן הי מיניידהו: **שמור את חודש האביב שמור אביב של תקופה שיהא בחודש ניסן.** שמור תקופת חדש ניסן של חמה שיהא בתוך חידושה של לבנה אביב של חמה שאין ניסן קרוי אביב אלא על פי בישול התבואה שמתבכרת בו וכל ביכור התבואה ועתי הקיץ והחורף לחשבון החמה הם ואמר רחמנא שמור שיהא חדש ניסן של חמה נמשך לתוך ימי חידושה של לבנה דכתיב חדש ואין לשון חידוש נופל אלא על לבנה המתחדשת ואשמועינן שיהא ניסן של חמה נמשך בתוך ימי חידוש הלבנה במקצת וכמה הן ימי חידושה י״ד ימים מכאן ואילך היא ישנה: **וליעבריה לאדר.** ולידחייה לפסח חד יומא ואי נמי מקלע פסח בבד״ו לא איכפת לן דהא דלא עבדינן פסח בבד״ו טעמא משום תשרי הוא והיכא דלא אפשר מוטב דלעבריה לאדר ולקלע בבד״ו ונעבר בקיטא חד ירחא חסר טפי מבסדרן וניהדר לתשרי בדוכתא ביום הגון ולא ניעברוה לשתא למידחינהו לכולהו מועדות חדש שלם: **תנא.** דאחרים מלמעלה למטה קחשיב וה״ק מעברין עד מיעוטה ולא מיעוטה בכלל כלומר אם תחסר תקופת טבת י״ח ימים או י״ז או ט״ז או ט״ו ותפול תקופת ניסן ביום ט״ז מעברין אבל אם חסרה י״ד ונפול תקופת ניסן בט״ו אין מעברין דמעברת לאדר ותפול תקופת ניסן בי״ד ויום תקופה מתחיל ויעשה פסח בתקופה חדשה: **לעולם בתשרי קיימי.** ומשום הכי ליכא לתקוני מילתא בעבורי ירחי ומדחייא חד יומא למועד כדמפרש לעיל דתשרי לא מידחי חד יומא הוא ודאמרינן הא איכא בולה חול המועד בתקופה חדשה קסברי אחרים בוליה חג בעינן ואפילו יו״ט ראשון בתקופה חדשה ויום תקופה גומר הלכך כי נפלה תקופה בט״ו מעברינן: **חג האסיף כתיב.** חולו של מועד משמע ושמענן אחרים הכי משמע להו קרא חג האסיף חג הבא בזמן אסיפה דהיינו סוכות יהא בתקופה חדשה: **וקני השוק,** שאינן מסנהדרין: **קבני עדה.** מסנהדרי קטנה: **מיוחדין שבעדה.** סנהדרי גדולה: **על בסמוך.** ולא צריך למיסמך ממש כתב רחמנא וסמכו ממש: ולר״י משום סמיכה ממש לא איצטריך וסמכו אלא ליכתוב את דיהם של ראש ואנא גמיר ראש ראש מוסמך ידו על ראש העולה (ויקרא א): **מיסמיך סמי.** לקרות להם רבי: **במקום שבעים וחד קאי.** לפי שהיה משה רואה להם ושקול כנולם: **בירא ממש סמכי ליה.** בלשון בעיא גרסינן ליה כלומר מי בעו לאתנוחי ידייהו על רישיה דסבא: **למידן דיני קנסות.** דאלהים כתיב (שמות כב) דמשמע דייני מומחין והיינו סנהדרי קטנה שמומחין בשבעים חכמים ובי״ג שופטים בכל שבט ושבט ואין מוסיפין עליהם עוד אחד, הרי כאן חמשה, הברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר, וקני שנים, ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי כאן שלשה. ורבי שמעון, הכתיב וסמכו. ההוא, מיבעי ליה לגופיה. ורבי יהודה, לגופיה לא צריך, דאם כן דילא אתי וסמכו לדרשה, ליכתוב וקני העדה ידיהם על ראש הפר. ורבי שמעון, אי כתיב הכי, הוה אמינא, מאי על, בסמוך. ורבי יהודה, גמר ראש ראש מעולה. ורבי שמעון, לא גמר ראש ראש מעולה. תנא, סמיכה וסמיכת זקנים בשלשה. מאי סמיכה, ומאי סמיכת זקנים. אמר רבי יוחנן, מיסמך סבי בשלשה, מלנ. איליבא מדכתיב וסמוך את ידיו עליו, אי הכי, תסני בהך. וכי תימא, משה במקום שבעים וחד קאי, אי הכי, ליבעי שבעים וחד. קשיא. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב יוסף, מיסמך סבי בשלשה, מלנ. אמר ליה רבי יהודה אמר רב, ברם זכור אותו האיש לטוב ורבי יהודה בן בבא שמו, שאילמלא הוא, נשתכחו מישראל. דיני קנסות נשתכחו, גנרוסינהו. אלא בטלו

סמוכין ובשאר דיני ממונות לא בעינן מומחין כדאוקימנא ברישׁ פירקין (דף ב:) משום נעילת דלת והיכא דליכא נעילת דלת כגון בד׳ שומרין וגזילות דיינינן בבבל אע״ג דליכא סמוכין דשליחותייהו קא עבדינן כדמפרש בהחובל (ב״ק דף פד:) אבל בקנסא לא עבדינן שליחותייהו משום דלא שכיחא ולית בה חסרון כיס:

בבלו דיני קנסות. דכיון דליכא סמיכה בטלה: **בין שתי עיירות גדולות.** ולא בתוך העיר שאם יוודע שלא יחריבו את העיר: **לונבאיות.** חניתות: **ולא קבלו.** לפי שעדיין היה בחור: **אילימא דלא דיינינן דיני קנסות בחוצה לארץ.** והכי קאמר אין סמיכה מועלת בחוצה לארץ ואפילו סמכוהו בארץ: **פשיטא סומכין בחוצה לארץ ונסמכין בארץ.** אם בני בבל נותנין רשות לאחד שבא"י לדון קנסות: **הא אסרן דלא.** דאין סמיכה בחוצה לארץ וכיון דאי הוה גבן הכא לא מצינו למסמכיה כל שכן היכא דליתיה גבן: **סומכין בארץ ונסמכין בחוצה לארץ מאי.** אם הסומך עומד בארץ והנסמך עומד בבבל וליתיה גבי סומך מי מהני כאילו איתיה גביה בשעת סמיכה ומצי למידן בחוצה לארץ כדתנן סנהדרין נוהגין בחוצה לארץ או דלימא כיון דליתיה גבייהו בשעת סמיכה לא מהניא ליה: **לא הוה מפתיע מילתא.** כשהיו אצלו לא היה מוצא שנים שיצטרפו עמו לסומכו ואנן תלתא בעינן: **משתקיד.** מחזר ומצפה לסומכו כמו (ירמיה א) כי שוקד אני: **מנין שאין נסמכין לבית עלי.** שאינן ווכין להיות נסמכין: **זקן ממש.** בא בימים: **תכתיב כל מרבית ביתך ימותו אנשים.** כשבאין לכלל אנשים בן שמנה עשרה שנה למה לי למיהדר ומכתבינן: **אלא סמיכה.** שאפילו חכמים הבאים לכלל זקנה בגון על ידי תורה וגמילות חסדים כדאמרינן בראש השנה (דף יח.) בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בתורה ובגמילות חסדים מכל מקום לא תהא תורת זקנה עליהם להיות ראויים לסנהדרין: **חוי קבל.** אפל: **וקיים.** ותחזיה כלומר הרחק מן הרבנות שמקברת את בעליה אפילה מתרגם קבלה (שמות יז): **בחל.** לעינים: **שיח.** לפנים: **פירכוס.** לשיער שיר הוא לכלה נאה שמעלת חן בלא קישוט: **כל מן דין.** כל כמו אלו וביוצא בהן היו סומכין לנו שראויים הם לסמיכה: **פרמיסין.** לשון הפכנים כמו סרס את המקרא מסופו לראשו: **פרמיסין.** לשון שמתפכין את טעמי תורה: **פרמיסין.** לשון שמרטוט כלומר שאין נותנים טעם הגון לדברידהם: **חמיסין.** חמסנין שמונעין מלומר טעמי תורה: **טורמיסין.** לא איתפרש: **רבה דעמיה.** נשיא בעמיו: **מדברנא.** מנהיג על שם שהיה פרנס וקרוב למלכות: **ביוצינא דנהוראי.** על שם שהיה גדול בנורי כדאמרינן בהשוהר את הפועלים (ב"מ ד' פה:) שופריה דר' אבהו מעין שופריה (דר' יוחנן): **בריך מתיך.** ברוך בואך: **מיוחדים שבשופטיך.** שיהו מזקני סנהדרי גדולה: **מה להלן מיוחדין שבעדה.** כדפרישית לעיל (דף יג.): **ליגמרה לכולה מילתא.** ואפילו מניינא דחמשה מהתם תיפוק דהא תניא לעיל (שם) וסמכו שנים זקני שנים: **אלא.** לעולם לא גמר גזירה שוה ושופטיך למיוחדין איצטריך ומניינא מרבויא דרי"ה ח"נ אלא ור"ו דושופטיך למניינא ורבי שמעון ור"ו לא דרישי:

בעלול

ועריפת עגלה בג'. עריפה לאו דוקא דמדידה הוא דהויא ב:ג' כדתנן בפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:) ג' מב"ד הגדול שבירושלים היו יוצאין ובו' והדר קתני נפטרו זקני ירושלים והלכו זקני אותה העיר ומביאין עגלה ערופה והתם לא קתני ג' וקראי נמי דמיירי בגמרא במדידה כתיב: **יבול** זקני השוק. כאן מוכח דזקני משמע הדיוטות וכן לקמן גבי עריפה אמרינן אי כתב זקני ה"א זקני השוק וכן ברייש מצות חליצה (יבמות דף קא. ושם) מרבים הדיוטות מדכתיב זקני עירו וקשה דבפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:) תנן נמצא סמוך לעיר שאין בה ב"ד לא היו מודדין ומפרש בגמרא דזקני העיר בעינן וליכא ור"ל דזקני העיר שאני דמשמע המיוחדים שבעיר כדדרשינן הכא העדה המיוחדים שבעדה:

לא שרח ולא פירכוס. משמע דתרי מילי נינהו

ודלא בפ' הקונטרס (פ"ב) דכתובות שפירש דפוסקת היינו מעברת שרק על פניה והתם מוכח דפוסקת היינו פירכוס ואין להאריך:

ורבי שמעון לא דריש ור"ו. וכן בפ' קמא דסוטה (דף ה:) גבי וטהורה דקאמר ר"ש אין זבות תולה במים המרים וכן בשלהי התבלת (מנחות דף נא:) גבי ומחזיתה ותימה דבריש מרובה (ב"ק דף סה:) דריש ר"ש ור"ו ואת אשמו ובפרק (על אלו מומין) האסורים (בכורות כח:) גבי ומן הצאן לרבות הנוגח לקרבן ובריש פ' ד' מיתות (לקמן דף נא:) דריש ר"ע בת ובת אני דורש ורבי שמעון קאי התם כוותיה וכן קשה מרבי יהודה דדריש הכא ור"ו ובפרק אלו מציאות (ב"מ דף כז.). גבי ומצאתה דאתא לידו משמע וקשה דבריש תמורה (דף ב:) גבי ואם המיר ימיר אמרינן ור' יהודה ור"ו לא דריש וכן בשלהי טרף בקלפי (זמא ד' מה.) גבי והאש ור"ל דהא דקאמר לא דריש לא משמע ליה לאו משום דלא דרשי ליה כלל אלא דווקא לההיא דרשה קאמר:

מתני'

בָּבֶל דִּינֵי קְנָסוֹת מִישְׁרָאֵל, שֶׁפָּשׁוּ אַחַת גְּזֵרָה מֵלְכוּת הָרִשְׁעָה גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל הַסּוֹמֵךְ יֵהָרֵג, וְכָל הַנִּסְמָךְ יֵהָרֵג, וְעִיר שֶׁסּוֹמְכִין בָּהּ תֵּיהָרֵב, וּתְחוּמִין שֶׁסּוֹמְכִין בָּהֶן יֵעָקְרוּ, מֶה עָשָׂה יְהוֹדָה בֶּן בָּבָא, חָלַךְ וְיָשַׁב לוֹ בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּדוֹלִים, וּבֵין שְׁתֵּי עֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת, וּבֵין שְׁנֵי תְּחוּמֵי שַׁבָּת, בֵּין אוּשָׁא לְשַׁפְרָעָם, וְסָמַךְ שָׁם חֲמִשָּׁה זְקֵנִים. וְאִלּוּ הֵן, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ, רַב אַוָּיָא מוֹסִיף אַף רַבִּי נְחֶמְיָה. בֵּיוָן שֶׁהִכִּירוּ אוֹיְבֵיהֶם בְּהֶן, אָמַר לָהֶן, בָּנַיי רוּצוּ. אָמְרוּ לוֹ רַבִּי, מַה תְּהֵא עָלֶיךָ. אָמַר לָהֶן, חֲרִינִי מוּטָל לִפְנֵיהֶם כְּאֶבֶן שֶׁאֵין לָהּ הוֹפְכִים. אָמְרוּ, לֹא יָזוּ מִשָּׁם עַד שֶׁנְּעַנְעוּ בוֹ שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת לוּנְבְּיאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל, וַעֲשָׂאוּהוּ כִּכְבָרָה. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא אַחֲרִינִי הָיוּ בַּהֲדֵיהּ, וְהֵאי דְּלָא קָחָשִׁב לְהוּ, מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא. וְרַבִּי מֵאִיר, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא סְמִכוּהוּ? וְהָא אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הָאוֹמֵר רַבִּי מֵאִיר לֹא סְמָכוֹ רַבִּי עֲקִיבָא אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה. סְמִכֵהּ רַבִּי עֲקִיבָא וְלֹא קִיבְּלוּ, סְמִכֵהּ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא וְקִיבְּלוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, אֵין סְמִיכָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ. מַאי אֵין סְמִיכָה, אִילֵימָא דְּלָא דַּיְינִי דִּינֵי קְנָסוֹת כְּלָל בְּחוּצָה לָאָרֶץ, וְהָא תְּנַן סַנְהֶדְרִין נוֹהֶגֶת בֵּין בָּאָרֶץ וּבֵין בְּחוּצָה לָאָרֶץ. אֶלָּא, דְּלָא סְמִכִינַן בְּחוּצָה לָאָרֶץ, פְּשִׁיטָא.

סוֹמְכִין בְּחוּצָה לָאָרֶץ וְנִסְמָכִין בָּאָרֶץ, הָא אָמְרִינַן דְּלָא. אֶלָּא סוֹמְכִין בָּאָרֶץ, וְנִסְמָכִין בְּחוּצָה לָאָרֶץ, מַאי. תָּא שְׁמַע, דְּרַבִּי יוֹחָנָן הֲוָה מְצַטְעַר עֲלֵיהּ דְּרַב שֵׁמֶן בַּר אַבָּא דְּלָא הֲוָה נַפְּיֵיהוּ דְּלִיסְמְכֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן זִירוּד וְהַד דְּעִיסְּיהּ, וּמִנּוּ רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן עַכְמַאי. וְאָמְרִי לָהּ, רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן עַכְמַאי וְהַד דְּעִיסְּיהּ, וּמִנּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן זִירוּד, חַד דַּהֲוָה נַפְּיֵיהוּ, סְמִכוּהוּ. וְחַד דְּלָא הֲוָה נַפְּיֵיהוּ, לָא סְמִכוּהוּ. רַבִּי חֲנִינָא וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָא, הֲוָה קָא מִשְׁתְּקִיד רַבִּי יוֹחָנָן לְמִיסְמְכִינְהוּ, לָא הֲוָה מִסְתַּיְיעָא מִילְּתָא, הֲוָה קָא מְצַטְעַר טוֹבָא. אָמְרוּ לֵיהּ, לָא נְצַטְעַר מַר, דַּאֲנַן מִדְּבֵית עֲלִי אָהֲתִינַן, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, מִנַּיִן שֶׁאֵין נִסְמָכִין לְבֵית עֲלִי, שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יִהְיֶה זָקֵן בְּבֵיתְךָ כָּל הַיָּמִים. מַאי זָקֵן, אִילֵימָא זָקֵן מִמָּשׁ, וְהִכְתִיב כָּל מַרְבִּית בֵּיתְךָ יָמוּתוּ אֲנָשִׁים, אֶלָּא סְמִיכָה. רַבִּי זֵירָא, הֲוָה מְיַסַּר לְמִיסְמְכֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְעוֹלָם הֱוֵי קָבֵל זְקֵנִים. כֵּיוָן דְּשָׁמְעָהּ לְהָא דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵין אָדָם עוֹלֶה לְגַדְלוּת אֶלָּא אִם כֵּן מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, אֲמַצֵי לֵיהּ אֲנַפְשֵׁיהּ. כִּי סְמִכוּהוּ לְרַבִּי זֵירָא, שָׁרוּ לֵיהּ הָכֵי, לֹא כַּהֲל וְלֹא שַׁרְךָ וְלֹא פִּירְכוּס וְיַעֲלַת חֵן. כִּי סְמִכוּהוּ לְרַבִּי אַמֵּי וּלְרַבִּי אַסִּי, שָׁרוּ לְהוּ הָכֵי, כָּל מַן דִּין כָּל מִן דִּין כְּמוֹכוֹ לָנָא לָא תִּסְמְכוּ לָנָא לָא מִפַּרְמִיסִין וְלָא מִפַּרְמִיסִין. וְאָמְרִי לָהּ, לָא מְהַמְּיסִין וְלָא מִטּוּרְמִיסִין. רַבִּי אַבָּהוּ, כִּי הֲוָה אָתֵי מִמְּתִיבְתָּא לְבֵי קֵיסָר, נָפְקִי מְטַרְוֵיתָא דְּבֵי קֵיסָר וּמְשַׁתְּרֵין לֵיהּ, רַבָּה דְּעַמֵּיהּ, מְדַבְּרָנָא דְּאוּמְּתֵיהּ, בּוּיְינָא דְּנוּרָא, בְּרִיךְ מָתֵיךְ לְשָׁלֹם: עֲרֵיפָה עֶגְלָה בְּשִׁלְשָׁה: תָּנוּ רַבָּנָן, 'וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשׁוֹפְטֶיךָ', 'זְקֵנֶיךָ' שְׁנַיִם, 'שׁוֹפְטֶיךָ' שְׁנַיִם, וְאֵין בֵּית דִּין פָּחוּת מִשִּׁבְעָה, מוֹסִיפִין עוֹד אֶחָד, הֲרֵי כָּאן חֲמִשָּׁה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, 'זְקֵנֶיךָ' שְׁנַיִם, וְאֵין בֵּית דִּין שָׁקוּל, מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶם עוֹד אֶחָד, הֲרֵי כָּאן שִׁלְשָׁה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, הַאי 'שׁוֹפְטֶיךָ' מַאי עֲבִיד לֵיהּ. הַהוּא, מִיבָּעֵי לֵיהּ לְמִיּוּחָדִין שֶׁבִּשּׁוֹפְטֶיךָ. וְרַבִּי יְהוּדָה, מִ'זְקֵנֶיךָ' 'זְקֵנֶיךָ' נָפְקָא. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אִי מִ'זְקֵנֶיךָ', הָוֶה אָמֵינָא זְקֵנֵי הַיְשִׁיבָה, הָוֶה אָמֵינָא סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה, כָּתַב רַחֲמָנָא 'וְשׁוֹפְטֶיךָ' מְמַּיּוּחָדִין שֶׁבִּשּׁוֹפְטֶיךָ. וְרַבִּי יְהוּדָה, גָּמַר 'זְקֵנֶיךָ' 'זְקֵנֶיךָ' מִ'וְסָמְכוּ זְקֵנֵי הָעֵדָה אֶת יְדֵיהֶם', מַה לְּהַלָּן מְיוּחָדִין שֶׁבָּעֵדָה, אַף כָּאן מְיוּחָדִין שֶׁבְּזְקֵנֶיךָ. אִי יָלְפִינַן לְהַלָּן כּוּלָּהּ מֵהָתָם, 'זְקֵנֶיךָ וְשׁוֹפְטֶיךָ' לָמָּה לִי. אֶלָּא, וְ"וְשׁוֹפְטֶיךָ" לְמִנְיָנָא. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְ"ו" לָא דָּרֵישׁ. אֶלָּא מֵעַתָּה, 'וְיָצְאוּ' שְׁנַיִם, 'וְעָמְדוּ' שְׁנַיִם, לְרַבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי תִּשְׁעָה, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן שִׁבְעָה. הַהוּא, מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבָּנַיי 'וְיָצְאוּ' הֵן וְלֹא שְׁלוּחָן, 'וְעָמְדוּ' שֶׁאֲפִילּוּ נִמְצְאוּ

מתני' דלא כי האי תנא. תימה אי משום דמתני' לא חשיבא מלך וכהן גדול ה"נ אשכחן גבי אין מוסיפין על העיר דבעינן מלך ונשיא ואורים ותומים וב' תודות ושיר כדתנן בפ"ב דשבועות (דף יד.), וכן גבי מוציאין למלחמת הרשות דבעינן מלך ומשוח מלחמה כדאמר בגמ' (דף טז.), וי"ל דבכל הנהו לא חשיב כולהו מילי אלא שבעים וא' לחודייהו אבל הכא דסגי בג' או בה' אם איתא דצריך מלך וכהן גדול הוה ליה למיתני בהדיא:

מלמד שהמקום גורם. ואע"ג דבמעשר שני כתיב נמי מקום ומעשר שני נאכל בכל העיר הכא גבי סנהדרין לא מקרי מקום אלא לשכת הגזית סמוך למחנה שכינה כדאמר באיזהו מקומן (זבחים דף נד:) גמירי דסנהדרין בחלקו של יהודה ושכינה בחלק בנימין אבל בית פגי אע"ג דדנין בירושלי' כדאמר בהשובר את הפועלים (ב"מ דף צ.) והא בעי חומה כגון דדשו לפנים מחומת בית פגי ובפרק התודה (מנחות דף עח) אמרינן השוחט את התודה ולחמה חוץ לבית פגי לא קדש את הלחם ולאו דווקא אבית פגי אלא אפי' בירושלים אין שם מקומו וכדאמר בפ"ק דשבת (דף טז.) מ' שנה קודם שחרב הבית גלתה סנהדרין וישבה להּ בחנות ומפרש התם שלא דנו דיני נפשות ואמרינן בפרק בתרא דראש השנה (דף לא.) עשר גליות גלתה סנהדרין מלשכת הגזית לחנות ומחנות לירושלים:

אילימא לדבר הרשות מי נפקי. ואתר תמיד של בין הערבים שהיו הולכין לביתם כדאמרי' בהנהנין (לקמן פח) היה הולך כל אחד ואחד לבדו ולא מתרמי שימצאו כולן ביחד: **אל** יחסר המזג. כדאמר שאם הוצרך אחד מהן לצאת אם יש בה כ"ג יוצא ואם לאו אינו יוצא והיינו במזיגה דעל חד תרי ואע"ג דסתם מזיגה על חד תלת כדאמרינן בריש המוציא יין (שבת דף עז. ושם) היינו דווקא רבא שהיה רגיל למזוג כן שהוא כמשפט המזיגה על חד תלת אבל שאר בני אדם האוהבין יין חזק אין מוזגין אלא על חד תרי כדמשמע בשילהי התודה (ב"מ דף ס. ושם) שהיתה מזיגתו משונה דאמר רבא מזיגה דידי מידע דידע ואמר נמי בביצד מעברין (עירובין דף נד.) דמיא האי מזיגה למזיגה דרבא בריה דרב יוסף בר חמא וי"מ אל יחסר המזג שלא יחסר בגימטריא מז"ג שהוא חמשים אבל אי חסר מ"ט אין לחוש דמשתיירי כ"ב ואין ב"ד שקול ומוסיפין עליהם אחד הרי כאן כ"ג:

נטע רבעי ומעשר שני כו' שאין דמיו ידועין כו'. לא קאי אנטע רבעי ובן מוכח בגמרא דקתני בברייתא איזהו מעשר שני שאין דמיו ידועין אבל רבעי לא קתני והיינו טעמא מתוך שאדם להוט לאכול פירות נטיעה זו חיישינן אפי' בדמיו ידועין ומיהו בזמן הזה שאין מחללין בשווין לא בעי שלשה:

בשלשה לקנותו ויקח מי שיתן יותר ופי' הקונטרס עיקר דאיש ושתי נשיו היכי דמי ודוחק לומר דנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות בה: **צינורא** של הקדש. פירש בקונטרס שטוען בה זהב והוה כי ההיא דכלים (פ"ט מ"ו) דתנן כוש שבלע את הצינורא ומלמד שבלע את הדרבן כוש הוא הפלך שהנשים טוות בו ועוד איכא צינורא אחר דאמרינן שילהי ר' עקיבא (שבת צ.) ובפ' בתרא (מנחות) דתנן שם את הפתילות ומקנחין בה את הנרות ועוד יש צינורא אחר דאמר בפ"ק דיומא (דף יב.) כהן גדול לובש ומהפך בצינורא משמע שהיינו מזלג שמהפך בו איברי תמיד ורבינו חננאל פירש צינורא עצי נורא:

בְּעַלְיָל לָעִיר, צָרִיךְ לְעַסּוֹק בְּמִדְיָרָה. מַתְנִיתִין, דְּלָא כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, 'וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשׁוֹפְטֶיךָ', 'וְקָנֶיךָ' וּ סַנְהֶדְרִין, 'וְשׁוֹפְטֶיךָ' זֶה מֶלֶךְ וְכֹהֵן גָּדוֹל. מֶלֶךְ, דִּכְתִיב 'מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ'. כֹּהֵן גָּדוֹל, דִּכְתִיב 'וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשּׁוֹפֵט'. אִיבַּעְיָא לְהוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב בְּהֶדְיָא פְּלִיג אוֹ בְּרַתְּיֵי פְּלִיג. בְּמֶלֶךְ וְכֹהֵן גָּדוֹל פְּלִיג, אֲבָל בְּסַנְהֶדְרֵי, אִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אִי בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אוֹ דִילְמָא בְּסַנְהֶדְרֵי נַמֵּי פְּלִיג, דְּאָמַר כּוּלָּהּ סַנְהֶדְרֵי בָּעֵינָן. אָמַר רַב יוֹסֵף, תָּא שְׁמַע, מִצְּאָן אֵבֶר פְּגִי וְהַמֶּרְחָב עֲלֵיהֶן, יָכוֹל תְּהֵא הַמֶּרְאָה, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם' מְלַמֵּד, שֶׁהַמָּקוֹם גּוֹרֵם. דָּנְפוֹק פַּמָּה, אִילֵימָא מִקְצָתָן, דִּילְמָא הָנָךְ דְּאִיכָּא גַּוַּאי, קָיְימִי בְּוָותֵיהּ. אֶלָּא פְּשִׁיטָא, דְּנִפּוֹק כּוּלְּהוּ. לְמַאי, אִילֵימָא לְדָבָר הָרְשׁוּת, מִי מְצוּ נָפְקִי, וְהָכְתִיב 'שָׁרְרָךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג'. אֶלָּא פְּשִׁיטָא, לְדָבָר מִצְוָה, הֵיכִי דָּמֵי, לָאו לְמִדְיָרַת עֲגָלָה? וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא, דְּאָמַר כּוּלִּי סַנְהֶדְרֵי בָּעֵינַן. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, לָא, כְּגוֹן שֶׁצִּוּוּ לְהוֹסִיף עַל הָעִיר וְעַל הָעֲזָרוֹת, כְּדִרְתָנַן אֵין מוֹסִיפִין עַל הָעִיר וְעַל הָעֲזָרוֹת אֶלָּא בְּבֵית דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאֶחָד. תָּנֵיָא בְּוָותֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף, מִצְּאָן אֵבֶר פְּגִי וְהַמֶּרְחָב עֲלֵיהֶן, כְּגוֹן שֶׁיָּצְאוּ לְמִדְיָרַת עֲגָלָה וּלְהוֹסִיף עַל הָעִיר וְעַל הָעֲזָרוֹת, כָּל שֶׁהָיְתָה הַמֶּרְאָה, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם', מְלַמֵּד שֶׁהַמָּקוֹם גּוֹרֵם: נֶטַע רְבָעִי וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין דְּמֵיהֶן יְדוּעִין, תָּנוּ רַבָּנָן, אֵיזֶהוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין דְּמֵיהֶן יְדוּעִין, פֵּרוֹת שֶׁהַרְכִּיבוּ, יַיִן שֶׁהִקְרִים וּמְעוֹת שֶׁהֶחֱלִידוּ. תָּנוּ רַבָּנָן, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין דְּמֵיהֶן יְדוּעִין, פֵּרוֹת אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשָׁה לְקוֹחוֹת, אֲבָל לֹא בִּשְׁלֹשָׁה שֶׁאֵין לְקוֹחוֹת, אֲפִילּוּ נִכְרֵי אֶחָד מֵהֶן, אֲפִילּוּ אֶחָד מֵהֶם בְּעָלִים. בְּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה, שְׁלֹשָׁה וּמַטִּילִין לְתוֹךְ כִּיס אֶחָד, מַהוּ. תָּא שְׁמַע, אִישׁ וּשְׁתֵּי נָשָׁיו פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין דְּמֵיהֶן יְדוּעִין. דִּילְמָא כְּגוֹן רַב פָּפָּא וּבַת אַבָּא סוֹרָאָה: הַהֶקְדֵּשׁוֹת בִּשְׁלֹשָׁה: מַתְנִיתִין דְּלָא כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, אֲפִילּוּ צִינּוֹרָא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, צְרִיכָה עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם לְפָדוֹתָהּ. אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי, בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, דְּאָמַר כִּשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל עֲשָׂרָה כֹּהֲנִים בְּתִבְיָן בַּפָּרָשָׁה, אֶלָּא לְרַבָּנָן, שְׁלֹשָׁה מָנָא לְהוּ, וְכִי תֵּימָא, דִּכְתִיב בְּהוּ שְׁלֹשָׁה. קַרְקָעוֹת, דִּכְתִיב בְּהוּ אַרְבָּעָה, תִּיסְגֵּי בְּאַרְבָּעָה. וְכִי תֵּימָא הָכִי נַמִּי, אֶלָּמָה תָּנֵן, הַקַּרְקָעוֹת תִּשְׁעָה וְכוּ'. אֶלָּא מַאי, דִּמְשַׁלְמִי בְּהוּ עֲשָׂרָה. הֶקְדֵּשׁוֹת, דִּמְשַׁלְמִי בְּהוּ שִׁיתָּא, לִיבְעֵי שִׁיתָּא. קַשְׁיָא: הֲעָרְכִין כּוּ': מַאי עֲרָכִין הַמְּטַלְטְלִין, אָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב, בְּאוֹמֵר 'עֶרֶךְ כְּלִי זֶה עָלַי', דְּאָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב,

האומר

האומר ערך כלי זה עלי נותן דמיו. כמו שהוא שוה דיודע הוא שאין לומר לשון ערך לכלי ואין ערכו קצוב וגמר ואמר לשם דמים דאין אדם מוציא דבריו לבטלה: **ערכין המטלטלין.** משמע שהערכין מיטלטלין: **במתפס מטלטלין לערכו.** שאומר ערכי עלי ונתחייב ערך הקצוב לפי שניו והיה לו מטלטלין ואמר הרי אלו לערכי וחלה עליהן קדושה ובא לפדותן צריך ג' להוצ'יאן מיד הקדש: **ר' אבהו אומר באומר ערכי עלי.** ואינו פורע ובא כהן למשכנו ומצא לו מטלטלין והבי קאמר הערכין דהיינו ערך אדם ובא ליתן מטלטלין נגבין בשלשה שמאין: **בשלמא לאפוקי מהקדש.** כגון דרב גידל ורב חסדא הוא דבעי שלשה דכיון דחל עליו הקדש לא ניפוק עד שיפדנו בשוויו: **אלא לעיולי.** כגון דר' אבהו: **עיולי נמי דיילמא מעו.** ויקחנו להקדש ביותר משויו: **הכי קאמר.** דניבעי כהן: **מיעוט אחר מיעוט.** דכולהו ממעטי ישראל דמשמע כהן ולא ישראל: **ואימא חמשה כהנים וחמשה ישראל.** בעינן דקמא לגופיה ושני לו הוי מיעוט אחר מיעוט ושלישי הדר איצטריך לגופיה דניהוי כהן דכיון דאיתרבי ליה למיעוט אחר מיעוט דאפילו ישראל כי הדר כתב כהן דוקא כתביה דלאו מיעוט אחר מיעוט הוא דהא שני לאו מיעוט הוא אלא ריבוי וכן כולם חד דווקא וחד הוי מיעוט אחר מיעוט: **ואדם כיוצא בהן.** כקרקעות דבעי נמי תשע וכהן לשומו: **ועבד איתקש לקרקעות.** והתנחלתם אותם (ויקרא כה): **שער העומד ליגזז.** והקדישו ובא לפדותו בשויו שיעשיק משער אדם נפה וקילקלי וחבק: **בגזוז דמי.** והוו להו מטלטלין ובשלשה: **אין מועלין בו.** דעבד הרי הוא כקרקע ואין מועלה בקרקע ובמסכת מעילה (דף יח:) גמר חטא חטא מתרומה בפרק הנהנה: **מועלים בשערי.** דשערו לאו בגופו והוה ליה כשאר מטלטלין: **העומד ליגזז.** שכבר שילח פרע וראוי להסתפר: **ש"מ.** פלוגתא דתנאי הוא לתנא קמא דאמר לית בהו מעילה סבר כמחובר דמי ולענין פדייה נמי בעי עשרה ולרבן שמעון כגזוז דמיא: **דברים שהן בקרקע.** מחוברין לקרקע: **ואינן בקרקע.** אלא כמטלטלין: **ר"מ מחייב.** לישבע על השאר שהודה מקצת הטענה אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות בדילפינן בשבועת הדיינים (שבועות דף מב.) הכא ביון דאין צריכין לקרקע דעומדות ליביצר הן כדמוקי ר' יוסי בר חנינא לפלוגתיה בבצורו' דמיין ונשבעין: **לא.** התם בעבעים כל כמה דשבקת להו מיבחש בחשי אבל שערו אשבוחי משבח הלכך אפי' ר' מאיר בשער כרבנן סבירא ליה: **קא פסיק ותני.** מתני' רובע שתמא בב"ג: **לא שנא.** שור שרבע אדם זכר ולא שנא שור שרבע אשה נקבה דנפקא לן תרוויהו מקראי בפרק ארבע מיתות (לקמן נד:) שהן בסקילה ותנא דמתני' מרבי להו לב"ג: **בשלמא רובע נקבה.** כתיב ביה כ"ג דכתיב והרגת את האשה ואת הבהמה איתקש בהמה לאשה ודיני נפשות נפקין לקמן בעשרים ושלשה: **אלא רובע זכר.** מנלן דבעי ב"ג: **דכתיב כל שוכב וגו'.** ומהאי נפקא לן בארבע מיתות לרובע זכר: **דאם אינו ענין.** לאדם הבא על הבהמה דהא קרא אחרינא כתיב (ויקרא כ) איש אשר יתן שכבתו וגו': **תניהו ענין לנשכב.** למביא בהמה עליו ומדאפקיה בלשון שוכב לידין בשוכב מה בא על הבהמה הוא והיא בב"ג בדילפינן מואת הבהמה תהרוגו (שם) דאיתקש בהמה לאדם אף מביא בהמה עליו שניהם בב"ג:

האומר ערך כלי עלי נותן דמיו. בפ"ק דערכין (דף ה.) מוקי לה כר' מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה ותימה דבפרק השולח (גיטין דף לח: ושם) אמר רב המקדיש עבדו יצא לחירות מאי טעמא גופיה לא קדיש כו' משמע התם דהיינו דלא כר"מ דלהידי' קדוש לדמיו ונראה דהתם דערכין אליבא דר' מאיר קאמר רב וליה לא סבירא ליה וכן משמע התם (ערכין דף ה.) דפריך לר"מ פשיטא ואי אתא למימר דסבר כר' מאיר מאי פריך פשיטא אלא משמע דלא סבר כרבי מאיר אלא קאמר דלר"מ נותן דמיו א"נ איבא ב' לישיני דרב בגיטין (דף לח:) חד במקדיש וחד במפקיר:

אדם מי קדוש. וא"ת ולוקמה בעבד דקדוש כדאמרינן בסמוך דמועלין בשערו ואמר בהשולח (שם) המקדיש נכסיו והיו בהם עבדים אין הגזברים רשאין להוציאם לחירות וי"ל דאדם לא משמע ליה דקאי אעבד אי נמי הכא פריך אליבא דרב דאמר (שם) המקדיש עבדו יצא לחירות:

שער העומד ליגזז. אף על גב דמעילה ילפינן מתרומה ולענין תרומה לא אמרינן כל העומד לקצור כקצור דמי דלענין זה לא ילפינן מתרומה דתמטעו מעל ריבה כדדרשינן במעילה (דף יח:) לגבי כמה דברים:

אין מועלין. כאן משמע דאין מעילה במחובר (ב"ב דף עט. ושם) גבי מקדיש דקתני מועלין בבור ופי' בגון שהצניע חפצים בבור ולא יתכן דהיינו מחובר אלא שעקר חוליא מן הבור ונהנה ממנה: **בעבעים** העומדים ליבצר. תימה דבפרק נערה (כתובות דף נא: ושם) פריך גבי זיל הב ליה מתמרי דעל בודיא שוה סוף כל העומד לגזוז בגזוז דמי דצריכי לדיקלא קמאינא ומאי פריך והא רבנן דהכא לית להו הך סברא ור"ל דגבי בעל חוב מודה דלא גבי מדבר העומד לגזוז דלא סמכא דעתיה ועוד פר"ח דהתם פריך משום דבפרק הבונס (ב"ק דף נט:) פסיק רב כרבי שמעון דאמר אבלה פירות מקודיש גמורים משלמת פירות גמורים ואין שמין אותן אגב שדה משמע דבכבוצרות דמיין:

אם אינו ענין לשוכב כר'. ומהכא נמי בפ' ד' מיתות (לקמן דף נד:) ילפינן אזהרה לנשכב מה שוכב ענש והזהיר כו' ותימה ר' אבהו דפליג עלה התם ב"ג גנא לן וכן רבי שמעון דדריש מיניה התם (ד' ס.) דבני נח מוזהרים על ביישוף מדאיתקש לשוכב עם בהמה וכן לבן עזאי דגמר מיניה דמכשף בסקילה בההוא פירקא (דף סז:) וי"ל דאי משום הל"ל קרא דאיש כי יתן את שכבתו בבהמה גבי מכשפה הלכך קרא דכל שוכב מיותר לנשכב כדדרשינן:

אימא

וְהָאוֹמֵר עֶרֶךְ כְּלִי זֶה עָלַי, נוֹתֵן דָּמָיו. מַאי טַעְמָא, אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין עֶרֶךְ לִכְלִי, וְנִמְצָא וְאָמַר לְשׁוּם דָּמִים, מְשׁוּם הָכִי נוֹתֵן דָּמָיו. הָאי עֲרָכִין הַמְּטַלְטְלִין, עֲרָכִין שֶׁל מְטַלְטְלִין. רַב חִסְדָּא אָמַר אֲפִילּוּ לֵיהּ, תְּנִי, עֲרָכִין שֶׁל מְטַלְטְלִין. הָאי עֲרָכִין הַמְּטַלְטְלִין, מְטַלְטְלִין שֶׁל עֲרָכִין מִיבָּעְיָא לֵיהּ. תְּנִי, מְטַלְטְלִין שֶׁל עֲרָכִין. רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר, בְּאוֹמֵר עֲרָכַי עָלַי, בָּא כֹּהֵן לְגִבּוֹת מִמֶּנּוּ מְטַלְטְלִין, בְּשְׁלָשָׁה. קַרְקָעוֹת, בַּעֲשָׂרָה. אָמַר לֵיהּ רַב אֲחָא מְדֵיפְתִּי לְרַבִינָא, בִּשְׁלָמָא לְאַפּוֹקֵי מֵהֶקְדֵּשׁ, בָּעֵינַן שְׁלָשָׁה. אֶלָּא לְעִיּוּלֵי לְהֶקְדֵּשׁ, שְׁלָשָׁה לָמָּה לִי. אָמַר לֵיהּ, סָבְרָא הוּא, מַה לִּי עִילּוּי, מַה לִּי אַפּוֹקֵי. אַפּוֹקֵי מַאי טַעְמָא, דִּילְמָא טָעֲיָין נְמֵי, דִּילְמָא טָעֲיָין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כו': אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי, בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי יְהוּדָה, הֵיינוּ דִּכְתִיב כֹּהֵן. אֶלָּא לְרַבָּנַן, כֹּהֵן לָמָּה לְהוּ. קָשְׁיָא: הַקַּרְקָעוֹת תִּשְׁעָה וְכוֹהֵן: מְנָהֲנֵי מִילֵּי, אָמַר שְׁמוּאֵל, עֲשָׂרָה כֹּהֲנִים כְּתוּבִין בְּפָרָשָׁה, חַד לְגוּפֵיהּ, הָנָךְ תְּוֵי מִיעוּט אַחַר מִיעוּט, וְאֵין מִיעוּט אַחַר מִיעוּט אֶלָּא לְרַבּוֹת, דְּאִילּוּ תִּשְׁעָה יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד כֹּהֵן. מַתְקִיף לָהּ רַב הוֹנָא בְּרֵיהּ דְּרַב נָתָן, אֵימָא חֲמִשָּׁה כֹּהֲנִים וַחֲמִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִים, קָשְׁיָא: וְאָדָם כֵּיוֹצֵא בָּהֶן: אָדָם, מִי קָדוֹשׁ? אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בְּאוֹמֵר דָּמַי עָלַי, דְּתַנְיָא, הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי שָׁמִין אוֹתוֹ כְּעֶבֶד הַנִּמְכָּר בַּשּׁוּק, וְעֶבֶד אִתְקַשׁ לְקַרְקָעוֹת. בָּעֵי רַבִּי אַבִּין, שָׁעָר הָעוֹמֵד לִיגָּזֵז בִּכְבָמָה. מְגָזּוּז דָּמֵי, וּבְשְׁלֹשָׁה. אוֹ מִכְּמֵחוֹבֵר דָּמֵי, וּבַעֲשָׂרָה. תָּא שְׁמַע הַמְקַדֵּישׁ אֶת עַבְדּוֹ, אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, מוֹעֲלִין בְּשַׁעֲרוֹ. וְקָיְימָא לָן, דְּכִשְׁעָרוֹ הָעוֹמֵד לִיגָּזֵז פְּלִיגִי, שְׁמַע מִינַּהּ. נִיעָא, הָנֵי תַּנָּאֵי כֹּהֲנֵי תַּנָּאֵי, דְּתַנְיָא רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן בְּקַרְקַע וְאֵינָן בְּקַרְקַע, וְאֵין חֲכָמִים מוֹדִים לוֹ. כֵּיצַד, עֲשָׂה גְּפָנִים טְעוּנוֹת מְסֹרָתִי לָךְ, וְחַלָּה אוֹמֵר, אֵינָן אֶלָּא חֲמֵשׁ, רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, כָּל הַמְחוּבָּר לְקַרְקַע הֲרֵי הוּא כְּקַרְקַע. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא, בַּעֲנָבִים הָעוֹמְדוֹת לִיבָּצֵר עָסְקִינַן. מַר סָבַר, כִּבְצוּרוֹת דָּמְיָין. וּמַר סָבַר, לָאו כִּבְצוּרוֹת דָּמְיָין. לֹא, אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי מֵאִיר, עַד כָּאן לֹא קָאָמַר רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא הָתָם, כָּל כְּמָה דִּשְׁבָקַהּ לְהוּ, מֵיכְחַשׁ כְּחֵשׁ. אֲבָל שְׁעָרוֹ, כָּל כְּמָה דִּשְׁבָקַהּ לְהוּ אַשְׁבּוּחֵי מַשְׁבַּח: דִּינֵי נְפָשׁוֹת כו': קָא פָּסִיק וְתָנֵי, לֹא שָׁנָא רוֹבֵעַ זָכָר וְלֹא שָׁנָא רוֹבֵעַ נְקֵבָה. בְּשִׁלְמָא רוֹבֵעַ נְקֵבָה, דִּכְתִיב 'וְהָרַגְתָּ אֶת הָאִשָּׁה וְאֶת הַבְּהֵמָה', אֶלָּא רוֹבֵעַ זָכָר, מְנָא לָן, דִּכְתִיב 'כָּל שׁוֹכֵב עִם בְּהֵמָה מוֹת יוּמָת', אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְשׁוֹכֵב, תְּנֵיהוּ עִנְיָן לְנִשְׁכָּב. וְאִפְּקֵיהּ רַחֲמָנָא בִּלְשׁוֹן שׁוֹכֵב, לְאַקּוֹשֵׁי נִשְׁכָּב לְשׁוֹכֵב. מַה שׁוֹכֵב, הוּא בְּהֵמָתוֹ בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. אַף נִשְׁכָּב, הוּא וּבְהֵמָתוֹ בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: שׁוֹר הַנִּסְקָל בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: שֶׁנֶּאֱמַר 'הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת', כְּמִיתַת הַבְּעָלִים כָּךְ מִיתַת הַשּׁוֹר: אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרָבָא, מַמַּאי דְּהַאי 'וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת', לְמִיתַת בְּעָלִים כָּךְ מִיתַת הַשּׁוֹר, הוּא דַּאֲתָא.

אימא

אימא לקטלא הוא דאתא. תימה דמשמע דאי לקטלא אתא הו לא דרשינן מיניה במיתת בעלים כך מיתת השור ותימה הא גבי רובע דדריש לעיל מדאיתקיש וכ"ת משום דחדא מיתה כתיב אתרוייהו דכתיב הרגו את האשה ואת הבהמה הא גבי שובב דרשינן מדאיתקיש אע"ג דכתיב מיתה בכל חד באפי נפשיה ואיש כי יתן שכבתו בבהמה מות יומת וגו' וי"ל דהתם בהמה כתיב בתריה לאקשויי בהמה לאיש אבל הכא כתיב שור ברישא והדר בעלים לאקשויי בעלים לשור ולא שור לבעלים אי לאו משום דמייתר דלא אינטריך לגופיה

בְּנִשָּׁא שֵׁבֶט שֶׁחָטָא, עַסְקִינַן. מִי לֹא אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ, דְּבָרִיו שֶׁל גָּדוֹל. הָאי נַמֵּי, גָּדוֹל הוּא. עֹלֶה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּבָאִין עַל עִסְקֵי נְחָלוֹת, וְכִתְחִילָּתָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מַה תְּחִילָּתָהּ שְׁבָעִים וְאֶחָד, אַף כָּאן שְׁבָעִים וְאֶחָד. אִי, מַה תְּחִילָּתָהּ, קַלְּפֵי, אוּרִים וְתוּמִּים, וְכָל יִשְׂרָאֵל. אַף כָּאן, קַלְּפֵי, אוּרִים וְתוּמִּים, וְכָל יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא, מֻחְזָרְתָּא כְּדְרַב מַתְנָה. רַבִּינָא אָמַר, לְעוֹלָם בְּשֶׁבֶט שֶׁהוּדַּח, וּדְקָא קַשְׁיָא לָךְ, בְּדִינָא דְּרַבִּים דָּיְינִינַן לֵיהּ, אִין, אַף עַל גַּב דְּקָטְלִינַן בֵּיחִיד, בֵּי דִינָא דְּרַבִּים דָּיְינִינַן לֵיהּ. מִי לֹא אָמַר רַב חָמָא בְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, 'וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת הָאִשָּׁה הַהִיא' וְגוֹ', אִישׁ וְאִשָּׁה אַתָּה מוֹצִיא לְשַׁעֲרֶיךָ, וְאֵי אַתָּה מוֹצִיא בְּשֶׁבֶט כּוּלּוֹ לְשַׁעֲרֶיךָ. הָכָא נַמֵּי, אִישׁ וְאִשָּׁה אַתָּה מוֹצִיא לְשַׁעֲרֶיךָ, וְאֵי אַתָּה מוֹצִיא כָּל הַשֵּׁבֶט כּוּלּוֹ לְשַׁעֲרֶיךָ: לֹא אֶת נְבִיא הַשֶּׁקֶר: מְנָהֲנֵי מִילֵּי, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא, אַתְיָא 'חֲזָדָה חֲזָדָה' מִזָּקֵן מַמְרֵא, מָה לְהַלָּן בְּשִׁבְעִים וְאֶחָד, אַף כָּאן בְּשִׁבְעִים וְאֶחָד. וְהָא הֲזָדָה כִּי כְּתִיבָא, בְּקָטָלָא הוּא דְּכְתִיבָא, גָּמַר 'דָּבָר' 'דָּבָר' מֵהַמְרָאָתוֹ. וְלֶהָדַר זָקֵן מִמַּרְא, וְלִגְמַר הֲזָדָה הֲזָדָה מִנְּבִיא הַשֶּׁקֶר. 'דָּבָר' דָּבָר' גָּמַר, 'הֲזָדָה הֲזָדָה' לָא גָּמַר: וְלֹא אֶת כֹּהֵן גָּדוֹל: מְנָהֲנֵי מִילֵּי, אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, דְּאָמַר קְרָא 'כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ' דִּבְרֵיהֶן שֶׁל גְּדוֹל. מֵיתִיבִי, 'הַדָּבָר הַגָּדוֹל', דָּבָר קָשֶׁה. אִתָּה אוֹמֵר דָּבָר קָשֶׁה, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא דִּבְרֵיהֶן שֶׁל גְּדוֹל. תָּא שְׁמַע, 'וְהָאִי תִּנָּא, תְּרֵי קְרָאֵי לְמָה לִי. חַד, לְצִוּוּאָה בְּעָלְמָא. וְחַד, לְעַשִּׂיָּה. וְאִידָךְ, אִם כֵּן לְכִתּוּב אוֹ 'גְּדוֹל' 'גְּדוֹל' אוֹ 'קָשֶׁה' 'קָשֶׁה'. מַאי גְּדוֹל וּמַאי קָשֶׁה, שָׁמַע מִינַּהּ, תַּרְתֵּי. בְּעֵי רַבִּי אֶלְעָזָר, שׁוֹרוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, בְּכִפָּה. לְמִיתַת בְּעָלִים דִּידֵיהּ מַדְמִנַן לֵיהּ, אוֹ דִילְמָא לְמִיתַת בְּעָלִים דְּעָלְמָא מַדְמִנַן לֵיהּ. אָמַר אַבָּיֵי, מִדְּקָא מְבָעֲיָא לֵיהּ שׁוֹרוֹ, מִכְּלָל דְּמָמוֹנוֹ פְּשִׁיטָא לֵיהּ. פְּשִׁיטָא, מֵהוֹ דִּתְימָא, הוֹאִיל וּכְתַב 'כָּל' הַדָּבָר הַגָּדוֹל, כָּל דִּבְרֵיהֶן שֶׁל גָּדוֹל, קָא מַשְׁמַע לָן: אֵין מוֹצִיאִין כו': מְנָהֲנֵי מִילֵּי, אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, דְּאָמַר קְרָא 'וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹדוּ', 'הוּא' זֶה מֶלֶךְ, 'וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ' זֶה מְשׁוּחַ מִלְחָמָה, 'וְכָל הָעֲדָה' זֶה סַנְהֶדְרֵי. וְדִילְמָא, לְסַנְהֶדְרֵי הוּא דְּקָאָמַר לְהוּ רַחֲמָנָא דִּילְמָא יְשַׁיְּלוּ בְּאוּרִים וְתוּמִּים. אֶלָּא, כִּי הָא דְּאָמַר רַב אַחָא בַּר בִּינְיָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן חֲסִידָא, כְּנוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה, רוּחַ צְפוֹנִית מַשֶּׁבֶת בּוֹ, וְהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, מִיָּד הָיָה דָּוִד עוֹמֵד וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר. כֵּיוָן שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, נִכְנְסוּ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל אֶצְלוֹ, אָמְרוּ לוֹ, אֲדוֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ, עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְפַרְנָסָה. אָמַר לָהֶן, לְכוּ וְהִתְפַּרְנְסוּ זֶה מִזֶּה, אָמְרוּ לוֹ אֵין הַקּוֹמֶץ מַשְׂבִּיעַ אֶת הָאֲרִי, וְאֵין הַבּוֹר מְתַמְלֵא מֵחוֹלְיוֹתָיו. אָמַר לָהֶם, לְכוּ פַּשְׁטוּ יְדֵיכֶם בַּגְּדוּד. מִיָּד, יוֹעֲצִין בָּאֲחִיתֹפֶל וְנִמְלָכִין בְּסַנְהֶדְרֵי וְשׁוֹאֲלִין בְּאוּרִים וְתוּמִּים. אָמַר רַב יוֹסֵף, מַאי קְרָא

ואחרי

מה תחילתה כלפי אורים ותומים. הא דאמר ברישא הדר (עירובין דף סג.), גבי יהושע דלא אשכחן דאיצטריך ליה לאלעזר לשאול באורים ותומים לאו אחלוקת הארץ קאמר דגזירת הכתוב היא אלא בשאר דברים הצריכים לשאול באורים ותומים שהיה נגלה לו בנבואה:

איש ואשה אתה מוציא לשעריך. הכא לא חשיב עיר איש ואף על גב דבפ' אלו דברים (פסחים דף סה: ושם דף עו.), גבי פסח בטומאה אמר איש נדחה ואין ציבור נדחים ואפילו כל העיר טמאה נדחים לפסח שני עד דאיכא רוב ישראל שאני הכא משום דמצינו שחילק הכתוב בין יחידים למרובים כמו בין עיר הנדחת ליחידי:

אין הבור מתמלא מחולייתו. פ"ה בגון אם עקר חוליא מבור עמוק וחזר והשליכו לתוכו אין הבור מתמלא ממנה ולא יתבין דאמרינן בפ' הרואה (ברכות דף נט.) כשנטל הקב"ה כ' כוכבים מבימה והביא מבול לעולם ומילא הנקב מעש ופריך ולימלייה מדידיה ומשני אין הבור מתמלא מחולייתו ור"מ דקרקע שרגילין להניח על שפת הבור קורין חוליא כי ההיא דתנן (עירובין דף פג:) חוליית הבור והסלע שהם גבוהים עשרה וקאמר אין הבור מתמלא מאותה חוליא ור"ת פירש מחולייתו היינו ממקורו דאין מתמלא הבור מים ממקור נביעתו וכן מוכח במדרש דאמר אין הבור מתמלא מחולייתו אלא אם כן ממשיכין לו מים ממקום אחר:

ואחרי

ואחרי אחיתופל כו'. ה"ג ר"ת והכי כתיבי קראי אחרי אחיתופל יהוידע בן בניהו ואביתר וגו' יהוידע בן בניהו זה סנהדרין וכן הוא אומר ובניהו בן יהוידע על הכרתי ועל הפלתי בן בניהו זה סנהדרין וכן הוא אומר ובניהו בן יהוידע על הכרתי ועל הפלתי למה נקרא שמן כו' אביתר אלו אורים ותומים ואח"כ שר צבא וכו' ומייתי ראיה דכי היכי דבניהו בן יהוידע היה ראש סנהדרין כמו כן היה יהוידע אביו כרתי ופלתי הם סנהדרין וק"ק דבדברי הימים (א יא) דבתחלת מלכותו של דוד חשיב בניהו בן יהוידע עם הגבורים של דוד המתחזקים עמו להמליכו והאי קרא דאחיתופל בסוף ימיו של דוד בתחלת מלכים בימי שלמה וקחשיב יהוידע ואין יחבן שהיה אביו של בניהו וגם בסוף שמואל (ב כג) מונה בניהו עם הגבורים ושמא שני בניהו בן יהוידע הוי אחד אביו של יהוידע ואחד בנו:

את תבנית המשכון וגו'. ומשה במקום ע"א הוי קאי תימה ל"ל וכן תעשו הא גבי סנהדרין ושבטים אמרינן דבעי ע"א כדאשכחנא במשה דמוקי סנהדראות והוא במקום ע"א קאי אע"ג דלא כתיב התם וכן תעשו ועוד קשה דבפ' קמא דשבועות (דף יד.). תנן דאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ושבעים ואחד ופי' שם בקונטרס דליף ממשה דהוי מלך ונביא ובמקום שבעים ואחד ואם כן גבי סנהדרין דליף ממשה דבעי שבעים ואחד מדאי מלך ונביא בהעמדת סנהדראות ויש לומר דהכא מרבינן טפי משום דכתיב וכן תעשו משמע דאתא לרבויי כל הנך וא"ת ובכלים נמי בעי שבעים ואחד וכ"ת הכתוב תלאו בשירות דאין צריך אלא שירות הא משמע בסמוך דאי לאו אותם הוי אמינא דבעי משיחה ועבודה ואם כן השתא דכתיב אותם למעוטי משיחה ע"א מיהא לא נמעט ור"ל דאתא אותם לגלויי דוכן תעשו לא קאי אבכלים ולא בעי לדדורות דומיא דמשה:

שופטים לכל שבט ושבט. אם יש בעיר אחת מב' שבטים עושין ב' סנהדראות:

אחד ממונה על כולן. פ"ה ב"ד הגדול שבירושלים ולא משמע הכי בספרי דברישא דבריהם בתר שופטים לכל ישראל קתני רבי יהודה אומר אחד ממונה על כולם קודם שהזכיר לכל שבט ושבט ולכל עיר ועיר ר"מ דאחד ממונה על כולן הוא הנשיא דקתני בתוספתא שהנשיא יושב באמצע ונראה לפרש דאחד ממונה על כולן הוא מופלא שבב"ד אב ב"ד ובכל שופטים ושופטים היה שם מופלא כדאמר גבי זקן ממרא הוא ומופלא שבבית דינו ונראה דלא היה מחשבון סנהדרין מדקאמר בפ"ק דהוריות (דף ד:) אההיא דתנן הורו בית דין וידע אחד מהם שטעו כו' או שלא היה מופלא שבבית דין שם פטור ומפרש בגמרא לפי שהיה להם שילמדו ואי הוה מחשבון מאי איריא מופלא אפילו אחד מן האחרים נמי כדאמר התם לעיל מיניה הכי קאמר רחמנא אי אית לכולי סנהדרי הוי הוראה ואי לאו לא הוי הוראה ולפי זה אתיא ההיא דהוריות כרבי יהודה והא דתנן בפרק הנשרפין (לקמן דף פו:) כי יפלא במופלא שבבית דין הכתוב מדבר הא לא הוי בשאר מופלא שבכל דוכתא דהתם לא אתי למעוטי אלא תלמיד בדפ' התם הקונטרס שבכל סנהדרי יש דין המראה חוץ מתלמיד לפי שאינו ראוי להוראה כדתנן התם (שם) תלמיד שהורה לעשות פטור נמצא חומרו קולו:

אחד או ב'. פי' אחת בב"ד אחד או ב' בשני בתי דינין ולמאי דשרי בב' או בג' ב"ד אפילו טובא (בפעם אחת) איירי במקום אחד או בב' מקומות: **אחת** ולא שלשה.)אין להקשות דלישתוק מאחת ואנא ידענא מערוך ב' ולא שלשה דתפסת מועט תפסת:

וְ'אַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע, וְאֶבְיָתָר, וְשַׂר צְבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב'. 'אֲחִיתֹפֶל' זֶה יוֹעָץ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר 'וַעֲצַת אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יָעַץ' וְגוֹ'. וּ'בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע' זוֹ סַנְהֶדְרִין, 'אֶבְיָתָר' אֵלּוּ אוּרִים וְתוּמִּים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר 'וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע עַל הַכְּרֵתִי וְעַל הַפְּלֵתִי', וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָן 'כְּרֵתִי וּפְלֵתִי', 'כְּרֵתִי' שֶׁכּוֹרְתִין דְּבָרֶיהָן, 'וּפְלֵתִי' שֶׁמּוֹפְלָאִין מֵעֲשֵׂיהֶן. וְאַחַר כָּךְ שַׂר הַצָּבָא לַמֶּלֶךְ, יוֹאָב.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּרִיהּ דְּרַב אַדָּא, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אֲבוּדִימִי, מַאי קְרָא 'עוֹרָה כְבוֹדִי, עוֹרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר': וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָעִיר: מִנְהֲגֵי מִילֵּי, אָמַר רַב שִׁימִי בַּר חִיָּיא, אָמַר קְרָא 'כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתְךָ אֶת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן וְכֵן תַּעֲשׂוּ' לְדוֹרוֹת הָבָאִין. מֵתִיב רָבָא, כָּל הַכֵּלִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, מְשִׁיחָתָן מְקַדֶּשֶׁן. מֵיכָן וְאֵילָךְ, 'עָבוֹדָתָן מְחַנַּכְתָּן'. וְאַמַּאי, נֵיעֲבֵיד 'וְכֵן תַּעֲשׂוּ' לְדוֹרוֹת הַבָּאִין. שָׁאנֵי הָתָם, דְּאָמַר קְרָא 'וַיְמַשַּׁחְתָּם וַיְקַדֵּשׁ אוֹתָם', 'אוֹתָם' בְּמִשִּׁיחָה, וְלֹא לְדוֹרוֹת בְּמִשִּׁיחָה. וְאֵימָא, אוֹתָם בְּמִשִּׁיחָה, וּלְדוֹרוֹת אִי בְּמִשִּׁיחָה אִי בַּעֲבוֹדָה. אָמַר רַב פָּפָּא, אָמַר קְרָא 'אֲשֶׁר יִשְׂרְתוּ בָם בְּקֹדֶשׁ, הַכָּתוּב תִּלָּאן בְּשִׂרְיוֹת. אֶלָּא, 'אוֹתָם' לָמָּה לִי. אִי לָאו 'אוֹתָם', הָוֶה אָמֵינָא, לְדוֹרוֹת בְּמִשִּׁיחָה וּבַעֲבוֹדָה, דְּהָא כְּתִיב 'וְכֵן תַּעֲשׂוּ'.

כְּתַב רַחְמָנָא 'אוֹתָם', 'אוֹתָם' בְּמִשִּׁיחָה וְלֹא לְדוֹרוֹת בְּמִשִּׁיחָה: וְאֵין עוֹשִׂין סַנְהֶדְרָאוֹת כוּ': מְנָא לָן, כְּדַאֲשְׁכְּחָן בְּמֹשֶׁה דְּאוֹקֵי סַנְהֶדְרָאוֹת, וּמֹשֶׁה בְּמָקוֹם שִׁבְעִים וְחַד קָאֵי. תָּנוּ רַבָּנָן, מִנַּיִן שֶׁמַּעֲמִידִין שׁוֹפְטִים לְיִשְׂרָאֵל, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שׁוֹפְטִים תִּתֵּן'. שׁוֹטְרִים לְיִשְׂרָאֵל מִנַּיִן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שׁוֹטְרִים תִּתֵּן'. שׁוֹפְטִים לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט מִנַּיִן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שׁוֹפְטִים לְשִׁבְטֶיךָ'. שׁוֹטְרִים לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט מִנַּיִן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שׁוֹטְרִים לִשְׁבָטֶיךָ'. שׁוֹפְטִים לְכָל עִיר וָעִיר מִנַּיִן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שׁוֹפְטִים לְשַׁעְרֶיךָ'. שׁוֹטְרִים לְכָל עִיר וָעִיר מִנַּיִן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שׁוֹטְרִים לְשַׁעְרֶיךָ'. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֶחָד מִמְּמוּנֶּה עַל כּוּלָּן, שֶׁנֶּאֱמַר 'תִּתֵּן לָךְ'. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, 'לִשְׁבָטֶיךָ' וְשָׁפְטוּ, מְצוָּה בְּשֵׁבֶט לִדּוֹן אֶת שִׁבְטוֹ: וְאֵין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדַּחַת: מְנָא הָנֵי מִילֵּי, אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר יוֹסֵף אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, דְּאָמַר קְרָא 'וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת הָאִשָּׁה הַהִיא' אִישׁ וְאִשָּׁה אַתָּה מוֹצִיא לְשַׁעֶרְיךָ, וְאִי אַתָּה מוֹצִיא כָּל הָעִיר כּוּלָּהּ לְשַׁעֶרְיךָ: אֵין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדַּחַת בַּסַּפָּר: מַאי טַעְמָא, מִקְּרֶבְךָ' אָמַר רַחֲמָנָא, וְלֹא מִן הַסַּפָּר: וְלֹא שָׁלֹשׁ (עָרֵי הַנִּדָּחַת): דִּכְתִיב 'אַחַת', אֲבָל עוֹשִׂין אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, דִּכְתִיב 'עָרֶיךָ'. תָּנוּ רַבָּנָן, 'אַחַת' אַחַת וְלֹא שָׁלֹשׁ, אַתָּה אוֹמֵר אַחַת וְלֹא שָׁלֹשׁ, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אַחַת וְלֹא שְׁתַּיִם, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר 'עָרֶיךָ', הֲרֵי שְׁתַּיִם אֲמוּרוֹת. הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּים 'אַחַת', אַחַת וְלֹא שָׁלֹשׁ. זִימְנִין אָמַר רַב, בְּבֵית דִּין אֶחָד, הוּא דְּאֵין עוֹשִׂין. הָא בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה בְּתֵי דִינִין, עוֹשִׂין. וְזִימְנִין אָמַר רַב, אֲפִילּוּ בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה בְּתֵי דִינִין. לְעוֹלָם, אֵין עוֹשִׂין. מַאי טַעְמָא דְּרַב, מִשּׁוּם קְרֶחָה. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּמָקוֹם אֶחָד, אֲבָל בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, עוֹשִׂין. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אֵין עוֹשִׂין מִשּׁוּם קְרֶחָה. מַנְיָא בְּוֹותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אֵין עוֹשִׂין שֶׁלֹשׁ עֲיָירוֹת מְנוּדָּחוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עוֹשִׂין אוֹתָם שְׁתַּיִם, כְּגוֹן אַחַת בִּיהוּדָה וְאַחַת בַּגָּלִיל, אֲבָל שְׁתַּיִם בִּיהוּדָה וּשְׁתַּיִם בַּגָּלִיל אֵין עוֹשִׂין. וְסָמוּכָה לַסַּפָּר, אֲפִילּוּ אַחַת אֵין עוֹשִׂין. מַאי טַעְמָא, שֶׁמָּא יִשְׁמְעוּ נָכְרִים וְיַחֲרִיבוּ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְתֵיפּוֹק לִי דְּ'מִקִּרְבְּךָ' אָמַר רַחֲמָנָא, וְלֹא מִן הַסַּפָּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּדָרֵישׁ מֵעֲמָא דִּקְרָא: סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה הָיְתָה: מַאי מֵעֲמָא דְּרַבָּנָן, דְּאָמְרִי וּמֹשֶׁה עַל גַּבֵּיהֶן, אָמַר קְרָא 'וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עמ"ל

בניהו בן יהוידע זה סנהדרין. שהיה מופלא שבב"ד: **ואביתר** אלו אורים ותומים וכן הוא אומר ובניהו בן יהוידע על הכרתי ועל הפלתי. הוא למעלה מהם וקודם היה להם ומדסמך בקרא קמא אביתר בתר בניהו שמע מינה אביתר היינו כרתי ופלתי: וספרים דכתיבי בהו ואביתר על הכרתי שיבוש הוא שאין מקרא זה בכל הנביאים: **שכותיו**. חותכין דברים באמונתן:

מאי קרא. דכנור תלוי על מטתו של דוד ומקיצו לדוד משנתו דכתיב אעירה השחר אני מעורר השחר ולא כשאר מלכים שהשחר קודם ומעורר: **כן תעשו לדורות**. מה משכן על פי משה הוא במקום סנהדרי גדולה אף לדורות על פי סנהדרי גדולה: **מיכן ואילך**. כלים שעשו אחרי כן עבודתן מחנכתן משעה שמתחנכים בעבודה מתקדשין: **אותם**. מיעוטא הוא: **אשר ישרתו**. להבא משמע לדורות הבאים נתנו בשירות מדכתיב (במדבר ד) כל כלי השרת אשר ישרתו: **ה"נ אי לאו אותם הוה אצינא לדורות במשיחה ובעבודה דהא כתיב וכן תעשו: דאוקי סנהדראות**. בעצת יתרו ומשה היה שופט ודיין על פי הדבור ושקול כסנהדרי גדולה שבירושלים: **שוטרים**. גוליירים חובטין במקלות עפ"ה השופטים לכל מי שאינו שומע: **אחד ממונה על כולן**. זו סנהדרי גדולה: **מצוה בשבט לדון את שבטו**. ולא ילכו בני שבט זה לב"ד של שבט אחר: **לשעריך**. לב"ד שבבל עיר ועיר: **בב"ד אחד**. כל זמן שסנהדרי זו קיימא אבל מתו אלו ונתמנו אחרים עושין: **במקום אחד**. כגון בגליל או ביהודה: **ת"ש דרייש מעמא דקרא**. בהמקבל (ב"מ קטו.):

עמך

עמך משום שכינה. עמך יעמדו מחוץ לאהל ולא יבאו לאהל משום שכינה לשון אחר משום שכינה שתשרה שכינה עליהם הוצרכו להיות משה עמהן כדכתיב (במדבר יא) ואצלתי מן הרוח אשר עליך וגו': **בדומין לך.** מיוחסין ומנוקין ממום:

ורבנן. נפקא להו בדומין לך מנושאו אתך דסנהדראות קטנות שנאמרו ביתרו וילפא גדולה מקטנה: **ושנים חלק.** לא נכתב עליהן זקן: **מי שעלה בידו חלק כו'.** ושנים מאותן שבעים שהלכו ליטול עלה בידו חלק ונשתיירו שני פתקין שהיו כתובין בקלפי שהיו של אלדד ומידד שלא הלכו ליטול שנתייראו שלא יעלה בידן חלק: **ולקחת חמשת חמשת.** בבבורות העודפים על מנין הלוחים: **אמר לחן.** לכל הבבורות באו טלו פיתקיכן: **שכל הנביאים כולן.** אותן שבעים זקנים נתנבאו אותה שעה ראשונה לבדה כנוח עליהם הרוח סביבות האהל ופסקו: **על עסקי שלו.** צורך שעה היתה: **אל תקרי שנים.** אלא שנים: **אילימא דכתיב בהו.** בשאר זקנים ולא יספו ומפרשת ליה ולא יוסיפו: **אלא מעתה** קול גדול **ולא יסף.** דשכינה הכי נמי דלא אוסיף אלא על ברחיץ דלא פסק הוא קול שכינה אינו פסק: **אלא בסומסיין וברבי הכל.** דתנן בהוי בודקין (לקמן דף מ.) אחד עשר מזכין ואחד עשר מחייבין וא' אומר אני יודע יוסיפו הדיינין שנים דהשתא הוה ליה בית דין שקול דאינו יודע כמאן דליתיה הוא ופשו להו ב"ד משכחת ליה על פי שנים י"א מזכין וי"ג מחייבין: **וכבנהדרי גדולה.** לר' יהודה זוגות נינהו: **בסומסיין.** עושין ב"ד שקול כדפרישית: **פשיטא.** דהכי בהדיא תנן (שם) וכמה מוסיפין שנים שנים וכיון דחד אמר אינו יודע הוו להו ב"ד שקול: **ואי אמר טעמא.** מראה פנים לחובה ומראה פנים לזכות ומשום הכי מספקא ליה: **ביון דגמירי.** דבעי הלנת דין בפרק היו בודקין (שם) שאם לא מצאו לו זכות יום ראשון מלינין אותו למחרת שמא ימצאו לדם טעמי זכות: **בעלי קומה ומראה.** שתהא אימתן מוטלת על הבריות: **ובעלי כשפים.** להמית מכשפים הבוטחים בכשפיהם להנצל מידי ב"ד ולגלות על המכשפין המסתירין ומדחיקין בכשפיהן כגון המצרים: **מפי המתורגמן.** כשבאין עדי לוגזים להעיד בפניהם לא יצטרכו להעמיד מליצים ביניהם דהוה ליה עד מפי עד:

ומה

והם כלים מאליהם. פירוש נבואתם כלה דאין שכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה: **שיודע** לטהר את השרץ כר'. ועקיה לר"ת דמה לנו בחריפות של הבל לטהר שרץ שהתורה טימאתו ומפרש ר"ת שיודע לטהר מטומאת נבילות שלא יטמא במשא בבזיית דבירן דאשכנז דנחש ששורץ ורוחש דמיקרי חיה בדדרשינן בפ' ד' מיתות (לקמן דף נט:) ובבל חיה הרומשת זה נחש אית לן למימר דכל שרצים הוו בכלל או בנבלת חיה והשתא מטהר ליה בק"ו מנחש שממית ומרבה טומאה וטהור בדדרשינן בת"כ מוכל הולך על גחון וכ"ת חיה תוכיח שאינה ממיתה ומרבה טומאה ומטמא במשא אף אני אביא שרצים הא לאו פרכא היא דהכי דיינין קל וחומר ומה נחש שממית ומרבה טומאה לא הוי בכלל חיה דקרא שאר שרצים מיבעיא והשתא לא שייך חיה תוכיח שאינה ממיתה ומרבה טומאה והויא בכלל חיה דהא חיה אינה רוחשת אבל שרצים מה שרוחשים מרציאין מכלל חיה ובענין זה מפרש ר"ת מאי חולדת הסנאים שרצא חרצה ומאי שרצה דמתאתי שקי דמרובה (ב"ק ד' פ. ושם) ואין להאריך כאן ובירושלמי בריש דיני ממונות קאמר או חילוף ומה עכבר שאינו ממית ומרבה טומאה טמא נחש לא כל שכן ההוא ק"ו

עָפָךְ, עַמָּךְ וְאֶת בַּהֲרֵיהוּ. וְרַבִּי יְהוּדָה, 'עָפָךְ' מִשּׁוּם שְׁכִינָה. וְרַבָּנָן, אָמַר קְרָא 'וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ בְּמַשָּׂא הָעָם', אִתְּךָ וְאֶת בַּהֲרֵיהוּ. וְרַבִּי יְהוּדָה, 'אִתְּךָ' בְּדוֹמִין לָךְ. וְרַבָּנָן, מ'וְהָקֵל מֵעָלֶיךָ וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ' נָפְקָא. וְיָלְפָא סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה, מִסַּנְהֶדְרֵי קְטַנָּה. תָּנוּ רַבָּנָן, 'וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בַּמַּחֲנֶה', יֵשׁ אוֹמְרִים בְּקַלְפֵּי נִשְׁתַּיְּירוּ, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה 'אֶסְפָּה לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל', אָמַר מֹשֶׁה כֵּיצַד אֲעָשֶׂה, אֵלְכָה וְאִטֹּל שִׁשָּׁה מִפָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, וְנִמְצְאוּ שִׁבְעִים יְתֵירִים. אֵרְחוֹר חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה מִכָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, וְנִמְצְאוּ עֲשָׂרָה חֲבֵרִים. אֵרְחוֹר שִׁשָּׁה מִשֵּׁבֶט זֶה וַחֲמִשָּׁה מִשֵּׁבֶט זֶה, הֲרֵינִי מַטִּיל קְנָאָה בֵּין הַשְּׁבָטִים. מֶה עָשָׂה, בִּירֵר שִׁשָּׁה שִׁשָּׁה וְהֵבִיא שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם פִּיתְקִין, עַל שִׁבְעִים כָּתַב 'זָקֵן', וּשְׁנַיִם הִנִּיחַ חֲלָק, בְּלָלָן וְנָתַן בַּקַּלְפֵּי. אָמַר לָהֶם, בּוֹאוּ וּטְלוּ פִּיתְקֵיכֶם. כָּל מִי שֶׁעָלָה בְיָדוֹ 'זָקֵן', אָמַר כִּבֵּר סְדִישָׁךְ שָׁמַיִם. מִי שֶׁעָלָה בְיָדוֹ חָלָק, אָמַר, הַמָּקוֹם לֹא חָפֵץ בְּךָ, אֲנִי מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ. כֵּיוָצֵא בְּדָבָר אַתָּה אוֹמֵר 'וְלָקַחְתָּ חֲמֻשַּׁת חֲמֻשַּׁת שְׁקָלִים לַגֻּלְגֹּלֶת', אָמַר מֹשֶׁה, כֵּיצַד אֶעֱשֶׂה לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, אִם אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי פְּדְיוֹנֶךָ וְצֵא, יֹאמַר לִי כִּבֵּר פְּדָאנִי בֶּן לֵוִי. מָה עָשָׂה, הֵבִיא עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֲלָפִים פִּיתְקִין, וְכָתַב עֲלֵיהֶן 'בֶּן לֵוִי', וְעַל שִׁלְשָׁה וְשִׁבְעִים וּמְאתַיִם כָּתַב עֲלֵיהֶן 'חֲמֻשַּׁת שְׁקָלִים', בְּלָלָן וְנָתַן בַּקַּלְפֵּי. אָמַר לָהֶן, טְלוּ פִּיתְקֵיכֶם. מִי שֶׁעָלָה בְיָדוֹ 'בֶּן לֵוִי', אָמַר לוֹ, כִּבֵּר פְּדָאֲךָ בֶּן לֵוִי. מִי שֶׁעָלָה בְיָדוֹ 'חֲמֻשַּׁת שְׁקָלִים', אָמַר לוֹ, תֵּן פִּדְיוֹנְךָ וְצֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בַּפַּתְחָנָה נִשְׁתַּיְּירוּ, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה 'אֶסְפָּה לִּי שִׁבְעִים אִישׁ', אָמְרוּ אֶלְדָּד וּמֵידָד אֵין אָנוּ רְאוּיִין לְאוֹתָהּ גְּדוּלָּה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וּמִיעַטְתֶּם עַצְמְכֶם, הֲרֵינִי מוֹסִיף גְּדוּלָּה עַל גְּדוּלַּתְכֶם. וּמַה גְּדוּלָּה הוֹסִיף לָהֶם, שֶׁהַנְּבִיאִים כּוּלָּן נִתְנַבְּאוּ וּפָסְקוּ, וְהֵם נִתְנַבְּאוּ וְלֹא פָסְקוּ. וּמַה נְּבוּאָה נִתְנַבְּאוּ, אָמְרוּ מֹשֶׁה מֵת, יְהוֹשֻׁעַ מַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ. אַבָּא חָנִין אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר, עַל עִסְקֵי שְׁלָיו הֵן מִתְנַבְּאִים, 'עֲלֵי שְׁלָיו עֲלֵי שְׁלָיו'. רַב נַחְמָן אָמַר, עַל עִסְקֵי גּוֹג וּמָגוֹג הָיוּ מִתְנַבְּאִים, שֶׁנֶּאֱמַר 'כֹּה אָמַר אֲלֹהִים, הַאַתָּה הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי בִּימִים קַדְמֹנִים בְּיַד עֲבָדַי נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל, הַנִּבְּאִים בַּיָּמִים הָהֵם שָׁנִים לְהָבִיא אוֹתְךָ עֲלֵיהֶם', אַל תִּיקְרֵי 'שָׁנִים' אֶלָּא 'שְׁנַיִם'. וְאֵיזוֹ הֵן שְׁנַיִם נְבִיאִים שֶׁנִּתְנַבְּאוּ בְּפֶרֶק אֶחָד נְבוּאָה אַחַת, הֲוֵי אוֹמֵר אֶלְדָּד וּמֵידָד. אָמַר מַר, כָּל הַנְּבִיאִים כּוּלָּן נִתְנַבְּאוּ וּפָסְקוּ, וְהֵן נִתְנַבְּאוּ וְלֹא פָסְקוּ. מָנָא לָן דְּפָסְקוּ, אִילֵימָא מִדִּכְתִיב 'וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסָפוּ', אֶלָּא מֵעַתָּה 'קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף', הָכִי נַמִּי דְּלֹא אוֹסִיף הוּא. אֶלָּא, דִּלְא פְּסַק הוּא. אֶלָּא, הָכָא כְּתִיב 'וַיִּתְנַבְּאוּ'. הָתָם, כְּתִיב 'מִתְנַבְּאִים' עֲדַיִן מִתְנַבְּאִים וְהוֹלְכִים, בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר מֹשֶׁה מֵת, הַיְינוּ דִּכְתִיב 'אֲדוֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם'. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מֹשֶׁה כְּלָאֵם. דִּלְאו אוֹרַח אַרְעָא, דַּהֲוָה לֵיהּ כְּתַלְמִיד הַמּוֹרֶה הֲלָכָה לִפְנֵי רַבּוֹ. בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר תַּרְתֵּי, הַיְינוּ דִּכְתִיב 'מִי יִתֵּן'. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מֹשֶׁה מֵת, מִינָּח הָוָה נִיחָא לֵיהּ, לָא סַיְימוּהּ קְמַיְּיהוּ. מַאי בְּלָאֵם. אָמַר לֵיהּ, הַטֵּל עֲלֵיהֶן צָרְכֵי צִיבּוּר, וְהֵן כְּלָיִן מֵאֵילֵיהֶן: מְנַיִן לְהָבִיא עוֹד שְׁלִשָּׁה: סוֹף סוֹף, לְרֵעָה עַל פִּי שְׁנַיִם, לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ. אִי אַחַד עָשָׂר מְזַכִּין וּשְׁנַיִם עָשָׂר מְחַיְּבִין, אַפֹּתֵי חַד הוּא. אִי עֲשָׂרָה מְזַכִּין וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר מְחַיְּבִין, תִּלְתָא הָוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, אִי אַתָּה מוֹצֵא אֶלָּא בְּסוּמְסִיּוֹן וְדִבְרֵי הַכֹּל. וּבְסַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה, וְאַלֵּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר שִׁבְעִים. וְאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בְּסוּמְסִיּוֹן עוֹשִׂין בֵּית דִּין שָׁקוּל לְכַתְּחִלָּה. פְּשִׁיטָא, מַהוּ דְּתֵימָא, הַאי דְּקָאָמַר אֵינִי יוֹדֵעַ, כְּמַאן דְּאִיתֵיהּ דָּמֵי, וְאִי אָמַר מֵילְתָא שְׁמָעִינַן לֵיהּ. קָא מַשְׁמַע לָן, דְּהַאי דְּקָאָמַר אֵינִי יוֹדֵעַ כְּמַאן דְּלֵיתֵיהּ דָּמֵי, וְאִי אָמַר טַעְמָא לָא שְׁמָעִינַן לֵיהּ. אָמַר רַב כָּהֲנָא, סַנְהֶדְרֵי שָׁרְאוּ כּוּלָּן לְחוֹבָה, פּוֹטְרִין אוֹתוֹ. מַאי טַעְמָא, כֵּיוָן דְּגָמִירִי הֲלָכָת דִּין לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְהָנֵי תּוּ לָא חָזוּ לֵיהּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֵין מוֹשִׁיבִין בְּסַנְהֶדְרֵי אֶלָּא בַּעֲלֵי קוֹמָה וּבַעֲלֵי חָכְמָה, וּבַעֲלֵי מַרְאָה וּבַעֲלֵי זְקָנָה, וּבַעֲלֵי כְּשָׁפִים וְיוֹדְעִים בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן, שֶׁלֹּא תְּהֵא סַנְהֶדְרֵי שׁוֹמַעַת מִפִּי הַמְתוּרְגְּמָן. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אֵין מוֹשִׁיבִין בְּסַנְהֶדְרִין אֶלָּא מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְטַהֵר אֶת הַשֶּׁרֶץ מִן הַתּוֹרָה. אָמַר רַב, אֲנִי אֶרְוִן וַאֲטַהֲרֵנּוּ.

ומה

אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר תַּרְתֵּי, מַאי אֲדֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם. דִּלְאו אוֹרַח אַרְעָא, דַּהֲוָה לֵיהּ כְּתַלְמִיד הַמּוֹרֶה הֲלָכָה לִפְנֵי רַבּוֹ. בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר תַּרְתֵּי, הַיְינוּ דִּכְתִיב 'מִי יִתֵּן'. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מֹשֶׁה מֵת, מִינָּח הָוָה נִיחָא לֵיהּ, לָא סַיְימוּהּ קְמַיְּיהוּ. מַאי בְּלָאֵם. אָמַר לֵיהּ, הַטֵּל עֲלֵיהֶן צָרְכֵי צִיבּוּר, וְהֵן כְּלָיִן מֵאֵילֵיהֶן: סוֹף סוֹף, לְרֵעָה עַל פִּי שְׁנַיִם, לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ. אִי אַחַד עָשָׂר מְזַכִּין וּשְׁנַיִם עָשָׂר מְחַיְּבִין, אַפֹּתֵי חַד הוּא. אִי עֲשָׂרָה מְזַכִּין וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר מְחַיְּבִין, תִּלְתָא הָוֹ. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, אִי אַתָּה מוֹצֵא אֶלָּא בְּסוּמְסִיּוֹן וְדִבְרֵי הַכֹּל. וּבְסַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה, וְאַלֵּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר שִׁבְעִים. וְאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בְּסוּמְסִיּוֹן עוֹשִׂין בֵּית דִּין שָׁקוּל לְכַתְּחִלָּה. פְּשִׁיטָא, מַהוּ דְּתֵימָא, הַאי דְּקָאָמַר אֵינִי יוֹדֵעַ, כְּמַאן דְּאִיתֵיהּ דָּמֵי, וְאִי אָמַר מֵילְתָא שְׁמָעִינַן לֵיהּ. קָא מַשְׁמַע לָן, דְּהַאי דְּקָאָמַר אֵינִי יוֹדֵעַ כְּמַאן דְּלֵיתֵיהּ דָּמֵי, וְאִי אָמַר טַעְמָא לָא שְׁמָעִינַן לֵיהּ. אָמַר רַב כָּהֲנָא, סַנְהֶדְרֵי שָׁרְאוּ כּוּלָּן לְחוֹבָה, פּוֹטְרִין אוֹתוֹ. מַאי טַעְמָא, כֵּיוָן דְּגָמִירִי הֲלָכָת דִּין לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְהָנֵי תּוּ לָא חָזוּ לֵיהּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֵין מוֹשִׁיבִין בְּסַנְהֶדְרֵי אֶלָּא בַּעֲלֵי קוֹמָה וּבַעֲלֵי חָכְמָה, וּבַעֲלֵי מַרְאָה וּבַעֲלֵי זְקָנָה, וּבַעֲלֵי כְּשָׁפִים וְיוֹדְעִים בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן, שֶׁלֹּא תְּהֵא סַנְהֶדְרֵי שׁוֹמַעַת מִפִּי הַמְתוּרְגְּמָן. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אֵין מוֹשִׁיבִין בְּסַנְהֶדְרִין אֶלָּא מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְטַהֵר אֶת הַשֶּׁרֶץ מִן הַתּוֹרָה. אָמַר רַב, אֲנִי אֶרְוִן וַאֲטַהֲרֵנּוּ.

ומה

ק"ו לא מיתוקם אלא לענין מגע ומשא וקשה על פירוש רבינו תם דלא אשכחן אותה דרשה בתורת כהנים שמענין נחש ומכל הולך על גחון ועוד דבהדיא ממעט מקרא בתורת כהנים שרץ מטומאת משא דבעי למילף שיטמא במשא מק"ו דבהמה שאינה מטמא במגע בבעדשה מטמא במשא וקאמרינן אמר קרא אותם אותם במשא ואין שרצים במשא וכ"ת מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא מ"מ קשה דאדליפין מנחש בק"ו שאינו מטמא במשא נילף מבהמה בקל וחומר דתורת כהנים דמטמא במשא ועוד מה לנחש שכן טהור מכלום ויש למצוא דין לטהר את השרץ מנבלת עוף טהור שמטמא במשא בבית הבליעה ואין לה טומאה בחוץ שרץ ונבילה שאין לה טומאה בפנים דראמרינן פ' יוצא דופן (נדה דף מב:) בה ולא באחרת אינו דין שאין להם טומאה בחוץ ודכוותיה דייק התם ק"ו איפכא:

אלא רב המנונא. פי' הקונטרס אלא אמרי בי רב היינו רב המנונא וקשה דבשילהי הערל (יבמות דף פז: ושם) קאמר אמרי בי רב היינו רב הונא ורב הונא אין הלכה קאמר ודחק שם בקונטרס לפרש דהא דמסקינן התם דקא אמרי בי רב היינו רב המנונא דייקו היכא דמוכח דלא הוי רב הונא כי הך דקאמר רב הונא אמר בי רב וקשה דא"כ למה דחק גבי שלחו מתם לדברי רבי יוסי ברבי חנינא דמשני איפוך ה"נ לימא היכא דמוכח שאני הוי איך יתכן דרב הונא יאמר בשם רב המנונא הא רב חסדא תלמיד רב הונא הוה כדמוכח בסוף פרק אלו מציאות (ב"מ לג.) ובריש הדר (עירובין סב: ושם)

ורב המנונא תלמיד דרב חסדא הוה כדמוכח בפ"ק דקדושין (דף כד.). גבי סבי דנזוניא דלא אתו לפירקיה דרב חסדא א"ל לרב המנונא זיל צנענינהו ואומר ר"ת דהכא גרס אימא רב המנונא ולא גרסינן אלא ואפילו גרס אלא יש ליישב כלומר לא תימא אמר רב הונא אמרי בי רב אלא אמר רב המנונא אמרי בי רב והא דאשכחן בפרק ארבע מיתות (לקמן דף נז:) גבי מצות שבן נח נהרג דפליגי אמרי בי רב אדרב הונא ורב יהודה וכולהו אמוראי תלמידי דבי רב יש לומר דהא דדידה והא דרבויה דסתם אמרי בי רב הוי משמיה דרב כדמוכח בסוף פ' השואל (ב"מ דף קב: ושם) ובפ' בית כור (ב"ב דף קה:) דמצרך לדרב ולאמרי בי רב אע"ג דבכמה דוכתין אשכחן אמרי בי רב משמיה דרב וניחא השתא גירסא דסוף פרק מרובה (ב"ק דף עה. ושם) דאמר ליה רבא לרב המנונא קפחתיניהו לסבי דבי רב בלומר נצחת לסבי דבי רב שהוא רב הונא שאמר בטוב יותר ממנו ואם כן רב הונא היה קורא סבי דבי רב ובקונטרס מפרש התם בע"א ורבינו שמואל מגיה שם הספרים ושם מפורש ומיהו מצינו רב המנונא שלמד לפני רב בפ' חלון (עירובין דף עז:) גבי סולם המצרי לא שמיע לך הא דאמר רב אחאבריה דרב אדא אמר רב המנונא אמר רב ובפרק כיצד מעברין (שם דף נד.) אמר ליה רב לרב המנונא ברי מדאית לך אוטיב לך ובהגוזל קמא (ב"ק דף קו.) קאמר מבדי רב המנונא תלמידי דרב הוה כו': **מחכו** עלה במערבא רבי יוסי בר רבי חנינא. תימה דבפרק שלשה מינין בנזיר (דף מב:) אשכחן דמחכו עלה במערבא אדרבי יוסי בר רבי חנינא:

נמצאו

וּמַה נָּחָשׁ שֶׁמְּמִית וּמְרַבֶּה טוּמְאָה, טָהוֹר. שֶׁרֶץ שֶׁאֵינוֹ מֵמִית וּמַרְבֶּה טוּמְאָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא טָהוֹר. וְלֹא הִיא, מִידֵּי דַּהֲוָה אַקּוֹץ בָּעַלְמָא. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, כָּל עִיר שֶׁאֵין בָּהּ שְׁנַיִם לְדַבֵּר וְאֶחָד לִשְׁמוֹעַ, אֵין מוֹשִׁבִין בָּהּ סַנְהֶדְרֵי. וּבְיִתְרוֹ הָוֹו שָׁלְשָׁה, וּבְיַבְנֶה אַרְבָּעָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְרַבִּי עֲקִיבָא, וְשִׁמְעוֹן הַתֵּימָנִי, דָּן לִפְנֵיהֶם בַּקְּרָקַע. מֵיתִיבִי, שִׁלִּשִׁית חֲכָמָה, רְבִיעִית אֵין לְמַעְלָה הֵימֶנָּה. הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא, שְׁנַיִּה חֲכָמָה, שְׁלִישִׁית אֵין לְמַעְלָה הֵימֶנָּה. לְמֵידִין לִפְנֵי חֲכָמִים, לֹוֵי מֵרַבִּי. דָּנִין לִפְנֵי חֲכָמִים, שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי, וְשִׁמְעוֹן בֶּן זוֹמָא, וְחָנָן הַמִּצְרִי, וְחַנַנְיָא בֶּן חֲכִינַאי. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מָתְנֵי חֲמִשָּׁה, שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן וְשִׁמְעוֹן חָנָן וְחַנַנְיָה. רִבּוֹתֵינוּ שֶׁבְּבָבֶל' רַב וּשְׁמוּאֵל, 'רִבּוֹתֵינוּ שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל' רַבִּי אַבָּא. 'דַּיְינֵי גּוֹלָה' קָרְנָא, 'דַּיְינֵי דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל' רַבִּי אַמֵּי וְרַבִּי אַסִי. 'דַּיְינֵי דְּפוּמְבְּדִיתָא' רַב פָּפָּא בַּר שְׁמוּאֵל, 'דַּיְינֵי דְּנַהַרְדְּעָא' רַב אָדָא בַּר מָנְיוֹמִי. 'סָבֵי דְּסוּרָא' רַב הוֹנָא וְרַב חִסְדָּא, 'סָבֵי דְּפוּמְבְּדִיתָא' רַב יְהוּדָה וְרַב עֲנָנָא. 'חֲרֵיפֵי דְּפוּמְבְּדִיתָא' עֵיפָה וַאֲבִימִי בְּנֵי רָחֲבָה, 'אָמוֹרָאֵי דְּפוּמְבְּדִיתָא' רָבָה וְרַב יוֹסֵף. 'אָמוֹרָאֵי דְּנַהַרְדְּעֵי' רַב חָמָא. 'נַהַרְבְּלָאֵי מַתְנוּ' רְמִי בַּר בְּרֵבִי. 'אָמְרֵי בֵּי רַב' רַב הוֹנָא. וְהָאָמַר רַב הוֹנָא, 'אָמְרֵי בֵּי רַב, אֶלָּא רַב הַמְנוּנָא. 'אָמְרֵי בְּמַעֲרָבָא' רַבִּי יִרְמְיָה, 'שָׁלְחוּ מִתָּם' רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא, 'מַחֲכוּ עָלָה בְּמַעֲרָבָא' רַבִּי אֶלְעָזָר. וְהָא שָׁלְחוּ מִתָּם, לְדִבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא. אֶלָּא אֵיפוֹךְ, 'שָׁלְחוּ מִתָּם' רַבִּי אֶלְעָזָר, 'מַחֲכוּ עָלָה בְּמַעֲרָבָא' רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא: וְכַמָּה יְהֵא בָּעִיר וְיֹאמַר רְאִיָּה לְסַנְהֶדְרִין מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְכוּ': מֵאָה וְעֶשְׂרִים, מַאי עֲבִידְתַּיְיהוּ. עֶשְׂרִים וְשִׁלְשָׁה בְּנֶגֶד סַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה, וְשֶׁלֹּשׁ שׁוּרוֹת שֶׁל עֶשְׂרִים וְשִׁלְשָׁה, חֲרֵי תִּשְׁעִים וְתֵרְתֵּי. וַעֲשָׂרָה בְּמִלָּנִין שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, חֲרֵי מֵאָה וְתֵרֵי. וּשְׁנֵי סוֹפְרִים וּשְׁנֵי חַזָּנִין וּשְׁנֵי בַּעֲלֵי דִינִין וּשְׁנֵי עֵדִים, וּשְׁנֵי זוֹמְמִין, וּשְׁנֵי זוֹמְמֵי זוֹמְמִין, חֲרֵי מֵאָה וְאַרְבִּיסַר. וְתַנְיָא, כָּל עִיר שֶׁאֵין בָּהּ עֶשְׂרָה דְּבָרִים הָאֲלּוּ, אֵין תַּלְמִיד חָכָם רַשַּׁאי לָדוּר בְּתוֹכָהּ, בֵּית דִּין מַכִּין וְעוֹנְשִׁין, וְקוּפָּה שֶׁל צְדָקָה נִגְבֵּית בְּשָׁנַיִם וּמִתְחַלֶּקֶת בִּשְׁלֹשָׁה, וּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבֵית הַמָּרְחָץ, וּבֵית הַכִּסֵּא, רוֹפֵא וְאוּמָּן וְלַבְלָר (וְסַבָּא) וּמְלַמֵּד תִּינוֹקוֹת. מְשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא אָמְרוּ, אַף מֵינֵי חַמְשָׁא מְשִׁיחָא דִּצְבָרֵי לְעֵיל רוֹפֵא וְאוּמָּן. פֵּירֵשׁ מִפְּנֵי שְׁמֵינִי פֵּירֵשׁ מֵאִירִין אֶת הָעֲיָנִים: רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר וְכוּ': תַּנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר, מֵאתַיִם

ומה נחש שממית. אדם ובהמה ומרבה טומאת בגילות וטומאת מת בעולם הרי הוא טהור כשהוא מת שאינו בכלל שמנה שרצים: **ולא היא.** לאו קל וחומר הוא דאין זה חומר אם הוא ממית ומרבה טומאה שהרי במו כן יש קורצים שהן ממיתין וחמבה היא ובשירה אלמא שלשה בעינן לדבר: **למידין לפני חכמים.** כל היכא דאיתמר למידין לפני חכמים היינו לוי שהיה למד לפני רבי: **רב נחמן.** מוסיף שמעון התימני וחמשתן לא באו לזקנה ויושבין בקרקע ומשיבין תשובות קושיות לזקנים והיינו דנין בהלכה: **והא שלחו מתם לדברי רבי יוסי בר חנינא.** מוציא (אני) מכלל רבנן בפ' א' דיני ממונות (לקמן לד.) אלמא שלחו מתם לאו ר' יוסי ברבי חנינא היא: **שלש שורות.** לקמן תנינן להו באחד דיני ממונות (דף לז.) שאם תערבו לסמוך ולהוסיף על הדיינין סומכין מזה: **ועשרה בטלנין.** עשרה בני אדם בטילין מכל מלאכה להיות מזומנין לבית הכנסת שחרית וערבית דאמרינן בברכות (דף ו:) ביון שבא הקב"ה לבית הכנסת ולא מצא שם עשרה מיד כועס דקיימא לן (מגילה דף ג:) כל כרך שאין בו עשרה בטלנין נידון בכפר הלכך אי ליתנהו לא חזיא לסנהדרי: **שני סופרים.** ליכתוב דברי המזכין ודברי המחייבין וכל שעה יושבין לפני הדיינין לקמן בפרק היו בודקין (דף מ.): **ושני חזנין.** שמשי ב"ד להלקות החייב ולהזמין בעלי דינים לדין: **ושני בעלי דינין.** שאם לא כן את מי הם דנין: **ושני זוממין.** שיתיראו העדים להעיד שקר שלא יזומו: **ושני זוממי זוממין.** שמא יתחייב בעל דין על פי עדים וישביר שנים להזימן לפיכך צריך שנים אחרים בעיר שיתיראו אלו מהם אם נבוא להזים העדים יבאו אלו ונזימו אותנו: **עשרה דברים.** ב"ד והגבאין מחלקין להם והוי להו תלת מילי: **רופא.** למול תינוקות: **אומן.** מקרו דם: **לבלר.** לכתוב ספרים: **קופה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה.** טעמא מפ' בהשותפין (ב"מ ח:): **בית דין מכין וחובשין.** הא חשבינן להו לעיל דאיכא סנהדרי גובין ומחלקין הוי להו חמשא משיחא דצברי לעיל רופא ואומן ולבלר ומלמד חד גברא הוי לכל הנ:

מאתים

מאתים ושבעים ושבעה. מאתים ושלשים כרבי נחמיה ועוד מ"ז שאם יתחלקו ב"ד ז"א מזכין ואחד עשר מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו מאלו מ"ז עד שבעים כדאמרי' בהיו בודקין (לקמן דף מ.) שמוסיפין שנים על הכ"ג אם יזכוהו שניהם הרי י"ג מזכין ואחד עשר מחייבין זכאי ואם יחייבוהו חייב דאיכא הטייה לרעה על פי שנים ואם יחלקו צריך עוד להוסיף שנים וכן לעולם עד שיהיו שבעים לרבי יהודה ושבעים ואחד לרבנן: **שרי אלפים שש מאות.** היו שהרי שש מאות אלף רגלי:

הדרן עלך דיני ממונות בשלשה

כהן נדול אינו יוצא אחר המטה. דילמא אתא למינגע והיינו דאוזהר קרא ומן המקדש לא יצא מקדשתו לא יצא כלומר יתרחק מן הכיעור שלא יבא לידי טומאה והאי קרא בבה"ג אונן כתיב דכתיב לעיל מיניה לאביו ולאמו לא יטמא: **הן נכסין והוא נגלה.** כשהן יוצאין ממבוי זה ונכנסין למבוי אחר ונכסין ממבוי הראשון שאינו רואה אותן הוא נגלה ונכנס למבוי הראשון והן נכסין ממבוי השני והוא נגלה ונכנס לתוכו: **רבי יהודה.** דריש מן המקדש דווקא: **וכשהוא מנחם.** בשורה בשחזרין מקבור את המת שאין שלו דרך כל העם עוברין זה אחר זה ומנחמין את האבל שעומד במעמדו: **והממונה.** סגן הכהנים ממעצו להכין גדול בינו לבין העם שהממונה בימינו וכל העם בשמאלו והוא באמצע: **אנו כפריתך.** בנו תתכפר אתה ואנחנו תחתיך לכל הראוי לבא עליך: **וכשמבריז אותו.** כדקיימא לן (במו"ק דף כז:) אבל סעודה ראשונה אסור לאבול משלו: **מסובין על הארץ.** הן מצירין ומתאבלין על צערו והוא מיסב בכבוד על הספסל: **נמ' דנין אותו אי־צטריכא ליה.** סלקא דעתך אמינא לא ליזלזל למיתי קמי בי דינא: **ועובר על עשה.** לקמן פריך לא סגי דלא עבר: **והרי הוא כהדיוט.** לקמיה מיתוקמא שפיר:

ההוות

יהודה אומר, נושא המלך אלמנתו של מלך, שכן מצינו בדוד שנשא אלמנתו של שאול, שנאמר 'ואתנה לך את בית אדניך ואת נשי אדניך בחיקך': גמ' כהן גדול דן, פשיטא. דנין אותו, **איצטריכא ליה.** הא נמי, פשיטא, אי לא דיינינן ליה, איהו היכי דיין, והכתיב 'התקוששו וקושו', **ואמר ריש לקיש, קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים. אלא, אידי דקא בעי למיתני, מלך לא דן ולא דנין אותו, תנא נמי, כהן גדול דן ודנין. ואי בעית אימא, הא קא משמע לן, כדרבניא, כהן גדול שהרג את הנפש, במזיד, נהרג. בשוגג גולה ועובר על עשה ועל לא תעשה, והרי הוא כהדיוט לכל דבריו. 'במזיד נהרג', פשיטא. בשוגג גולה, איצטריכא ליה. הא נמי, פשיטא. איצטריך, סלקא דעתך אמינא, הואיל וכתיב 'ועשב בה עד מות הכהן הגדול', אימא, כל דאית ליה תקנתא בחזרה, ליגלי, דילית ליה תקנתא בחזרה, לא ליגלי, קמשמע לן.**

ההורת

נמצאו דייני ישראל ז' ריבואות וח' אלפים ושש מאות. תימה הא חסרי להו טובא דכי מפקת מס' ריבואות ששה מאות לשרי אלפים לא משכחת בתר הכי ו' אלפים לשרי מאות וכי הדר מפקת (כל) הני לא משכחת בתר הכי לשרי חמשים י"ב אלף וכ"ש דלא משכחת בתר הכי שרי עשרות שש ריבואות וי"מ דבכל הני שרים אפשר דהוו זקנים יתירים מבני ס' דאמר ביש נוחלין (ב"ב דף קכא:) דלא נמנו פחות מבני עשרים ויתירים מבני ששים ובשרי עשרות לא חיישינן אפילו היו מבני עשרים שהם עצמם היו מן החשבון וכל אחד שר על תשעה והוא עשירי וי"מ דחשבון השררות קחשיב דתחילתן נימנו שרי עשרות ומהחשובין שבהם נתמנו לשרי חמשים והחשובין משרי חמשים נתמנו לשרי מאות ומשרי מאות בירר החשובים לשרי אלפים:

1 מָאתַיִם וְשִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, רַבִּי אוֹמֵר, מָאתַיִם
2 שִׁבְעִים וּשְׁמֹנָה. לָא קַשְׁיָא, הָא רַבִּי יְהוּדָה, הָא רַבָּנָן.
3 תָּנוּ רַבָּנָן, 'וַיִּשְׂמְתֵם עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי
4 חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת' שָׂרֵי אֲלָפִים, שֵׁשׁ מֵאוֹת. שָׂרֵי
5 מֵאוֹת, שֵׁשׁ אֲלָפִים. שָׂרֵי חֲמִשִּׁים, שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף.
6 שָׂרֵי עֲשָׂרוֹת, שִׁשָּׁה רִיבּוֹא. נִמְצְאוּ דַּיָּינֵי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת
7 רִיבּוֹא וּשְׁמֹנַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:

הדרך עלך דיני ממונות

משנה כֹּהֵן גָּדוֹל דָּן, וְדָנִין אוֹתוֹ. מֵעִיד, וּמְעִידִין אוֹתוֹ.
8 חוֹלֵץ וְחוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ, וּמְיַבְּמִין אֶת אִשְׁתּוֹ.
9 אֲבָל הוּא אֵינוֹ מְיַבֵּם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אָסוּר בְּאַלְמָנָה. מֵת
10 לוֹ מֵת, אֵינוֹ יוֹצֵא אַחַר הַמִּטָּה, אֶלָּא הֵן נִכְסִין וְהוּא
11 נִגְלֶה, הֵן נִגְלִין וְהוּא נִכְסֶה, וְיוֹצֵא עִמָּהֶן עַד פֶּתַח שַׁעַר
12 הָעִיר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵינוֹ יוֹצֵא מִן
13 הַמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר 'וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא'. וְכֹשֶׁהוּא
14 מְנַחֵם אֲחֵרִים, דֶּרֶךְ כָּל הָעָם עוֹבְרִין בָּזֶה אַחַר זֶה,
15 וְהַמְמוּנֶּה מְמַצְעוֹ בֵּינוֹ לְבֵין הָעָם. וְכֹשֶׁהוּא מְנַחֵם
16 מֵאֲחֵרִים, כָּל הָעָם אוֹמְרִים לוֹ 'אָנוּ כַפָּרָתֶךָ' וְהוּא אוֹמֵר
17 לָהֶן 'אַתֶּם כַּפָּרָתִי מִן הַשָּׁמַיִם'. וּכְשֶׁמַּבְרִין אוֹתוֹ, כָּל הָעָם
18 מְסוּבִּין עַל הָאָרֶץ וְהוּא מֵיסֵב עַל הַסַּפְסָל. הַמֶּלֶךְ, לֹא
19 דָן וְלֹא דָנִין אוֹתוֹ, לֹא מֵעִיד וְלֹא מְעִידִין אוֹתוֹ, לֹא חוֹלֵץ
20 וְלֹא חוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ, לֹא מְיַבֵּם וְלֹא מְיַבְּמִין לְאִשְׁתּוֹ.
21 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם רָצָה לַחֲלוֹץ אוֹ לְיַבֵּם, זָכוּר לַטּוֹב.
22 אָמְרוּ לוֹ, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, וְאֵין נוֹשְׂאִין אַלְמְנָתוֹ. רַבִּי
23 יְהוּדָה אוֹמֵר, נוֹשֵׂא הַמֶּלֶךְ אַלְמְנָתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּדָוִד שֶׁנָּשָׂא אַלְמְנָתוֹ שֶׁל שָׁאוּל, שֶׁנֶּאֱמַר
24 'וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחֵיקֶךָ': **גמ' כֹּהֵן** גָּדוֹל דָּן, פְּשִׁיטָא,
25 **אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ.** הָא נַמִּי, פְּשִׁיטָא, אִי לָא דַּיְינִינַן לֵיהּ, אֵיהוּ הֵיכִי דַּיֵּין, וְהָכְתִיב 'הִתְקוֹשְׁשׁוּ וְקוֹשׁוּ',
26 וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, קְשׁוֹט עַצְמְךָ וְאַחַר כָּךְ קַשְׁטוֹ אֲחֵרִים. אֶלָּא, אִידֵּי דְּקָא בָּעֵי לְמֵיתְנֵי, מֶלֶךְ לֹא דָן
27 וְלֹא דָנִין אוֹתוֹ, תָּנָא נַמִּי, כֹּהֵן גָּדוֹל דָּן וְדָנִין. וְאִי בָּעֵית אֵימָא, הָא קָא מַשְׁמַע לָן, כִּדְרַבְנִיָּא, כֹּהֵן
28 גָּדוֹל שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, בְּמֵזִיד, נֶהֱרַג. בְּשׁוֹגֵג, גּוֹלֶה וְעוֹבֵר עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה, וַהֲרֵי הוּא
29 כְּהֶדְיוֹט לְכָל דְּבָרָיו. 'בְּמֵזִיד נֶהֱרַג', פְּשִׁיטָא. בְּשׁוֹגֵג גּוֹלֶה, אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. הָא נַמִּי, פְּשִׁיטָא.
30 אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא, הוֹאִיל וּכְתִיב 'וְיָשַׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל', אֵימָא, כָּל דְּאִית
31 לֵיהּ תַּקָּנְתָּא בַּחֲזָרָה, לִיגְלֵי, דִּילֵית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא בַּחֲזָרָה, לָא לִיגְלֵי, קָמַשְׁמַע לָן,

ההורת

הדרן עלך דיני ממונות בשלשה

כהן גדול דן פשיטא. כלומר למה לי למיתני דן ומשני דנין איצטריכא ליה דס"ד דמתוך גדולתו אין דנין אותו ודן קתני אגב דנין ופריך הא נמי פשיטא כלומר כיון דפשיטא לן דדן פשיטא נמי דדנין דאי לאו דדנין ובו' ולא משני דסד"א דאין דנין אותו ומתוך שאין דנין אותו הוא אינו דן משום דאתי הוה פריך ליה ליתני דן לבד ומינה ידעינן דדנין אותו ומיהו קשה גבי מלך ליתני לא דנין וידעינן שפיר דאינו דן משום התקוששו ור"ל דלא דמי דוודאי גבי כהן כיון דתנא דן לא הוה ליה למתני דנין בתנם אבל גבי מלך אין קושיא אמאי קתני לא דן כיון דתנא ליה מקמי לא דנין ועוד אגב דתני כהן גדול דן ודנין תנא גבי מלך תרוויהו לא דן ולא דנין דהכי נמי קתני מעידין אותו גבי כהן גדול ולא מעידין גבי מלך אע"ג דלא צריכי דבבלל דנין אותו אלא משום דתנא גבי דן דנין תנא נמי מעיד ומעידים והא דלא שקיל וטרי בהש"ס הכי משום דהא פשיטא דתני בסיפא אגב רישא כך מצאתי בפרישת הר"ר טרוויש"ש בשמו ובתום דחק לדקדק כך דודאי לעולם בין גבי מלך בין גבי כהן גדול אי יש חידוש או נמדן או מדנין אין להקשות שום דבר דלמה לו למיתני גבי כהן גדול דנין אותו וגבי מלך לא דן דניכן דיש שום חידוש במילתיה תני זה אגב זה ותדע דהכי פשיטא ליה להש"ס דפריך הכא פשיטא כלומר למה לן למתני דן ומשני דנין אותו איצטריכא ליה ואגב דנין אותו תני דן אפ"ה אין להקשות אמאי לא משני דמשום הכי תני דן ודנין אותו משום דאי לא תני שום דבר הוה סלקא דעתך דאין דנין אותו ומתוך כך אינו דן משום התקוששו דאדרבה לאידך גיסא אי לא הוה תני שום דבר בב"ב הוה אמינא מסברא דדן שפיר דאטו משום חשיבותו מגרע גרע וכיון דדן איהו נמי דיינינן ליה משום התקוששו ולא קשיא מידי: **והא** דתנן כהן גדול בתר פ"ק משום דאיידי דתניא בפ"ק מילי דכ"ג פסיק ושיירי ליה והדר תני ליה מעלות של מלך דחשיב מיניה ואחר כך חזר לעניינו להלכות דיני:

אינו יוצא משם לעולם. פירוש וכגון שלא מינו אחר עד שנגמר דינו וכגון דליכא משוח שעבר וליכא משוח מלחמה דמשוח שעבר מחזיר הרוצח לדברי הכל ומשוח מלחמה פליגתא דר' יהודה ורבנן פרק בתרא דזבוחים (דף יט:)

מעיד והא תניא והתעלמת וכו'. ואם תאמר ולוקמה בערות החדש דרואי כהן גדול מעיד דבמידי דאיסורא אין חבמה ואין תבונה לנגד ה' כדאמר גבי צורבא מרבנן פרק שבועת העדות (דף ל:) והא דאמרינן דדוחין (עשה) בשביל כבוד הבריות הני מילי ממונא אבל במידי דאיסורא לא כדפרישי' ור"ל דמעיד משמע לכל דבר בין באיסורא בין בממונא דומיא דמלך לא מעיד דמיירי (אפי') בממונ' דאי באיסורא אין חכמה וכו':

והא אין מושיבין מלך בסנהדרין. תימה לפרוך ממתניתין דתנן מלך לא דן ועוד מאי קמ"ל מתניתין היא מלך לא דן וכו' וי"ל דהא דאין מלך דן ה"מ לבדו משום דאין דנין אותו דלא קרינן ביה התקושטו וקושו אבל עם אחרים שפיר מצי דן דאין הדין נגמר על פיו לבד כך נראה למהר"ן וא"ת מ"מ היאך דן את בנו דמסתמא בבן מלך קאי שמועה עבשיו ור"ל דזדאי היה יודע שפיר דלדון לא בא אבל קשה ליה דאפילו ישב וידום נמי לא ובהכי ניחא דלא פריך ממתני' דתנן מלך לא דן: **והא** תנן מלך לא דן ולא דנין אותו וכו'. וא"ת ולוקי מתניתין דתני מלך לא דן ולא דנין אותו במלכי ישראל ומתניתין דתני מעיד למלך דמשמע דדנין אותו במלכי בית דוד דאמר לקמן (דף יט.) דדן ודנין אותו ור"ל דכולה מתניתין מסתמא איירי במלכי ישראל דומיא דמלך לא דן ולא דנין אותו:

משום צינה. פ"ה משום שכהן גדול טעון טבילה ולא נזהירא דמשמע ביומא (דף לא:) שהיו מחממין לו קומקמום של חמין ביומ"כ לכן נראה לפרש משום קרירות הרצפה שכל היום היה עומד ידוף:

שתא בתר ירחא אזלא. פירש הקונטר' קור וחום של שנה אחר החדשים אם לא היתה השנה מעוברת ולפיכך שהיה ראוי לעשות במרחשון אם לא היתה השנה מעוברת יעשה בתשרי דאי בתר חדשי חמה אזלא מה לו לכהן אם נעבר השנה וקשה והלא כל מה שאנו מעברים היינו כדי להשוות חדשי חמה לחדשי הלבנה ולעשות במרחשון תשרי כדי שתפול בו תקופת תשרי ותהא מקצת החג בתקופה החדשה והלא ברוב השנים כמו כן היא נופלת תקופת תשרי בתשרי של לבנה ופ' בתוס' דמיירי בשמעתתא משום אביב ופירות האילן דאז משתנה קור של תשרי זה מקור של תשרי של שאר שנים להיות בו צינה כצינה של מרחשון ולהכי פריך שפיר משלשה רועי בקר דמשמע שהפירות והצינה שוים שהרי סימני הרועים האחד היה נותן לפירות והאחר לצינת הרוח:

היינו

האירוסין, **ו**לא שנא מן הנישואין. בשלמא מן הנישואין, הוי עשה ולא תעשה, ואין

ההורג כהן גדול או כהן גדול שחרג את הנפש אינו יוצא משם לעולם, אימא לא ליגל, קא משמע לן.

ואימא, הכי נמי. אמר קרא, לנוס שמה כל רוצח, אפילו כהן גדול במשמע: עובר על עשה ועל לא תעשה: לא סגי דלא עבר? הכי קאמר, אם עבר על עשה ועל לא תעשה, הרי הוא בהדיוט לכל דבריו. פשיטא, סלקא דעתך אמינא, הואיל ותנן, אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, ואמר רב אדא בר אהבה: כל הדבר הגדול יביאו אליך, דבריו של גדול. אימא, כל דבריו של גדול, קא משמע לן.

ואימא, הכי נמי. מי כתיב, דברי גדול. הדבר הגדול כתיב, דבר גדול מעמך. מעיד ולא עד. ורבי יוסף, מעיד ולמדך. ותנן, לא דן ולא דנין אותו, לא מעיד ולא מעידין אותו. אלא אמר רבי זירא, מעיד לבן מלך. בן מלך, הדיוט הוא. אלא, מעיד בפני הסנהדרין. והא אין מושיבין מלך בסנהדרין, משום יקרא דמלכא. אמר רב אסי: מהא דקתני ולא כהן גדול בעיבור שנה: שתא בתר ירחי אזלא. אחר ירחים הראוים להיות אם לא נתעברה הולך קור וחום של שנה וצינה הראויה במרחשון הויא בתשרי כשמתעברת: אם בכיר ולקיש בחרא יניק דין הוא אדר. אם יהא חום בקרקע ויצמח זרע הבציר והאפילה יחד זיתין שנזרעו בראש החודש והשעורין שנזרעו עכשיו דין הוא אדר ואם לאו ליתי דין אדר אלא שבט: אם תור בצפר בתלע ימות. אם בבקר יהא קור חזק עד שיהא השור קרוב למות מחמת הצינה: ובטיהרא בטיל תאינתא ידמון. ובצהרים יגדל כח החום עד שיהא השור מיצל בצל התאנה מחמת החום: וישלח משכיה. ויפשיט עורו בלומר יתחכך בתאינה מחמת החום: אם קידום תקיף לחדא יפה בלועך נפיק לקבליה. אם כבר תשש כח החורף כל כך שכשיזה רוח מזרחי' חזקה מאד והיא מביאה צינה ואתה מנשב בפיך ויוצא לקראתה ונפיחתך קשה מן הרוח ומחממתה דין הוא אדר: ואם לאו. שעדיין יש צינה חזקה ליתי דין אדר אלא שבט: ועבריה רבנן. ועשאוהו כשבט שקבעו אדר השני אחריו אלמא שתא בתר עיבורא אזיל ולא נהגו

ואין

חום דניסן באדר אלא מנהג אדר באדר השני: רבנן אחושבנייהו סמוך. ובלא"ה מעברינן ליה והכא איסתייעי מיסתייעא מילתייהו כלומר איתרמי להו מזל חשיבות דאיקלע עיבור כמלתייהו ומיהו ברוב העבורים שתא בתר ירחא אזלא: קא פסיק ותני. הוא אינו מייבם לא שנא נפלה לו ביבמתו בין מן הנשואין בין מן האירוסין בשלמא מן הנשואין איבא עשה ולא תעשה באיסורא בתולה יקח (ויקרא כא) ולא בעולה דהיינו עשה אלמנה לא יקח (שם) הרי לאו:

ואין

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: פְּלִיגִי בָּהּ תְּרֵין אָמוֹרָאִין, חַד אָמַר: טָמֵא, וְחַד אָמַר: טָהוֹר. מַאן דְּאָמַר: טָמֵא – כְּרַבִּי יְהוּדָה, וּמַאן דְּאָמַר: טָהוֹר – כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּתוֹרָה.

אָמַר לֵיהּ רַב אַבְדוּמָה דְּמִן נְחוּתָה: וְיָאוּת! דְּרַבִּי יְהוּדָה מוֹרֶיְנָא – דְּבֵי נְשִׂיאָה הֲוָה.

*

שְׁמָא יַעֲנִי וְיֹאמְרוּ כוּ׳. תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: קָוִין – לֹא יִתְרוֹם, מִפְּנֵי הַחֲשַׁד.

תָּנֵי: הַגּוֹזְבָּרִין – הָיוּ מְפַסְפְּסִין בְּקִילְקִין.

תָּנֵי:

[דף י״ד ע״א]

מְדַבְּרִין הָיוּ עִמּוֹ מִשָּׁעָה שֶׁהוּא נִכְנָס עַד שָׁעָה שֶׁהוּא יוֹצֵא.

וְיִמָּלֵא פּוּמֵיהּ מוֹי! אָמַר רַבִּי תַּנְחוּמָא: מִפְּנֵי הַבְּרָכָה.

*

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: בַּתּוֹרָה וּבַנְּבִיאִים וּבַכְּתוּבִים מָצָאנוּ, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לָצֵאת יְדֵי הַבְּרִיּוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ לָצֵאת יְדֵי הַמָּקוֹם.

בַּתּוֹרָה מִנַּיִן? דִּכְתִיב (במדבר לב): **וִהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵה׳ וּמִיִּשְׂרָאֵל.**

בַּנְּבִיאִים מִנַּיִן? דִּכְתִיב (יהושע כב, כב): **אֵל אֱלֹהִים ה׳ וְגוֹ׳ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָע.**

בַּכְּתוּבִים מִנַּיִן? דִּכְתִיב (משלי ג): **וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם.**

גַּמְלִיאֵל זוּגָא שָׁאַל לְרַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי בּוֹן: אֵיזֶהוּ הַמְחוּוָר שֶׁבְּכוּלָּם? אָמַר לֵיהּ: **וִהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵה׳ וּמִיִּשְׂרָאֵל.**

הֲלָכָה ג׳

מתני׳ שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה נִכְנָס וְשִׁקְלוֹ בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו, וְזוֹרְקוֹ לִפְנֵי הַתּוֹרֵם, וְהַתּוֹרֵם מִתְכַּוֵּין וְדוֹחֲפוֹ לְתוֹךְ הַקּוּפָּה.

אֵין הַתּוֹרֵם תּוֹרֵם עַד שֶׁהוּא אוֹמֵר לָהֶם: "אֶתְרוֹם"? וְהֵן אוֹמְרִים לוֹ: "תְּרוֹם, תְּרוֹם, תְּרוֹם" שָׁלֹשׁ פְּעָמִים.

תָּרַם אֶת הָרִאשׁוֹנָה וְחִיפָּה בְּקַטַבְלִיאוֹת. הַשְּׁנִיָּה וְחִיפָּה בְּקַטַבְלִיאוֹת. הַשְּׁלִישִׁית לֹא הָיָה מְחַפֶּה. וְלָמָּה הָיָה מְחַפֶּה? שֶׁמָּא יִשְׁבַּח וְיִתְרוֹם מִן הַדָּבָר הַתָּרוּם.

תָּרַם אֶת הָרִאשׁוֹנָה – לְשֵׁם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהַשְּׁנִיָּה – לְשֵׁם פֵּרוֹת הַמּוּקְפִּין לָהּ. וְהַשְּׁלִישִׁית – לְשֵׁם בָּבֶל וּלְשֵׁם מָדַי וּלְשֵׁם

מְדִינוֹת הָרְחוֹקוֹת.

גמרא שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל וכו׳. אִילּוּ הָיוּ שְׁנֵי כְּרָיִים וְתָרַם מֵאֶחָד מֵהֶן עַל חֲבֵירוֹ, שֶׁמָּא לֹא פָּטַר חֲבֵירוֹ? הֲנָאַת רוּחַ הִיא לָהֶם שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּן מִתְקָרֵב אֶלָּא מִשֶּׁלָּהֶן תְּחִילָּה

תָּנֵי: שָׁמַט אֶת הַקָּטַבְלִיאוֹת – נַעֲשׂוּ כּוּלָּן שִׁירַיִים.

תָּנֵי: שְׁלִישִׁית – הִיא הָיְתָה עֲשִׂירָה שֶׁבְּכוּלָּן, שֶׁהָיוּ בָהּ אִיצְטְלֵי אִסְטְרִיאוֹת שֶׁל זָהוּב, וְדַרְכּוֹנוֹת שֶׁל זָהוּב.

תָּנֵי: תָּרַם אֶת הָרִאשׁוֹנָה – לְשֵׁם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. שְׁנִיָּיה – לְשֵׁם כְּרָכִים הַמּוּקָּפִים וּלְשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. וְהַשְּׁלִישִׁית – לְשֵׁם בָּבֶל וּמָדַי, וּלְשֵׁם מְדִינוֹת הָרְחוֹקוֹת, וּלְשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

תָּנֵי: נָטַל מִן הָרִאשׁוֹנָה, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּרִאשׁוֹנָה – נוֹטֵל מִן הַשְּׁנִיָּיה. נָטַל מִן הַשְּׁנִיָּיה, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בַּשְּׁנִיָּיה – נוֹטֵל מִן הַשְּׁלִישִׁית.

[דף י״ד ע״ב]

שָׁלְמָה שְׁלִישִׁית – חוֹזֵר לַשְּׁנִיָּיה. שָׁלְמָה שְׁנִיָּיה – חוֹזֵר לָרִאשׁוֹנָה. שָׁלְמוּ שְׁלָשְׁתָּן – חוֹזֵר וְשׁוֹקֵל. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חוֹזֵר לַשְּׁרַיִים, שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מוֹעֲלִים בְּשִׁרַיִים שֶׁמָּא יִצְטָרְכוּ לָהֶן בַּסּוֹף.

*

וְכֵן הָיָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר אוֹמֵר: זְרִיזוּת – מְבִיאָה לִידֵי נְקִיּוּת. נְקִיּוּת – מְבִיאָה לִידֵי טָהֳרָה. טָהֳרָה – מְבִיאָה לִידֵי קְדוּשָּׁה. קְדוּשָּׁה – מְבִיאָה לִידֵי עֲנָוָה. עֲנָוָה – מְבִיאָה לִידֵי יִרְאַת חֵטְא. יִרְאַת חֵטְא – מְבִיאָה לִידֵי חֲסִידוּת. חֲסִידוּת – מְבִיאָה לִידֵי רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ – מְבִיאָה לִידֵי תְּחִיַּית הַמֵּתִים. תְּחִיַּית הַמֵּתִים – מְבִיאָה לִידֵי אֵלִיָּהוּ זָכוּר לְטוֹב.

זְרִיזוּת מְבִיאָה לִידֵי נְקִיּוּת, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא טז, כ): **וְכִלָּה מְכַפֵּר.**

נְקִיּוּת מְבִיאָה לִידֵי טָהֳרָה, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא יב, ח): **וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה.**

טָהֳרָה מְבִיאָה לִידֵי קְדוּשָּׁה, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא טז, יט): **וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ.**

קְדוּשָּׁה מְבִיאָה לִידֵי עֲנָוָה, דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה נז, טו): **כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ.**

עֲנָוָה מְבִיאָה לִידֵי יִרְאַת חֵטְא, דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי כב, ד): **עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה׳.**

יִרְאַת חֵטְא מְבִיאָה לִידֵי חֲסִידוּת, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קג, יז): **וְחֶסֶד ה׳ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו.**

חֲסִידוּת מְבִיאָה לִידֵי רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים פט, כ): **אָז דִּבַּרְתָּ בְחָזוֹן לַחֲסִידֶיךָ.**

רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ מְבִיאָה לִידֵי תְּחִיַּית הַמֵּתִים, דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל לז, יד): **וְנָתַתִּי רוּחִי בָּכֶם וִחְיִיתֶם.**

תְּחִיַּית הַמֵּתִים מְבִיאָה לִידֵי אֵלִיָּהוּ זָכוּר לְטוֹב, דִּכְתִיב (מַלְאָכִי ג, כג): **הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא.**

תָּנָא בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר: כָּל מִי שֶׁקָּבוּעַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, וְאוֹכֵל פֵּירוֹתָיו בְּטָהֳרָה, וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בַּבּוֹקֶר וּבָעֶרֶב – יְהֵא מְבוּשָׂר שֶׁבֶּן עוֹלָם הַבָּא הוּא.

הַדְרָן עָלָךְ פֶּרֶק בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים

פֶּרֶק רְבִיעִי

הֲלָכָה א׳

מתני׳ הַתְּרוּמָה מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ?

לוֹקְחִין בָּהּ תְּמִידִין וּמוּסָפִין, וְנִסְכֵּיהֶם. הָעוֹמֶר, וּשְׁתֵּי לֶחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְכָל

[דף ט״ו ע״א]

קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר.

שׁוֹמְרֵי סְפִיחִין בַּשְּׁבִיעִית – נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף הָרוֹצֶה – מִתְנַדֵּב שׁוֹמֵר חִנָּם.

אָמְרוּ לוֹ: אַף אַתָּה אוֹמֵר שֶׁאֵין בָּאִין אֶלָּא

מִשֶּׁל צִיבּוּר.

גמרא מַה רָאָה זְמַן עֲצֵי כֹּהֲנִים וְהָעָם לְהִיכָּנוֹת? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגּוֹלָה וְלֹא מָצְאוּ עֵצִים בַּלִּשְׁכָּה, וְעָמְדוּ אֵלּוּ וְנִתְנַדְּבוּ עֵצִים מִשֶּׁל עַצְמָן, וּמְכָרוּם לַצִּבּוּר, וְקָרְבוּ מֵהֶן קָרְבָּנוֹת צִיבּוּר, וְהִתְנוּ עִמָּהֶן נְבִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶן שֶׁאַפִּילוּ לִשְׁכָּה מְלֵיאָה עֵצִים – וְעָמְדוּ אֵלּוּ וְנִתְנַדְּבוּ עֵצִים מִשֶּׁל עַצְמָן – שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּן מִתְקָרֵב אֶלָּא מִשֶּׁלָּהֶן תְּחִילָּה.

אָמַר רַבִּי אַחָא: דְּרַבִּי יוֹסֵה הִיא! דְּרַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: אַף הָרוֹצֶה – מִתְנַדֵּב שׁוֹמֵר חִנָּם.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אִילָּא: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא.

מַה פְּלִיגִין? בִּגוּפוֹ שֶׁל קָרְבָּן. אֲבָל בְּמַכְשִׁירֵי קָרְבָּן – כָּל עַמָּא מוֹדַיי: שֶׁהוּא מִשְׁתַּנֶּה קָרְבָּן יָחִיד לְקָרְבָּן צִיבּוּר.

תָּנֵי: אִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָה כַּתּוֹנֶת לִבְנָהּ – כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁתִּתְמַכְּרֶנָּה לַצִּיבּוּר.

אָמַר רַבִּי אַחָא: דְּרַבִּי יוֹסֵי הִיא. דְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף הָרוֹצֶה – מִתְנַדֵּב שׁוֹמֵר חִנָּם.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אִילָּא: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא.

מַה פְּלִיגִין? בְּגוּפוֹ שֶׁל קָרְבָּן, אֲבָל בְּמַכְשִׁירֵי קָרְבָּן – כָּל עַמָּא מוֹדַיי: שֶׁהוּא מִשְׁתַּנֶּה קָרְבָּן יָחִיד לְקָרְבָּן צִיבּוּר.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב אַחָא[2], אוֹתָן הַיָּמִים נוֹהֲגִין בִּשְׁעַת קָרְבָּן וְשֶׁלֹּא בִּשְׁעַת קָרְבָּן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵינָן נוֹהֲגִין אֶלָּא בִּשְׁעַת קָרְבָּן בִּלְבַד.

וְעוֹד מִן הָדָא, דְּתַנֵּיָא: אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בִּי רַבִּי צָדוֹק: אָנוּ הָיִינוּ מִבְּנֵי סְנָאָה בֶּן בִּנְיָמִין, וְחָל תִּשְׁעָה בְּאָב לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, וְדָחִינוּ אוֹתוֹ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְהָיִינוּ מִתְעַנִּין וְלֹא מַשְׁלִימִין.

*

הָעוֹמֶר וּשְׁתֵּי לֶחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים וְכָל קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר. מַתְנִיתָא דְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל! דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר: אֵין הָעוֹמֶר בָּא מִן הַסּוּרְיָא.

[דף ט"ו ע"ב]

תַּמָּן תָּנֵינָן: כָּל קָרְבְּנוֹת הַיָּחִיד וְהַצִּיבּוּר – בָּאִין מִן הָאָרֶץ וּמִן חוּצָה לָאָרֶץ, מִן הֶחָדָשׁ וּמִן הַיָּשָׁן, חוּץ מִן הָעוֹמֶר וּשְׁתֵּי לֶחֶם – שֶׁאֵין בָּאִין אֶלָּא מִן הֶחָדָשׁ וּמִן הָאָרֶץ.

רַב חוּנָה בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא! דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אֵין הָעוֹמֶר בָּא מִן הַסּוּרְיָא.

תַּמָּן תָּנֵינָן: עֶשֶׂר קְדוּשׁוֹת הֵן, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְקוּדֶּשֶׁת מִכָּל הָאֲרָצוֹת. וּמַה הִיא קְדוּשָׁתָהּ? שֶׁמְּבִיאִין מִמֶּנָּה הָעוֹמֶר וְהַבִּכּוּרִים וּשְׁתֵּי לֶחֶם, מַה שֶּׁאֵין מְבִיאִין בֵּן מִכָּל הָאֲרָצוֹת.

רַבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא! דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר: אֵין הָעוֹמֶר בָּא מִן הַסּוּרְיָא.

תַּמָּן תָּנֵינָן: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: מַה חָרִישׁ – רִשּׁוּת, אַף קָצִיר – רִשּׁוּת, יָצָא קְצִיר הָעוֹמֶר – שֶׁהוּא מִצְוָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּדַעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר: אֵין הָעוֹמֶר בָּא מִן הַסּוּרְיָא, כְּדַעְתֵּיהּ דְּאָמַר: יָצָא קְצִיר הָעוֹמֶר שֶׁהוּא מִצְוָה.

מַאן תָּנָא: שׁוֹמְרֵי סְפִיחִין בַּשְּׁבִיעִית – נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה? רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא! אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא, לֹא מָצְאוּ בְּסוּרְיָא – מְבִיאִין אוֹתָן מִסְּפִיחִין שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

הָהֵן עוֹמֶר, מַהוּ שֶׁיְּזָרֵעַ בַּתְּחִילָה? רַב חִייָא בַּר אַדָּא בָּעֵי קוּמֵי רַבִּי מָנָא: לֹא נִמְצָא כְּקוֹמֵץ עַל הַשִּׁירַיִים שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין? אֲמַר לֵיהּ: נַעֲשָׂה כַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁהֵן בָּאִין בְּטוּמְאָה וְאֵין נֶאֱכָלִין בְּטוּמְאָה.

*

בֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹטֵל מָעוֹת מִן הַשּׁוּלְחָנִי וְנוֹתֵן לַקּוֹצְרִין וְלַשּׁוֹמְרִין עַד שֶׁלֹּא יְקָרֵב הָעוֹמֶר, וּמֵבִיא מָעוֹת מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה וּמְחַלְּלִין עָלָיו.

וְטָבוּת בֵּן? רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי בָּא: כָּל מַה שֶּׁיִּתֵּן – הֵן הֵן דָּמָיו מִשָּׁעָה הָרִאשׁוֹנָה.

---

[2] כן הוא גירסת הגר"א. ובגמרא שלפנינו הגירסא: פליגא על רבי יוסי.

תָּנָא: אַף בְּפִתְחֵי אֲבָנִים כֵּן. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹטֵל מָעוֹת מִשּׁוּלְחָנִי וְנוֹתֵן לַחוֹצְבִין וְלַסַּתָּתִין עַד שֶׁלֹּא תִּינָּתֵן עַל גַּבֵּי הַדִּימוּס. וּמִשְּׁנִיתַּן עַל הַדִּימוּס – מֵבִיא מָעוֹת מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה וּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ.

וְטָבַת כֵּן? כִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: כָּל מַה שֶּׁיִּתֵּן – הֵן הֵן דָּמֶיהָ מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה.

[דף ט"ז ע"א]

הֲלָכָה ב׳

מתני׳ פָּרָה, וְשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, וְלָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית – בָּאִין מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

כֶּבֶשׂ פָּרָה, וְכֶבֶשׂ שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, וְלָשׁוֹן שֶׁבֵּין קַרְנָיו, וְאַמַּת הַמַּיִם, וְחוֹמַת הָעִיר וּמִגְדְּלוֹתֶיהָ, וְכָל צָרְכֵי הָעִיר – בָּאִין מִשְּׁיָרֵי הַלִּשְׁכָּה.

אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: כֶּבֶשׂ פָּרָה – כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים עוֹשִׂין מִשֶּׁל עַצְמָן.

מוֹתַר שְׁיָרֵי לִשְׁכָּה – מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהֶן? לוֹקְחִין בָּהֶן יֵינוֹת, שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, וְהַשְּׁכָר – לַהֶקְדֵּשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין מִשְׁתַּכְּרִין בְּשֶׁל הֶקְדֵּשׁ, אַף לֹא מִשֶּׁל עֲנִיִּים.

מוֹתַר הַתְּרוּמָה – מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ? רְקוּעֵי זָהָב צִפּוּי לְבֵית קוֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: מוֹתַר הַפֵּירוֹת – לְקַיִן הַמִּזְבֵּחַ. מוֹתַר תְּרוּמָה – לִכְלֵי שָׁרֵת.

רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: מוֹתַר תְּרוּמָה – לְקַיִן הַמִּזְבֵּחַ. מוֹתַר נְסָכִים – לִכְלֵי שָׁרֵת.

רַבִּי חֲנִינָה סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר: מוֹתַר נְסָכִים – קַיִן הַמִּזְבֵּחַ. מוֹתַר הַתְּרוּמָה – לִכְלֵי שָׁרֵת. וְזֶה וָזֶה לֹא הָיוּ מוֹדִים בַּפֵּירוֹת.

גמרא כֶּבֶשׂ פָּרָה כו׳. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: ג׳ לְשׁוֹנוֹת הֵן, שֶׁל שָׂעִיר – בְּסֶלַע. שֶׁל מְצוֹרָע – בְּשֶׁקֶל. שֶׁל פָּרָה – בִּשְׁתֵּי סְלָעִים.

רַבִּי חוּנְיָה דִּבְרַת חוּרִין, רַבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא: שֶׁל פָּרָה – בִּשְׁתֵּי סְלָעִים וּמֶחֱצָה.

וְאִית דְּמַפְקִין לִישָׁנָא: בַּעֲשָׂרָה זוּז.

רַבִּי יְהוּדָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמְלַמְּדִין אֶת הַכֹּהֲנִים הִלְכוֹת שְׁחִיטָה, הִלְכוֹת קַבָּלָה, הִלְכוֹת זְרִיקָה – נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

רַבִּי יִצְחָק בַּר רְדִיפָה בְּשֵׁם רַבִּי אֵימִי: מְבַקְּרֵי מוּמֵי קָדָשִׁים – נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

רַבִּי אַחָא רַבִּי תַּנְחוּם בַּר חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל: מְגִיהֵי סֵפֶר הָעֲזָרָה – נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

גִּידֵּל בַּר בִּנְיָמִין בְּשֵׁם רַבִּי אַסִי: שְׁנֵי דַּיָּינֵי גְּזֵילוֹת – נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

שְׁמוּאֵל אָמַר: נָשִׁים

[דף ט"ז ע"ב]

הָאוֹרְגוֹת בַּפָּרוֹכֶת – נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

רַב חוּנָּה אָמַר: מִתְּרוּמַת בֶּדֶק הַבַּיִת.

מַה פְּלִיג? שְׁמוּאֵל עָבַד לֵיהּ בְּקָרְבָּן, רַב חוּנָּה עָבַד לֵיהּ בִּבְנְיָן.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: תָּנָא רַבִּי יְהוּדָה (גְּרוֹגְרוֹת) גַּדְגְּדוֹת: הַקְּטוֹרֶת וְכָל קָרְבָּנוֹת הַצִּיבּוּר – בָּאִין מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

מִזְבַּח הַזָּהָב וְכָל כְּלֵי שָׁרֵת – בָּאִין מִמּוֹתַר נְסָכִים.

מִזְבַּח הָעוֹלָה וְהַהֵיכָל וְהָעֲזָרוֹת – בָּאִין מִשְּׁיָרֵי הַלִּשְׁכָּה.

חוּץ לָעֲזָרוֹת – בָּאִין מִלִּשְׁכַּת בֶּדֶק הַבַּיִת.

וְהָא תָּנֵי: אַבְנֵי הַמִּזְבֵּחַ, הַהֵיכָל, וְהָעֲזָרוֹת – מוֹעָלִין בָּהֶן. וְכִי יֵשׁ מְעִילָה בְּשִׁירַיִים? אֶלָּא, בְּרַבִּי מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: מוֹעָלִין בְּשִׁירַיִים.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא: כְּלוּם אָמַר רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ, וְהָכָא חוּץ לִשְׁנָתוֹ אֲנַן קַיְימִין.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: תָּנָא רַבִּי יְהוּדָה גְּרוֹגָרוֹת: הַשַּׁלְחָן, וְהַמְּנוֹרָה, וְהַמִּזְבְּחוֹת, וְהַפָּרוֹכֶת – מְעַכְּבִים אֶת הַקָּרְבָּנוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין לְךָ מְעַכֵּב אֶת הַקָּרְבָּן אֶלָּא הַכִּיּוֹר וְהַכֶּבֶשׂ בִּלְבַד.

וְלֹא בֵּן אָמַר רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר וְרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: כָּל הָן דִּכְתִיב **נִסַּח** – מְעַכֵּב! **צָלַע** – אֵינוֹ מְעַכֵּב.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: וַאֲפִילוּ **צֶלַע** – מְעַכֵּב.

וְאָמַר רַבִּי אִילָא בְּשֵׁם

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: וַאֲפִילוּ **שִׁימָה** – מְעַכֵּב.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כָּאן – בַּעֲבוֹדוֹת שֶׁבִּפְנִים, כָּאן – בַּעֲבוֹדוֹת שֶׁבַּחוּץ.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: שַׁחֲצִית גְּדוֹלָה הָיְתָה בִּבְנֵי כֹהֲנִים גְּדוֹלִים, שֶׁיּוֹתֵר מִשִּׁשִּׁים כִּכְּרֵי זָהָב הָיוּ מוֹצִיאִין בָּהּ, שֶׁהָיָה כִּבְשָׂהּ שֶׁל פָּרָה עוֹמֵד, וְלֹא הָיָה אֶחָד מֵהֶן מוֹצִיא פָּרָתוֹ בִּכְבִשּׂוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, אֶלָּא סוֹתְרוֹ וּבוֹנֶה אוֹתוֹ מִשֶּׁלּוֹ.

הֵתִיב רַבִּי עוּלָּא קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: וְהָא תָּנֵי שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק: שְׁתֵּי פָּרוֹת עָשָׂה, לֹא בְּכֶבֶשׁ שֶׁהוֹצִיא אֶת זוֹ הוֹצִיא אֶת זוֹ. אִית לָךְ לְמֵימַר שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק שַׁהֵין הָיָה?!

מַאי בְּדוֹן? עַל שֵׁם מַעֲלָה הִיא בַּפָּרָה, סִילְסוּל הִיא בְּפָרָה.

תָּנֵי: זִיזִין וּכְתָלִים – הָיוּ יוֹצְאִין מִבָּאן וּמִבָּאן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצְאוּ וְיָצִיצוּ הַכֹּהֲנִים וְיִטַּמְּאוּ.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵין מִשְׁתַּבְּרִין כּוּ',

[דף י"ז ע"א]

אֶלָּא אִם רָצָה, יִהְיֶה הַהֶפְסֵד שֶׁלּוֹ וְהַשָּׂכָר לַהֶקְדֵּשׁ מוּתָּר.

כְּהָדָא בַּר זְמִינָא אִיתְפַּקַד גַּבֵּיהּ מְדַל דְּיַתְמִין, אֲתָא וְשָׁאַל לְרִבִּי מָנָא, אֲמַר לֵיהּ: אִין בָּעֵית דִּי הַהִפְסָדָה דִּידָךְ, וְאַגְרָה דְּתַרְוַיְכוֹן – שָׁרֵי.

רַבִּי חִייָה בַּר אַדָּא אִיתְפַּקַד גַּבֵּיהּ מְדַל דְּיַתְמִין, וַעֲבִיד כֵּן.

*

מוֹתַר פֵּירוֹת כו׳. מַתְנִיתָא דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא!

דְּרַבִּי חִייָא בַּר יוֹסֵף פְּתַר מַתְנִיתָא: מוֹתַר פֵּירוֹת – שְׂכַר לַהֶקְדֵּשׁ. מוֹתַר נְסָכִים – זוֹ סְאָה רְבִיעִית.

רַבִּי יוֹחָנָן פְּתַר מַתְנִיתָא: מוֹתַר פֵּירוֹת – זוֹ סְאָה רְבִיעִית, מוֹתַר נְסָכִים – לְבֵירוּצִים.

וְלֵית לֵיהּ לְרַבִּי חִייָה בַּר יוֹסֵף לַבֵּירוּצִים? אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: מַה דְּנָפַל לַסְּאָה רְבִיעִית – נָפַל לְבֵירוּצִים.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי חִייָה בַּר יוֹסֵף נִיחָא, אֵין מִשְׁתַּכְּרִין בְּשָׂכָר הֶקְדֵּשׁ, אַף לֹא בְּשָׂכָר עֲנִיִּים, לְפִיכָךְ: זֶה וְזֶה לֹא הָיוּ מוֹדִין בְּפֵירוֹת.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן קַשְׁיָא, וְהָא תָּנֵינַן: עָמְדוּ מִשָּׁלֹשׁ – יְסַפֵּק מֵאַרְבַּע, וְתָנֵינַן: זֶה וְזֶה לֹא הָיוּ מוֹדִים בְּפֵירוֹת, לֹא הָיוּ מוֹדִים בְּפֵירוֹת בַּקַּיִץ לַמַּזְבֵּחַ, אֲבָל מוֹדִין הָיוּ בִּכְלֵי שָׁרֵת.

עַד כְּדוֹן בֵּירוּצֵי

[דף י"ז ע"ב]

צִיבּוּר, וַאֲפִילּוּ בֵּירוּצֵי יָחִיד? וְלֹא נִמְצְאוּ כְּלֵי שָׁרֵת בָּאִין מִשָּׁל יָחִיד, כַּהָדָא דְּתָנֵינַן: אִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָה כֵּתוֹנֶת לְבָנָהּ – כְּשֵׁרָה וּבִלְבַד שֶׁתִּמְסְרֶנָּה לַצִּיבּוּר.

עַד כְּדוֹן בֵּירוּצֵי לַח, וַאֲפִילּוּ בֵּירוּצֵי יָבֵשׁ? כְּהַהִיא דְּתָנֵינַן תַּמָּן: הַנְּסָכִים שֶׁקִּדְּשׁוּ בַּכְּלִי וְנִמְצָא הַזֶּבַח – פָּסוּל, אִם יֵשׁ שָׁם זֶבַח אַחֵר – יִקָּרְבוּ עִמּוֹ, וְאִם (לְאו) לָנוּ – יוּפְסְלוּ בְּלִינָה.

הֲלָכָה ג׳

מתני׳ מוֹתַר הַקְּטוֹרֶת מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ? מַפְרִישִׂין מִמֶּנָּה שְׂכַר הָאוּמָנִין, וּמְחַלְּקִין אוֹתָהּ עַל שְׂכַר פָּעוֹת הָאוּמָנִין, וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ לָאוּמָנִין בִּשְׂכָרָן, וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה.

אִם בָּא חָדָשׁ בִּזְמַנּוֹ – לוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה, וְאִם לָאו – מִן הַיְשָׁנָה.

גמרא וְלֹא נִמְצָא הֶקְדֵּשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַהֶקְדֵּשׁ? כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר בִּיסְנָא: מֵבִיא פָּעוֹת וּמְחַלְּקָן עַל הַבִּנְיָן,

וּמֵבִיא קְטוֹרֶת וּמְחַלֵּל עֲלֵיהֶן, וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ לָאוּמָנִין בִּשְׂכָרָן.

אוֹתָן הַמָּעוֹת מַה יֵּעָשֶׂה בָּהֶן? רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי: יִנָּתְנוּ לְבֵית גַּרְמוּ וּלְבֵית אַבְטִינָס שֶׁהָיוּ בְּקִיאִין בִּפְיטוּם הַקְּטוֹרֶת וּבְמַעֲשֶׂה לֶחֶם הַפָּנִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: וְהֵן – שֶׁיִּהוּ חַיָּבִין לָהֶן מָעוֹת מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה.

רַבִּי חִיָּיה בַּר בָּא

[דף י"ח ע"א]

בָּעֵי: לֹא הָיוּ חַיָּבִין לָהֶן מָעוֹת מִשָּׁעָה הָרִאשׁוֹנָה? אַתָּא רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי: מְקַיְּצִין בָּהֶן אֶת הַמִּזְבֵּחַ.

רַבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵה: מְחַלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר בָּא! תַּמָּן – צְרִיכָה לֵיהּ, וְכָה – פְּשִׁיטָא לֵיהּ! הָא דִּצְרִיכָה לֵיהּ – בִּכְלֵי שָׁרֵת. הָא דְּפְשִׁיטָא לֵיהּ – בְּקַיָּין לְמִזְבֵּחַ.

דְּאִיתְפַּלְגוּן, פִּיטְמָהּ בְּחוּלִּין – רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי חֲנִינָה אָמַר: פְּסוּלָה, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: כְּשֵׁירָה.

מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי חֲנִינָה? **קוֹדֶשׁ הִיא** – שֶׁתְּהֵא הֲוָויְיתָהּ בְּקוֹדֶשׁ.

מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי? **קוֹדֶשׁ הִיא** – שֶׁתְּהֵא בָאָה מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה – כְּשְׁמוּאֵל, וּדְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי – כְּרַבִּי יוֹחָנָן.

דְּתָנֵינַן: הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְהָיוּ בָּהֶן דְּבָרִים רְאוּיִין לְקָרְבָּנוֹת צִיבּוּר, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: קְטוֹרֶת.

אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: תִּיפָּתֵר, בְּאוּמָּן מִשֶּׁל בֵּית אַבְטִינָס שֶׁהָיָה נוֹטֵל בִּשְׂכָרוֹ קְטוֹרֶת.

וּדְרַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי חֲנִינָה – כְּשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר רַב הוּנָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: מַכְתֶּשֶׁת – עָשׂוּ אוֹתָהּ כִּכְלֵי שָׁרֵת לְקַדֵּשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: אָמְרָה רַבִּי חוּנָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵי, דָּבָר שֶׁקִּדֵּשׁ בִּכְלֵי שָׁרֵת נִפְדֶּה? אָמַר לֵיהּ: וְלֹא דְּשְׁמוּאֵל הִיא? דְּשְׁמוּאֵל אָמַר: קַל הִיא בְּמוֹתָר!

דְּאִיתְפַּלְגוּן, הוֹתִירוּ תְּמִימִים – שְׁמוּאֵל אָמַר: נִפְדִּין כִּתְמִימִים. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: נִפְדִּין כִּפְסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁים.

הוֹתִירוּ שְׁעִירִים – עַל דַּעְתֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל, אִם עוֹלָה – נִפְדִּית, לֹא כָּל שֶׁכֵּן חַטָּאת! עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: יִרְעוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מְקַיְּצִין בָּהֶן אֶת הַמִּזְבֵּחַ.

וְקַשְׁיָא יֵשׁ חַטָּאת שֶׁקְּרִיבָה עוֹלָה?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: שַׁנְיָיא הִיא, שֶׁאֵין קָרְבָּנוֹת צִיבּוּר נִקְבָּעִין אֶלָּא בַּשְּׁחִיטָה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא: תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא עַל הַמּוֹתָר – שֶׁיִּקְרְבוּ עוֹלוֹת.

[דף י"ח ע"ב]

הֲלָכָה ד'

מתני' הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְהָיוּ בָּהֶן דְּבָרִים רְאוּיִין לְקָרְבְּנוֹת צִיבּוּר – יִנָּתְנוּ לָאוּפָּנִין בִּשְׁכָרָן; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ בֶּן עַזַּאי: אֵינָהּ הִיא הַמִּידָּה, אֶלָּא מַפְרִישִׁין מֵהֶן שְׂכַר הָאוּפָּנִין, וּמְחַלְּקִין אוֹתָן עַל מָעוֹת הָאוּפָּנִין, וְנוֹתְנִין אוֹתָן לָאוּפָּנִין בִּשְׂכָרָן, וְהוֹוְרִין וְלוֹקְחִים אוֹתָן מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה.

הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְהָיָה בָּהֶן בְּהֵמָה רְאוּיָה עַל גַּבֵּי מִזְבַּח זְכָרִים וּנְקֵבוֹת – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: זְכָרִים – יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי עוֹלוֹת, וּנְקֵבוֹת – יִמָּכְרוּ לְצוֹרְכֵי זִבְחֵי שְׁלָמִים, וּדְמֵיהֶן יִפְּלוּ עִם שְׁאָר נְכָסָיו לְבֶדֶק הַבַּיִת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: זְכָרִים עַצְמָן – יִקָּרְבוּ עוֹלוֹת, וּנְקֵבוֹת – יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי זִבְחֵי שְׁלָמִים, וְיָבִיא בִּדְמֵיהֶן עוֹלוֹת, וּשְׁאָר נְכָסִים וְיִפְּלוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִדִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִשְׁוָה אֶת מִדּוֹתָיו, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ חָלַק.

אָמַר רַבִּי פַּפַּיִים: שָׁמַעְתִּי אֶת דִּבְרֵי שְׁנֵיהֶן, הַמַּקְדִּישׁ בְּפֵירוּשׁ – כִּדְבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְהַמַּקְדִּישׁ סְתָם – כִּדְבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ

הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְהָיוּ בָּהֶן דְּבָרִים רְאוּיִים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, יֵינוֹת, וּשְׁמָנִים, וְעוֹפוֹת – רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי אוֹתוֹ הַמִּין וְיָבִיא בִּדְמֵיהֶן עוֹלוֹת, וּשְׁאָר נְכָסִים – יִפְּלוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת.

[דף י"ט ע"א]

גמרא **הַמַּקְדִּישׁ וְכוּ' לַקָּרְבְּנוֹת צִיבּוּר.** רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: קְטוֹרֶת.

אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: תִּיפָּתֵר בְּאוּמָן מִשֶּׁל בֵּית אַבְטִינָס שֶׁהָיָה נוֹטֵל בִּשְׂכָרוֹ קְטוֹרֶת.

מַה טַּעֲמָא דְּבֶן עַזַּאי? שֶׁאֵין הַהֶקְדֵּשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה, אֶלָּא עַל הַמָּעוֹת.

תַּמָּן תָּנֵינָן: יֵשׁ בְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת, שֶׁפְּתָחָם הֶקְדֵּישׁוֹת – לְבֶדֶק הַבַּיִת. הֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת – חָל עַל הַכֹּל, וּמוֹעֲלִין בְּגִידּוּלֵיהֶן, וְאֵין בָּהֶן הַנָּיָיה לַכֹּהֲנִים.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: דְּרַבִּי לְיעֶזֶר הִיא! דְּתָנֵינָן: הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְהָיְתָה בָּהֶן בְּהֵמָה רְאוּיָה עַל גַּבֵּי מִזְבֵּחַ זְכָרִים וּנְקֵבוֹת, רַבִּי לְיעֶזֶר אוֹמֵר: זְכָרִים – יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי עוֹלוֹת, וּנְקֵבוֹת – יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי זִבְחֵי שְׁלָמִים, וּדְמֵיהֶן – יִפְּלוּ עִם שְׁאָר נְכָסִים לְבֶדֶק הַבַּיִת.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: טַעֲמָא דְּרַבִּי לְיעֶזֶר (ויקרא כז) **וְאִישׁ כִּי יַקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַה'** בַּמֶּה אֲנַן קַיְימִין? אִם בְּבֵית דִּירָה, כְּבָר כְּתִיב (שם): **וְאִם הַמַּקְדִּישׁ יִגְאַל אֶת בֵּיתוֹ**? אֶלָּא כַּי אֲנַן קַיְימִין: בְּמַקְדִּישׁ נְכָסָיו, מִיכָּן – שֶׁפְּתָחָם הֶקְדֵּישׁוֹת לְבֶדֶק הַבַּיִת.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא, רַב חוּנָה בְּשֵׁם רַב: בַּמֶּה פְלִיגִין? בְּמַקְדִּישׁ נְכָסָיו, אֲבָל בְּמַקְדִּישׁ עֶדְרוֹ – כָּל עַמָּא מוֹדַיי: שֶׁהוּא לַמִּזְבֵּחַ.

רַבִּי בָּא רַב חוּנָה בְּשֵׁם רַב: מַה פְלִיגִין? בְּמַקְדִּישׁ עֶדְרוֹ, אֲבָל בְּמַקְדִּישׁ נְכָסָיו – כָּל עַמָּא מוֹדַיי: שֶׁהוּא לְבֶדֶק הַבַּיִת.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא – נִיחָא. וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבִּי בָּא, בְּהֵמָה לֹא לַמִּזְבֵּחַ הִיא? לַמִּזְבֵּחַ הִיא! וְלָמָּה סָתַם הָאִישׁ הַזֶּה? שֶׁהוּא כְּאוֹמֵר: "לֹא יִהְיֶה אֶלָּא לְבֶדֶק הַבַּיִת"!

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לָא שַׁנְיָיא, הִיא הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו, הִיא הַמַּקְדִּישׁ עֶדְרוֹ – הִיא הַמַּחֲלוֹקֶת.

רַבִּי אַבָּא בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ, בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא, רַב חוּנָה בְּשֵׁם רַב, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת שֶׁפּוֹדָאָן תְּמִימִין – יָצְאוּ לְחוּלִין.

מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן, וְלָדָן וְחַלָּבָן – מוּתָּר לְאַחַר פְּדְיוֹנָן.

רַבִּי חִזְקָיָה בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: תִּיפְתַּר, שֶׁפְּדָאָן תְּמִימִין וְהוּמְמוּ.

רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן, וְלָדָן וַחֲלָבָן – אָסוּר

[דף י"ט ע"ב]

לְאַחַר פְּדְיוֹנָן.

רַבִּי חִזְקָיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה: קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת שֶׁפָּדָאָן תְּמִימִין – יָצְאוּ לְחוּלִין. אֵין תֵּימַר: לֹא יָצְאוּ לְחוּלִין, הֵיאַךְ קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ חָלִין עַל קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת?

בַּעֲלֵי מוּמִין – קְדוּשַׁת הַמִּזְבֵּחַ חָלָה עֲלֵיהֶן. לְיֵידָה מִילָּה?[3] לְגִיזָּה וְלַעֲבוֹדָה.

הִפְרִישׁ נְקֵיבָה לְעוֹלָתוֹ וּלְפִסְחוֹ וְלַאֲשָׁמוֹ – עוֹשֶׂה תְמוּרָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָתוֹ – עוֹשֶׂה תְמוּרָה. לְפִסְחוֹ וְלַאֲשָׁמוֹ – אֵינוֹ עוֹשֶׂה תְמוּרָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: לְעוֹלָתוֹ וּלְפִסְחוֹ וְלַאֲשָׁמוֹ – אֵינוֹ עוֹשֶׂה תְמוּרָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁכֵּן מָצִינוּ: נְקֵיבָה בְּעוֹף – כְּשֵׁירָה לָבֹא עוֹלָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה, אִם מִין בְּמִינוֹ – הוּא חָלוּק עָלָיו, כָּל שֶׁכֵּן מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ.

אֵיזֶהוּ מִין בְּמִינוֹ שֶׁהוּא חָלוּק עָלָיו? כַּהֲדָא דְתָנֵי: אָשָׁם בֶּן שָׁנָה וְהֵבִיא בֶּן שְׁתַּיִם, בֶּן שְׁתַּיִם וְהֵבִיא בֶּן שָׁלֹשׁ – לֹא יָצָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל עַצְמָן אֵינָן קְדוֹשִׁים.

[3] פירוש: לאיזה ענין.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד, כְּמָה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: נְקֵיבָה לְעוֹלָה – לֹא קִידְּשָׁהּ אֶלָּא הֶקְדֵּשׁ דָּמִים, כֵּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: נְקֵיבָה לְעוֹלָה – לֹא קִידְּשָׁהּ אֶלָּא הֶקְדֵּשׁ דָּמִים. אִין תֵּימַר: קָדְשָׁה קְדוּשַׁת הַגּוּף – יִרְעוּ.

אָמַר רַבִּי: אֵין אֲנִי רוֹאֶה אֶת דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּפֶסַח, (שמא הֶקְדֵּשׁ) שֶׁהַמּוֹתָר פֶּסַח – בָּא שְׁלָמִים!

וְלֵימָא: אֵין אֲנִי רוֹאֶה דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בָּאָשָׁם, (שמא הֶקְדֵּשׁ) שֶׁהַמּוֹתָר אָשָׁם – בָּא עוֹלָה!

אָמַר רַבִּי אָבִין: אִם הִקְדִּישׁ פֶּסַח, בָּא שְׁלָמִים – גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים. אִם הִקְדִּישׁ אָשָׁם, בָּא עוֹלָה –

[דף כ' ע"א]

אֵין גּוּפוֹ קָרֵב עוֹלָה.

מַהוּ כְּדוֹן? הָהֵין אָמַר: הֶקְדֵּשׁ דָּמִים הִקְדִּישׁ. וְהָהֵין אָמַר: הֶקְדֵּשׁ גּוּפוֹ הִקְדִּישׁ.

*

רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, **דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' אֲשֶׁר יַקְרִיב לַה' לְעֹלָה** – הַכֹּל קָרֵב לְעוֹלָה. **לִרְצוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר**. מִנַּיִן אַפִּילּוּ נְקֵיבוֹת? תַּלְמוּד לוֹמַר: **בַּבָּקָר** – לְרַבּוֹת אֶת הַנְּקֵיבוֹת.

רַבִּי יִצְחָק בִּי רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל: כְּתִיב: **זָכָר**, וְאַתְּ אָמַרְתְּ: **בַּבָּקָר** – לְרַבּוֹת אֶת הַנְּקֵיבוֹת? וְדִכְוָותָהּ, כְּתִיב: **תָּמִים**, וְאַתְּ אָמַרְתְּ: **בַּבָּקָר** – לְרַבּוֹת בַּעֲלֵי מוּמִין.

מַה בֵּינֵיהוֹן? רַב אָמַר: שִׁבְטָא דְּכַדַּדָּא בֵּינֵיהֶן.

*

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר יְמָכְרוּ כו' תָּמִין. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: טַעֲמָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר (שם) **דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְגוֹ' אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַה' לְעֹלָה** – הַכֹּל קָרֵב עוֹלָה. **לִרְצוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר.**

יָכוֹל אֲפִילּוּ עוֹפוֹת? תַּלְמוּד לוֹמַר: **בַּבָּקָר** – וְלֹא עוֹפוֹת.

רַבִּי יִרְמְיָה וְרַבִּי בּוֹן בַּר חִייָה חֲווֹן יָתְבִין וְאָמְרִין: תַּמָּן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁפֶּן נְקֵיבָה שֶׁבָּעוֹף – כְּשֵׁירָה לָבֹא עוֹלָה. וְכָא אָמַר הָכֵין!

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: קַיְימְתֵיהּ כְּהָא דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: כָּל שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִיקָּרֵב לֹא הִיא וְלֹא דָמֶיהָ – לֹא קִדְּשָׁהּ אֶלָּא הֶקְדֵּשׁ דָּמִים. וְאַתְּ אָמַרְתְּ יָאוּת! לְהַקְרִיבוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל, דִּכְתִיב **בַּבָּקָר** – וְלֹא עוֹפוֹת. לִפְדּוֹתוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל, שֶׁאֵין לָעוֹף פִּדְיוֹן. לִפּוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר: לֹא קִדְּשָׁהּ אֶלָּא קִדּוּשַׁת דָּמִים.

חַבְרַיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי אַיְיבוּ בַּר נַגָּרִי אָמַר קוֹמֵי רַבִּי אִילָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן:

[דף כ' ע"ב]

טַעֲמָא דְּהֵיזִין תַּנָּיֵיא, **וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַה'** (ויקרא כז) מַה תַּלְמוּד לוֹמַר **'טְמֵאָה'**? אֶלָּא, אֲפִילוּ טְמֵאָה בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם.

וְקַשְׁיָא, בְּדָא כְּתִיב (שם) **וְהֶעֱמִיד וְהֶעֱרִיךְ**!

רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי אֶלִיעֶזֶר לֹא אָמַר כֵּן, אֶלָּא, (שם) **וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַה'** – כָּל שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִיקָּרֵב לֹא כָּאן וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר – אֵינָהּ עוֹשָׂה תְּמוּרָה. יָצְאַת נְקֵיבָה שֶׁבָּעוֹף לְעוֹלָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִיקָּרֵב כָּאן, רְאוּיָה לִיקָּרֵב בְּמָקוֹם אַחֵר.

רַבִּי אַבּוּן וְרַבִּי בּוֹן בָּעוּ קוֹמֵי רַבִּי זְעִירָא: הֲרֵי הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לִיקָּרֵב לֹא כָּאן וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר – וַהֲרֵי הֵן עוֹשִׂין תְּמוּרָה!

אָמַר לוֹן: אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא טְמֵאָה מַמָּשׁ.

וְקַשְׁיָא, בְּדָא כְּתִיב (שם) **וְהֶעֱמִיד וְהֶעֱרִיךְ**.

הֲלָכָה ה'

מתני' אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם מְשַׁעֲרִין אֶת הַלִּשְׁכָּה. כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו לְסַפֵּק סְלָתוֹת מֵאַרְבַּע, עָמְדוּ מִשָּׁלֹשׁ – יְסַפֵּק מֵאַרְבַּע. מִשָּׁלֹשׁ וְעָמְדוּ מֵאַרְבַּע – יְסַפֵּק מֵאַרְבַּע; שָׁיַד הָקְדֵּשׁ עַל הָעֶלְיוֹנָה.

אִם הִתְלִיעָה סוֹלֶת – הִתְלִיעָה לוֹ. וְאִם הֶחְמִיץ יַיִן – הֶחְמִיץ לוֹ. אֵינוֹ מְקַבֵּל מְעוֹתָיו, עַד שֶׁיְּהֵא הַמִּזְבֵּחַ מְרֻצֶּה.

גמרא תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִיָּד הָיוּ מְקַבְּלִין אֶת מְעוֹתֵיהֶן, וְהַכֹּהֲנִים זְרִיזִין הֵן.

הַדְרָן עָלָךְ פֶּרֶק הַתְּרוּמָה

[דף כ"א ע"א]

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

הֲלָכָה א'

מתני' אֵלּוּ הֵן הַמְמוּנִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ: יוֹחָנָן בֶּן פִּנְחָס – עַל הַחוֹתָמוֹת. אֲחִיָּה – עַל הַנְּסָכִים. מַתִּתְיָה בֶּן שְׁמוּאֵל – עַל הַפְּיָיסוֹת. פְּתַחְיָה – עַל הַקִּינִּין.

פְּתַחְיָה – זֶהוּ מָרְדְּכָי. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ פְּתַחְיָה? שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ דְּבָרִים וְדוֹרְשָׁן, וְיוֹדֵעַ בְּשִׁבְעִים לָשׁוֹן.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: אִלֵּם לֹא יִתְרֹם? מִפְּנֵי שֶׁאֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ ׳סוּמָא לֹא יִתְרֹם׳? מִפְּנֵי שֶׁאֵין יָכוֹל לָבוֹר אֶת הַיָּפֶה מִן הָרַע. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ ׳שִׁכּוֹר לֹא יִתְרֹם׳? מִפְּנֵי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: שִׁכּוֹר - מִקָּחוֹ מֻקָּח, וּמִמְכָּרוֹ מִמְכָּר, מַתָּנָתוֹ מַתָּנָה, וְנִדְרוֹ נֶדֶר, הֶקְדֵּשׁוֹ הֶקְדֵּשׁ, עָבַר עֲבֵרָה שֶׁחַיָּב עָלֶיהָ חַטָּאת - מְחַיְּבִין אוֹתוֹ. סְקִילָה - מְחַיְּבִין אוֹתוֹ. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: שִׁכּוֹר - הֲרֵי הוּא כְּפִקֵּחַ לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁפָּטוּר מִתְּפִלָּה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: בַּעַל קֶרִי לֹא יִתְרֹם? מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ ׳עָרֵל לֹא יִתְרֹם׳? מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ. אֲבָל מְכַסֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּטֶלֶא וּבְקַשׁ וּבְכָל דָּבָר, וּמְבָרֵךְ:

ב. הָיָה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר עָנִי, מֵאֵימָתַי מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן? מִשֶּׁהִפְרִישָׁן. הִפְרִישָׁן, אִם עָתִיד לִקְרוֹת לָהֶם שֵׁם - אֵין בָּהֶן קְדֻשָּׁה עַד שֶׁיִּקָּרֵא לָהֶם שֵׁם. וְאִם אֵין עָתִיד לִקְרוֹת לָהֶם שֵׁם, כֵּיוָן שֶׁהִפְרִישָׁן - נִתְקַדְּשׁוּ:

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוֹדֵד אָדָם אֶת טִבְלוֹ וּמַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְרֹם בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל. שׁוֹקֵל אָדָם אֶת טִבְלוֹ וּמַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְרֹם בַּמִּשְׁקָל. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא בַּמִּדָּה, וְלֹא בַּמִּדּוּד, וְלֹא בַּמִּשְׁקָל, וְלֹא בַּשָּׁקוּל, וְלֹא בַּמִּנְיָן, וְלֹא בַּמָּנוֹי. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה שֶׁהָיינוּ מְלַקְּטִים תְּאֵנִים אַחַר אָבִיךָ, וְאָמַר לָנוּ: הֱיוּ מוֹנִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: מַעֲשֶׂה בְּזָקֵן אֶחָד בְּעַרְדַּסְקִית שֶׁהָיָה שׁוֹקֵל אֶת כַּלְכָּלְתּוֹ מְלֵאָה, וְחוֹזֵר וְשׁוֹקְלָהּ רֵיקָנִית, וְהָיָה רַבִּי מֵאִיר מְשַׁבְּחוֹ:

ד. הַתּוֹרֵם אֶת הַכַּלְכָּלָה, וְנִמְצְאוּ פֵּרוֹת בְּצַדֵּי כַלְכָּלָה - הֲרֵי א�לּוּ תְּרוּמָה, מִפְּנֵי שֶׁבִּלְבּוֹ לִתְרֹם עַל הַכֹּל:

הַשָּׁלֵם

ה. הָיָה לְפָנָיו תְּאֵנִים וְרִמּוֹנִים - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִהְיוֹת יוֹשֵׁב וּמְעַשֵּׂר בֵּין בְּדַקָּה בֵּין בְּגַסָּה, אֶלָּא: תּוֹרֵם כְּדַרְכּוֹ בְּבֵינוֹנִי:

ו. הַתּוֹרֵם אֶת הַגָּרָן - צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ עַל מַה שֶּׁבַּקְּשִׁין, עַל מַה שֶּׁבַּתֶּבֶן, עַל מַה שֶּׁבַּצְּדָדִין. הַתּוֹרֵם אֶת הַגַּת - צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ עַל מַה שֶּׁבַּחֲרָצָנִין וְעַל מַה שֶּׁבַּזָּגִין. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר - צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ עַל מַה שֶּׁבַּגֶּפֶת. אִם לֹא כִּוֵּן - תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא שֶׁתְּרוּם עַל הַכֹּל:

ז. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל בֵּית הַגְּרָנוֹת תְּפוּסָה אַחַת. כֵּיצַד? גַּת אֶחָד לִשְׁתֵּי בוֹרוֹת, שְׁתֵּי גִתּוֹת לְבוֹר אַחַת, שְׁתֵּי גִתּוֹת לִשְׁתֵּי בוֹרוֹת, בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּם תְּפוּסָה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִן זֶה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן - תּוֹרֵם מִן הַטָּהוֹר שֶׁבּוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁבּוֹ. אֵין כֻּלָּם תְּפוּסָה אַחַת - אֵין תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶם - לֹא יִתְרֹם מִן הַטָּהוֹר שֶׁבּוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁבּוֹ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל בֵּית הַבַּד קוֹרָה אַחַת. כֵּיצַד? קוֹרָה אַחַת לִשְׁתֵּי בוֹרוֹת, שְׁתֵּי קוֹרוֹת לִבּוֹר אַחַת, שְׁתֵּי קוֹרוֹת לִשְׁתֵּי בוֹרוֹת, בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּם תְּפוּסָה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אַחַת מֵהֶם - תּוֹרֵם מִן הַטָּהוֹר שֶׁבּוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁבּוֹ. אֵין כֻּלָּם תְּפוּסָה אַחַת - אֵין תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶם - לֹא יִתְרֹם מִן הַטָּהוֹר שֶׁבּוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁבּוֹ:

ח. הָיָה מְלַקֵּט כַּפֵּי יָרָק וּמַנִּיחַ בַּגִּנָּה - תּוֹרֵם מֵאַחַת עַל הַכֹּל. הֵבִיא מִין אֶחָד בֵּינֵיהֶם - תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. הֵבִיא מִמִּינִים הַרְבֵּה בַּקָּפָּה, כְּרוּב מִלְמַעְלָה וּכְרוּב מִלְמַטָּה וּמִין אֶחָד בְּאֶמְצַע - לֹא יִתְרֹם מִן הָעֶלְיוֹן לַתַּחְתּוֹן אֶלָּא אִם כֵּן הֶקֵּף:

ט. חֲמִשָּׁה צִבּוּרִין בַּגָּרָן - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁעִקַּר הַגָּרָן קַיָּם, אֵין עִקַּר הַגָּרָן קַיָּם - תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. הִכְנִיס פֵּרוֹתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְפֻזָּרִין - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. שְׁתֵּי מְגוּרוֹת בַּעֲלִיָּה אַחַת - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל

תּוֹסֶפְתָּא

הַכֹּל. שַׁקֵּי תְּבוּאָה וְעִגּוּלֵי דְּבֵלָה וְדוּגְיוֹת[1] שֶׁל גְּרוֹגָרוֹת, כֻּלָּם בַּהֲקָפָה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה:

י. מֵאֵימָתַי תּוֹרְמִין אֶת הַגֹּרֶן? מִשֶּׁתַּעֲקֹר הָאֲלָה[2]. צָבַר מִקְצָת הַגֹּרֶן - תּוֹרֵם מִן הַצָּבוּר עַל שֶׁאֵינוֹ צָבוּר:

יא. מֵאֵימָתַי תּוֹרְמִין אֶת הַגַּת? מִשֶּׁיְּהַלְּכוּ בָּהּ שְׁתֵּי וָעֵרֶב. מֵאֵימָתַי מְטַמְּאִין? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מִשֶּׁנִּטַּל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִשֶּׁנִּטַּל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, אֶלָּא שֶׁנָּהֲגוּ הָרַבִּים כְּדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹצִיאִין תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וּמְטַמְּאִין אֶת הַגַּת מִיָּד:

יב. מֵאֵימַת תּוֹרְמִין אֶת הַזֵּיתִים? מִשֶּׁיַּטְעִינוּ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִשֶּׁיִּטְחֲנוּ. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵבִיא זֵיתִים בַּקֻּפָּה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַמֶּמֶל, וּמְהַלֵּךְ בָּהֶן שְׁתֵּי וָעֵרֶב. אָמְרוּ לוֹ: אֵינוֹ דּוֹמֶה עֲנָבִים לְזֵיתִים! עֲנָבִים - רַכּוֹת וְנוֹתְקוֹת אֶת יֵינָן, זֵיתִים - קָשִׁים וְאֵינָן נוֹתְקִין אֶת שַׁמְנָן:

יג. אֵין תּוֹרְמִין שֶׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְתָּשִׁין, וְלֹא יַיִן עַל הָעֲנָבִים הַנִּדְרָכוֹת. אִם תָּרַם - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וַיִּחְזֹר וְיִתְרֹם. הָרִאשׁוֹנָה - מְדַמַּעַת, שְׁנִיָּה - אֵין מְדַמַּעַת. הָרִאשׁוֹנָה - חַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ, שְׁנִיָּה - אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ. הַתּוֹרֵם זֵיתִים שֶׁמֶן עַל זֵיתִים לַאֲכִילָה - הֲרֵי זֶה תּוֹרֵם לְפִי הַשֶּׁמֶן הָרָאוּי לָעֲשׂוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תּוֹרְמִין לְפִי הָאוֹכְלִין הָרְאוּיִן לַעֲשׂוֹת חוּץ מִגַּרְעִינֵיהֶן. מוֹדִים בְּקֻלְסְקִין[3] - שֶׁתּוֹרְמִין לְפִי אוֹכְלִין חוּץ מִגַּרְעִינֵיהֶן:

טו. הַתּוֹרֵם עֲנָבִים לַעֲשׂוֹתָן צִמּוּקִין, תְּאֵנִים לַעֲשׂוֹתָן גְּרוֹגָרוֹת, רִמּוֹנִים וְעָתִיד לַעֲשׂוֹתָן כְּרִי - תְּרוּמָה וְאֵין צָרִיךְ לִתְרֹם שְׁנִיָּה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לִתְרֹם שְׁנִיָּה, וּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לִתְרֹם שְׁנִיָּה. אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (במדבר יח, כז): "וְכֶמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב". לֹא תָּרַם זֶה מִן הַיֶּקֶב! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (ויקרא כג, ל): "וְכָל מַעֲשַׂר" וְגוֹ'. אִם אוֹמֵר אַתָּה: 'צָרִיךְ לִתְרֹם שְׁנִיָּה' - אַף הוּא לֹא קִיֵּם קֹדֶשׁ לַה':

טז. תּוֹרְמִין מִן הָעֲרֵמָה עַל הַכְּרִי, אֲבָל לֹא מִן הַכְּרִי עַל הָעֲרֵמָה:

יז. הַמַּכְנִיס שִׁבֳּלִין לְתוֹךְ בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹתָם מְלִילוֹת - הֲרֵי זֶה תּוֹרֵם שִׁבֳּלִין. בֵּן לֵוִי שֶׁנִּתְמַנּוּ לוֹ שִׁבֳּלִין - עוֹשֶׂה אוֹתָן גֹּרֶן. עֲנָבִים עוֹשֶׂה אוֹתָן יַיִן. זֵיתִים עוֹשֶׂה אוֹתָן שֶׁמֶן. כֵּיצַד שֶׁתְּרוּמַת רֹאשִׁית מִן הַגֹּרֶן וּמִן הַיֶּקֶב - כָּךְ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִן הַגֹּרֶן וּמִן הַיֶּקֶב:

יח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מַעֲשֶׂה שֶׁנִּפְלָה דְּלֵקָה בִּכְפַר טוּנָא, וְתָרְמוּ מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רְאָיָה? אֶלָּא שֶׁתָּרְמוּ מֵהֶן עֲלֵיהֶן. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר עַל

הַשָּׁלֵם

---

[1] חֲבִיּוֹת

[2] מִשֶּׁתַּעֲקֹר הַתְּבוּאָה שֶׁמְּהַפְּכִים אוֹתָהּ עִם הָרֹחַת כְּדֵי לְצוֹבְרָהּ בַּכְּרִי. תַּרְגּוּם תְּבוּאָה – עֲלָלָא (חִסְדֵי דָוִד). בְּ'מִנְחַת בְּכוּרִים' פֵּרֵשׁ: מוֹץ.

[3] מִין זֵיתִים שֶׁאֵינָם עוֹשִׂים שֶׁמֶן.

תּוֹסֶפְתָּא

הַטָּמֵא אַף בְּלַח. כֵּיצַד? מִי שֶׁכָּבַשׁ זֵיתִים בְּטָמְאָה וּמְבַקֵּשׁ לְתָרְמָן בְּטָהֳרָה - מֵבִיא מַשְׁפֵּךְ שֶׁאֵין בְּפִיו כַּבֵּיצָה, וּמַנִּיחוֹ עַל פִּי חָבִית, וּמֵבִיא זֵיתִים וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ וְתוֹרֵם, וְנִמְצָא תּוֹרֵם מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא וּמִן הַמָּקֵף. אָמְרוּ לוֹ: אֵין קְרוּי לַח אֶלָּא יַיִן וְשֶׁמֶן בִּלְבַד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַתּוֹרֵם מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַה נִּשְׁתַּנָּה זֶה מִן הַתּוֹרֵם מִן הָרַע עַל הַיָּפֶה? !

יט. מַפְרִישִׁין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּמֵא, וּמִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּהוֹר, וּמִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. אֲבָל לֹא מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֵין מַפְרִישִׁין מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּמֵא אֶלָּא בַּדְּמַאי בִּלְבַד. אָמְרוּ לוֹ: הֲרֵי אוֹמֵר (במדבר יח, כח): "וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן":

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הַתּוֹרֵם וְהַמְעַשֵּׂר בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - מַעֲשְׂרוֹתָיו מַעֲשְׂרוֹת. וְהַמַּטְבִּיל כֵּלִים בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - עָלוּ לוֹ יְדֵי טְבִילָה:

ב. תּוֹרְמִין חָטִין עַל הַפַּת לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן, אֲבָל לֹא הַפַּת עַל חִטִּין. תּוֹרְמִין תְּאֵנִים עַל הַגְּרוֹגָרוֹת בְּמִנְיָן, וּגְרוֹגָרוֹת עַל תְּאֵנִים בְּמִדָּה, אֲבָל לֹא תְּאֵנִים עַל הַגְּרוֹגָרוֹת בְּמִדָּה, וְלֹא גְּרוֹגָרוֹת עַל תְּאֵנִים בְּמִנְיָן. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: סַלֵּי תְאֵנִים וְסַלֵּי גְּרוֹגָרוֹת כֻּלָּן שָׁוִין - תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי: אַבָּא הָיָה נוֹטֵל עֲשָׂרָה גְּרוֹגָרוֹת מִן הַמַּקֵּצָה עַל תִּשְׁעִים תְּאֵנִים שֶׁבַּכְּלָכָלָה:

ג. תּוֹרְמִין גְּלוֹפְסִין[4] עַל זֵיתֵי שֶׁמֶן, וְלֹא זֵיתֵי שֶׁמֶן עַל הַגְּלוֹפְסִין. [רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף

[4] זֵיתִים גְּדוֹלוֹת הַטּוֹבוֹת לַאֲכִילָה אֲבָל אֵינָן עוֹשׂוֹת שֶׁמֶן.

הַשָּׁלֵם

זֵיתֵי שֶׁמֶן עַל הַגְּלוֹפְסִין[5]]. תּוֹרְמִין יַיִן צָלוּל עַל שֶׁאֵינוֹ צָלוּל, וְלֹא שֶׁאֵינוֹ צָלוּל עַל הַצָּלוּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף שֶׁאֵינוֹ צָלוּל עַל הַצָּלוּל, וּבִלְבַד שֶׁיִּתְרוֹם מִן הַיָּפֶה:

ד. תּוֹרְמִין יַיִן שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל עַל הַמְבֻשָּׁל, וְלֹא הַמְבֻשָּׁל עַל שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף הַמְבֻשָּׁל עַל שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל. וְכֵן הָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יַיִן מְבֻשָּׁל - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם גְּלוּי וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם יֵין נֶסֶךְ:

ה. יֵרָק שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד - תּוֹרְמִין עָלָיו יוֹם אֶחָד. שְׁנֵי יָמִים - תּוֹרְמִין עָלָיו שְׁנֵי יָמִים. שְׁלֹשָׁה יָמִים - תּוֹרְמִין עָלָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים. הַקִּשּׁוּאִין, וְהַדְּלוּעִין, וְהַטַּרְכְּמִין, וּתְרֵדִין שֶׁדַּרְכָּן לְהִשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד - תּוֹרְמִין עֲלֵיהֶן יוֹם אֶחָד. הַחַזָּרִין, וְהַכְּרִישִׁין, וְהַלֶּפֶת, וְהַכְּרוּב, שֶׁדַּרְכָּן לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁנֵי יָמִים - תּוֹרְמִין עֲלֵיהֶן שְׁנֵי יָמִים. הַקַּפְלוּטוֹת וְהַמְלָפְפוֹת שֶׁדַּרְכָּן לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁלֹשָׁה יָמִים - תּוֹרְמִין עֲלֵיהֶן שְׁלֹשָׁה יָמִים. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁנִּשְׁמַר - תּוֹרְמִין עָלָיו. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: לֹא יִתְרֹם מִן הַתּוּתִים שֶׁלִּקֵּט בְּשַׁחֲרִית עַל תּוּתִים שֶׁלִּקֵּט בֵּין הָעַרְבַּיִם. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין לְךָ מַר בַּקִּשּׁוּת אֶלָּא הַפְּנִימִי שֶׁבָּהּ, הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עַל חִיצוֹן שֶׁבָּהּ וְתוֹרֵם:

ו. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וְנִמְצָא מְגֻלֶּה, אֲבַטִּיחַ וְנִמְצָא נָקוּר - תְּרוּמָה וְיֵחָזֵר וְיִתְרֹם. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: תּוֹרְמִין יַיִן עַל חֹמֶץ, וְאֵין תּוֹרְמִין חֹמֶץ עַל יַיִן אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן:

ז. הַתּוֹרֵם חָבִית שֶׁל יַיִן וְנִמְצֵאת שֶׁל חֹמֶץ, אִם יָדוּעַ שֶׁהָיְתָה שֶׁל חֹמֶץ עַד שֶׁלֹּא תִּרְמָה - אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְאִם מִשֶּׁתִּרְמָה הֶחֱמִיצָה - הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. סָפֵק - תְּרוּמָה וְיֵחָזֵר וְיִתְרֹם; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. שַׁרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יַיִן וְחֹמֶץ - שְׁנֵי מִינִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִין אֶחָד:

[5] הַגְּרָ"א מוֹחֵק זֹאת.

תּוֹסֶפְתָּא

ח. הָיָה בְּלִבּוֹ לִתְרֹם חֹמֶץ עַל חֹמֶץ, וּמַה שֶּׁבְּיָדוֹ יַיִן - הַיַּיִן תְּרוּמָה. וְיִחָזֵר וְיִתְרֹם אֶת הַחֹמֶץ. הָיָה בּוֹדֵק אֶת הֶחָבִית לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עָלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, וְנִמְצֵאת שֶׁל חֹמֶץ, עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים - וַדַּאי, מִכָּאן וָאֵילָךְ - סָפֵק. אֲבָל יַיִן מִגּוֹתוֹ - מַפְרִישִׁין עָלֶיהָ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא יַיִן כָּל אַרְבָּעִים יוֹם:

ט. הָאוֹמֵר תְּרוּמַת הַכְּרִי הַזֶּה בְּצָפוֹנוֹ - מֵחֶצְיוֹ כְּלַפֵּי צָפוֹן מְדֻמָּע; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּמִין קו. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶת הַתְּרוּמָה בְּצָפוֹנוֹ:

י. הַמַּקְדִּים תְּרוּמָה לְבִכּוּרִים, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לִתְרוּמָה, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְרִאשׁוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁעוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה - מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. רִאשׁוֹן - לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיֵּצֵא שֵׁם שֵׁנִי עָלָיו. שֵׁנִי - לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיֵּצֵא עָלָיו רִאשׁוֹן. וְאֵין בִּכּוּרִים מְעַכֶּבֶת אֶת הַתְּרוּמָה. כֵּיצַד בּוֹ: הָעוֹשֶׂה עִסָּה מִן הַטֶּבֶל, בֵּין שֶׁהִקְדִּים חַלָּה לִתְרוּמָה, בֵּין שֶׁהִקְדִּים תְּרוּמָה לְחַלָּה - מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. חַלָּה - לֹא תֹאכַל עַד שֶׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ תְּרוּמָה. וּתְרוּמָה - לֹא תֹאכַל עַד שֶׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ חַלָּה:

יא. הָיָה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה, בְּשָׁעַת הַפְרָשָׁתוֹ אָמַר: 'הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן' - הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. הָיָה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, בְּשָׁעַת הַפְרָשָׁתוֹ אָמַר: 'הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי' - הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. הָיָה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר[6], בְּשָׁעַת הַפְרָשָׁתוֹ אָמַר: 'הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר עָנִי' - הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר עָנִי. נִתְכַּוֵּן לוֹמַר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאוֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר עָנִי'. מַעֲשֵׂר עָנִי, וְאוֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר שֵׁנִי' - לֹא אָמַר כְּלוּם. מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, וְאָמַר: 'מַעֲשֵׂר שֵׁנִי' - לֹא אָמַר כְּלוּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לְשׁוּם מַעֲשֵׂר עָנִי מִתְכַּוֵּן - לֹא אָמַר כְּלוּם, אִי מִשּׁוּם שֵׁנִי - דְּבָרָיו קַיָּמִין:

[6] מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן.

הַשָּׁלֵם

יב. גּוֹי שֶׁתָּרַם - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. גּוֹי שֶׁהִפְרִישׁ בְּכוֹר, פֶּטֶר חֲמוֹר וְחַלָּה - [7]מוֹדִיעִין אוֹתוֹ שֶׁאֵינוֹ חַיָּב. עוֹבְדִין בּוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ, וְאַחַר כָּךְ מְקַבְּלִין הֵימֶנּוּ. פֶּטֶר חֲמוֹר וְחַלָּה - נֶאֱכָלֶת לַזָּרִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? עַל הַגֹּרֶן. אֲבָל הִכְנִיס פֵּרוֹתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פֵּרוֹתָיו מְקֻלְקָלִין. [יִשְׂרָאֵל הֶחְשׁוּד שֶׁמַּכְנִיס פֵּרוֹתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פֵּרוֹתָיו מְקֻלְקָלִין. הִכּוּתִי - כְּנָכְרִי; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הִכּוּתִי - כְּיִשְׂרָאֵל[8]]:

יג. הוֹצִיא תְּרוּמָה מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵג בָּהֶן טֻבְלָ וּתְרוּמָה; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין נוֹהֵג בָּהּ אֶלָּא תְּרוּמָה בִּלְבַד. הוֹצִיא מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵג בּוֹ טֻבְלָ וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶלָּא תְּרוּמָה בִּלְבַד. הוֹצִיא לָהֶם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֲגִין בּוֹ טֻבְלָ וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶלָּא תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. יִשְׂרָאֵל הֶחְשׁוּד וְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְאָמַר: 'פְּדוּי הוּא' - נֶאֱמָן. 'פְּדוּי הוּא וּפְדוּ לָכֶם' - אֵינוֹ נֶאֱמָן. 'פְּדָאוּהוּ לִי, וּפְדָאוּהוּ לָכֶם' - דְּבָרָיו קַיָּמִין. וְהַכּוּתִי - כְּגוֹי; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כּוּתִי - כְּיִשְׂרָאֵל.

יד. כּוּתִי שֶׁתָּרַם וּנְתָנָהּ לַכֹּהֵן - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: תְּרוּמָה וְיִחָזֵר וְיִתְרֹם. אָמְרוּ לוֹ: מַה נִּשְׁתַּנָּה זוֹ מִנָּכְרִי שֶׁתָּרַם וּנְתָנָהּ לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ? אָמַר לָהֶם: הַפָּרָשָׁה הִיא זוֹ, שֶׁזּוֹ - נִתְרָמָה בְּקֹדֶשׁ, וְזוֹ - לֹא נִתְרָמָה בְּקֹדֶשׁ:

[7] מוֹדִיעִין אוֹתוֹ שֶׁאֵינוֹ חַיָּב וְאַחַר כָּךְ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ פֶּטֶר חֲמוֹר עוֹבְדִין בּוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ וְחַלָּתוֹ נֶאֱכֶלֶת.

[8] הַגָּר"א לֹא גָּרַס לָהּ.

תּוֹסֶפְתָּא

טו. הָיְתָה לוֹ עֲרֵמָה מוֹרַחַת, רָצָה לַעֲשׂוֹתָהּ תְּרוּמָה עַל מָקוֹם אַחֵר – עוֹשֶׂה. נָטְלָהּ תְּרוּמָתָהּ, אִם רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן עַל מָקוֹם אַחֵר – עוֹשֶׂה. נָטַל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַל מָקוֹם אַחֵר – עוֹשֶׂה. נוֹטֵל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַעֲשֵׂר עָנִי עַל מָקוֹם אַחֵר – עוֹשֶׂה. וְאִם אָמַר: ״הֲרֵינִי תּוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב אִם תַּעֲלֶה בְּיָדִי אֶחָד מִשִּׁשִּׁים – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם לָאו – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה״, תָּרַם וְעָלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, אֶלָּא שֶׁתּוֹרֵם בְּמִדָּה:

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הָיָה לוֹקֵט דְּלַעַת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עָלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, וְהָיָה רוֹשֵׁם וְאוֹמֵר: ״עַד כָּאן תְּרוּמָה״; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תּוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב כְּמוֹ שֶׁלָּמוּד:

ב. הָיָה צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ כְּעֶשֶׂר וְכַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה חֲבִיּוֹת שֶׁל יַיִן – מַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וְאוֹמֵר: ״זוֹ תְּרוּמָה״. אֶת הַשֵּׁנִיָּה, וְאוֹמֵר: ״הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה״; דִּבְרֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אוֹמֵר: מַעֲלֶה כֵּלָּן לְגַב הַבּוֹר, וְאוֹמֵר: ״הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה״:

ג. מִי שֶׁהִיוּ פֵּרוֹתָיו בַּמְּגוּרָה, וְנוֹתֵן סְאָה לְבֶן לֵוִי וּסְאָה לְעָנִי – מַפְרִישׁ שְׁמוֹנָה סְאִין וְאוֹכְלָן, בֵּין שֶׁהָיְתָה אוֹתָהּ שָׁעָה קַיֶּמֶת, בֵּין שֶׁלֹּא הָיְתָה אוֹתָהּ שָׁעָה קַיֶּמֶת – מַפְרִישׁ עָלֶיהָ וְאוֹכֵל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם הָיְתָה אוֹתָהּ שָׁעָה קַיֶּמֶת – מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן תְּרוּמָה וְהוֹלֵךְ, וְאִם לָאו – אֵין מַפְרִישׁ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן:

ד. שְׁעוּר תְּרוּמָה – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: עַיִן יָפָה – מִשְּׁלִשִּׁים, וְהַבֵּינוֹנִית – מֵאַרְבָּעִים, וְהָרָעָה – מֵחֲמִשִּׁים. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: עַיִן יָפָה – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים, בֵּינוֹנִית – מֵחֲמִשִּׁים, וְהָרָעָה – מִשִּׁשִּׁים.

ה. הָאוֹמֵר לְשָׁלוּחוֹ: ״צֵא תְּרוֹם״ – תּוֹרֵם בַּבֵּינוֹנִית, אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים. פִּחֵת עֶשְׂרָה אוֹ הוֹסִיף עֶשְׂרָה – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף אֶחָד – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

ו. נִתְכַּוֵּן לִתְרֹם אֶחָד מֵעֶשְׂרָה, וְעָלָה בְּיָדוֹ מֵעֶשְׂרִים, מִשְּׁלֹשִׁים, וּמֵאַרְבָּעִים, וּמֵחֲמִשִּׁים, וּמִשִּׁשִּׁים – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. נִתְכַּוֵּן לִתְרֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים, וְעָלָה בְּיָדוֹ מֵחֲמִשִּׁים, מֵאַרְבָּעִים, מִשְּׁלֹשִׁים, מֵעֶשְׂרִים, מֵעֲשָׂרָה – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם אָמַר: ״הֲרֵינִי תּוֹרֵם״ – תּוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב וְתוֹרֵם. תָּרַם וְעָלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְאֵין צָרִיךְ לְהוֹסִיף. מִשִּׁשִּׁים וְאֶחָד – צָרִיךְ לְהוֹסִיף. רַבִּי אוֹמֵר: רַבּוֹ שֶׁל אֶחָד כְּמוֹהוּ. עַד כַּמָּה מוֹסִיף? אֲפִלּוּ אֶחָד עַל אֶחָד. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּמוֹ שֶׁלָּמוּד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תּוֹסֶפֶת תְּרוּמָה – נִטֶּלֶת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, וְאֵינָהּ מְדַמַּעַת, וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִתְרֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים, וְעָלָה בְּיָדוֹ מִשִּׁשִּׁים וְאֶחָד. אֲבָל אִם אָמַר: ״הֲרֵינִי תּוֹרֵם״ – זוֹ הִיא תְּרוּמָה וַדַּאִית:

ז. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל תְּרוּמָה שֶׁאֵין מַקְפִּידִין עָלֶיהָ, כְּגוֹן תְּרוּמַת הַכְּרִיסִין, וְהַכְּלִיסִין, וְהַחֲרוּבִין, וּתְרוּמָה טְמֵאָה – אֵין צָרִיךְ לְהוֹסִיף, וְנִטֶּלֶת אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. אֵלּוּ נִטָּלִין אֶחָד מִשִּׁשִּׁים: גִּדּוּלֵי תְּרוּמָה, וְעֵרוּבֵי תְּרוּמָה, וּתְרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת בִּשְׁגָגָה וּבְאֹנֶס, וּתְרוּמַת הֶקְדֵּשׁ, וּתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ, הַקָּצַח, וְהַכְּלִיסִין, וְהַחֲרוּבִין, וּגְמָזִיּוֹת, וְתוּרְמְסִין, וּשְׁעוּרִין אֲדוֹמִיּוֹת, וּתְרוּמַת עָצִיץ, וּתְרוּמַת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס:

ח. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִנַּיִן לִתְרוּמָה שֶׁהִיא אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים? שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לא, ל): ״וּמִמַּחֲצַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אָחֻז מִן הַחֲמִשִּׁים״ וְגוֹ׳. אָחוּז אֶחוּז; אַף מִמָּה שֶׁאַחֲזָתִי לְךָ מִמְּקוֹם אַחֵר – הֲרֵי הוּא כָּזוֹ, מָה זוֹ – אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, אַף זוֹ – אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים. מִנַּיִן שֶׁאִם תָּרַם וְעָלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים – שְׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה? שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל מה, יג): ״זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ שִׁשִּׁית הָאֵפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים וְשִׁשִּׁיתָם הָאֵיפָה מֵחֹמֶר

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

הַשְּׁעוֹרִים״. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: מֻחֱצָה חָלִין וּמֻחֱצָה תְּרוּמָה, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה חָלִין מְרֻבֶּה עַל הַתְּרוּמָה. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֶחָד מִשְּׁלֹשִׁים מֵעֲרֵי הַלְוִיִּם:

ט. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תַּשְׁלוּמֵי תְרוּמָה, חֲמִשָּׁה, וְחֹמֶשׁ חֲמִשָּׁה - הֲרֵי הֵן כִּתְרוּמָה לְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִיתָה, קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, לְאוֹסָרָן בְּפָחוֹת מִמֵּאָה, לַעֲלוֹתוֹ בְּמֵאָה וְאֶחָד. תְּרוּמָה - עוֹלָה בְּמֵאָה וְאֶחָד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּמֵאָה מִקַּל וָחֹמֶר, מַה תְּחִלָּתָהּ בְּמֵאָה וְאֶחָד - קַל וָחֹמֶר בְּסוֹפָהּ. וּמַה מְצִינוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר - בְּאֶחָד וּמֵאָה, אַף תְּרוּמָה - בְּאֶחָד וּמֵאָה. אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר - שֶׁנִּטְלָה קֹדֶשׁ מִקֹּדֶשׁ וְלֹא נִקְרָא שֵׁם אִסּוּר עָלֶיהָ, תֹּאמַר בִּזּוֹ - שֶׁנִּטְלָה קֹדֶשׁ מֵחוֹל וְנִקְרָא שֵׁם אִסּוּר עָלֶיהָ?!

י. עָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם - עוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאתַיִם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מָאתַיִם. תְּרוּמָה, עָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, סְפֵקָן - מֻתָּר. סָפֵק נָאֱכְלוּ, סָפֵק נִגְנְבוּ, סָפֵק אָבְדוּ, סָפֵק נָפְלוּ לְחָלִין - סְפֵקָן מֻתָּר. וְאִם הָיָה טֵבֶל וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי - הֲרֵי זֶה אָסוּר, שֶׁלֹּא הִתִּירוּ סָפֵק מִדָּמָּע - אֶלָּא לְדָבָר שֶׁאֵין לוֹ מַתִּירִין:

יא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רִמּוֹנִין מְתוּקִין - אוֹסְרִין כָּל שֶׁהֵן. כֵּיצַד? נָפַל אֶחָד מֵהֶן לְתוֹךְ הָרִבּוֹא - כֻּלָּן אֲסוּרִין. נָפַל מֵרִבּוֹא לְתוֹךְ רִבּוֹא אַחֶרֶת - כֻּלָּן אֲסוּרִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: נָפַל אֶחָד מֵהֶן לְתוֹךְ הָרִבּוֹא - כֻּלָּן אֲסוּרִין. נָפַל מֵרִבּוֹא לְתוֹךְ שְׁלֹשָׁה, מִשְּׁלֹשָׁה לְמָקוֹם אַחֵר - מֻתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן סָפֵק דְּמוּעַ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא: אֲנִי אֶחָד מִן בַּעֲלֵי הוֹרָאָה, שֶׁאִם יְבֹאוּ לְיָדֵי חֲלִיפוֹת תַּרְדִּין, אוֹמֵר אֲנִי: שֶׁיֵּעָלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. וְלֹא עוֹד: אֶלָּא שֶׁבֵּית דִּין צְרִיכִין לִמְנוֹת עַל כֻּלָּן, שֶׁיַּעֲלוּ בְּאֶחָד וּמֵאָה:

יב. נִתְפַּצְּעוּ אֱגוֹזִים, נִתְפָּרְדוּ רִמּוֹנִין, נִתְפַּתְּחוּ חֲבִיּוֹת, נִתְחַתְּכוּ דְּלוּעִין, נִתְפָּרְסוּ כְּפָרוֹת - יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמֵאתַיִם. נָפְלוּ וְאַחַר כָּךְ נִתְחַתְּכוּ, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יַעֲלוּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַעֲלוּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג - יַעֲלוּ. בְּמֵזִיד - לֹא יַעֲלוּ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תְּרוּמָה סְתוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בִּפְתוּחוֹת, וּפְתוּחָה בִּסְתוּמוֹת -- הֲרֵי אֵלּוּ יַעֲלוּ. שֶׁלֹּא אָמְרוּ אֶלָּא סְתוּמָה שֶׁבִּסְתוּמוֹת. נִמְצָאתָ אוֹמֵר, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּיָדוּעַ - לֹא תַעֲלֶה, בְּשֶׁאֵין יָדוּעַ - תַּעֲלֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בֵּין בְּיָדוּעַ בֵּין בְּשֶׁאֵין יָדוּעַ - לֹא תַעֲלֶה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: בְּיָדוּעַ - לֹא תַעֲלֶה. שֶׁאֵין יָדוּעַ - תַּעֲלֶה:

יג. לִיטְרָא קְצִיעוֹת שֶׁדְּרְסָהּ עַל פִּי חָבִית, וְאֵין יָדוּעַ בְּאֵיזֶה חָבִית דְּרָסָהּ. דְּרָסָהּ עַל פִּי כַוָּרֵת, וְאֵין יָדוּעַ בְּאֵיזוֹ כַּוָּרֵת דְּרָסָהּ. דְּרָסָהּ בְּעִגּוּל דְּבֵלָה, וְאֵין יָדוּעַ בְּאֵיזֶה עִגּוּל דְּרָסָהּ - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת כְּאִלּוּ הֵן פְּרוּדוֹת, אִם יֵשׁ שָׁם מֵאָה וְאֶחָד לְטָרוֹת - תַּעֲלֶה. וְאִם לָאו - לֹא תַעֲלֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שָׁם מֵאָה פּוּמִין - יַעֲלוּ. וְאִם לָאו, הַפּוּמִין - אֲסוּרִין, וְהַשּׁוּלַיִם - מֻתָּרִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שָׁם מֵאָה פּוּמִין - תַּעֲלֶה, וְאִם לָאו, הַפּוּמִין - אֲסוּרִין, וְהַשּׁוּלַיִם - מֻתָּרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פּוּמִין - לֹא תַעֲלֶה. דְּרָסָהּ בְּעִגּוּל וְאֵין יָדוּעַ הֵיכָן דְּרָסָהּ - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁתַּעֲלֶה:

יד. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה עַל פִּי הַמְּגוּרָה - רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא חִטִּין עַל פִּי שְׂעוֹרִין לְקֻלְפָּתָהּ[9]. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּמִשְׁתַּמֵּר - תַּעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה:

טו. תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי שֶׁחָזְרָה לִמְקוֹמָהּ - מְדַמַּעַת. לִמְקוֹם אַחֵר - אֵינָהּ מְדַמַּעַת; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין לִמְקוֹמָהּ בֵּין לְמָקוֹם אַחֵר -

[9] וּבְנַסְחַת הַסְּפָרִים: לְקוֹלְפָּתָהּ.

תּוֹסֶפְתָּא

מְדַמַּעַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בֵּין לִמְקוֹמָהּ בֵּין לְמָקוֹם אַחֵר – אֵינָהּ מְדַמַּעַת:

טז. כֵּיצַד שֶׁהַתְּרוּמוֹת עוֹלוֹת מִתּוֹךְ הַחֻלִּין בְּאֶחָד וּמֵאָה, בֵּין בָּלוּל בֵּין שֶׁאֵינוֹ בָלוּל, כָּךְ טְמֵאָה תַּעֲלֶה מִתּוֹךְ הַטְּהוֹרָה בֵּין בָּלוּל בֵּין שֶׁאֵינוֹ בָלוּל. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּבָלוּל – לֹא תַעֲלֶה, בְּשֶׁאֵינוֹ בָלוּל – תַּעֲלֶה. נָפְלָה לְתוֹךְ הַחֻלִּין טְמֵאִים – הַכֹּל מוֹדִים שֶׁתַּעֲלֶה:

יז. קְשׁוּת שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה קְשׁוּת שֶׁל חֻלִּין טְהוֹרִין, וְכֵן פְּרוּסוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים טְמֵאָה שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּמֵאָה פְּרוּסוֹת שֶׁל חֻלִּין טְהוֹרִין – הֲרֵי אֵלּוּ יַעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יַעֲלוּ. אִם נָגְעוּ פְּרוּסוֹת זוֹ בְזוֹ – טִמְּאוּ זוֹ בְזוֹ. וְאִם הָיָה אֹכֶל פָּסוּל שֶׁנִּפְסַל בְּטִבּוּל יוֹם – הַכֹּל מוֹדִים שֶׁיַּעֲלוּ:

יח. הַטָּבֵל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּחֻלִּין – הֲרֵי זֶה אוֹסֵר כָּל שֶׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה מִמָּקוֹם אַחֵר – מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם לָאו – רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עָרָךְ אוֹמֵר: קוֹרֵא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ וְעוֹלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. וְכֵן מַעֲשֵׂר טָבֵל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּחֻלִּין – הֲרֵי הוּא אוֹסֵר כָּל שֶׁהוּא, אִם יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה מִמָּקוֹם אַחֵר – מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם לָאו – רַבִּי אֶלְיֹעֵזֶר בֶּן עָרָךְ אוֹמֵר: קוֹרֵא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ וְעוֹלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה[10]. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין, כְּגוֹן: טָבֵל וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְהֶקְדֵּשׁ, וְהֶחָדֵשׁ – לֹא נָתְנוּ חֲכָמִים שִׁעוּר. וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מַתִּירִין, כְּגוֹן: עָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם – נָתְנוּ חֲכָמִים לָהֶם שִׁעוּר. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא שְׁבִיעִית אֵין

[10] נֻסְחַת הַסְּפָרִים כָּאן: **וְאִם הָיָה טָבֵל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – חֲרֵי זֶה אָסוּר, שֶׁלֹּא הִתִּירוּ סָפֵק מְדַמֵּעַ אֶלָּא לְדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין.** אבל הַגְּרַ״א מָחַק אֶת נֻסְחַת הַסְּפָרִים מִכָּאן, מִפְּנֵי שֶׁמְּקוֹמָהּ לְמַעְלָה.

הַשָּׁלֵם

לָהּ מַתִּירִין, וְלֹא נָתְנוּ לָהּ חֲכָמִים שִׁעוּר! אָמַר לָהֶם: שְׁבִיעִית – אֵינָהּ אוֹסֶרֶת כָּל שֶׁהוּא אֶלָּא לְבָעוּר, אֲבָל לַאֲכִילָה אֵינָהּ אוֹסֶרֶת אֶלָּא בְּנוֹתֵן טַעַם:

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמְּאָה חֻלִּין – הֲרֵי אֵלּוּ מְדַמְּעִין. אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, וְאֵין מְשַׁלְּמִין מֵהֶן קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מִמָּקוֹם אַחֵר אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן:

ב. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה וְהִגְבִּיהָהּ, אִם הָיוּ שֶׁל טֶבֶל – עוֹשִׂים אוֹתָן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר, אוֹ קוֹרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבָּהֶן. אִם הָיוּ שֶׁל מַעֲשֵׂר טֶבֶל – עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר. אוֹ קוֹרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבָּהֶן, אִם הָיוּ שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מְחַלְּלָן עַל הַמָּעוֹת בְּדָמֵי תְּרוּמָה חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁבָּהֶן. אִם הָיוּ שֶׁל חָדָשׁ – יַמְתִּין עַד שֶׁיָּבֹא הַפֶּסַח וְיִתְּנֵנוּ לַכֹּהֵן:

ג. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמְּאָה וְנִדְמְעוּ, אִם הָיוּ שֶׁל טֶבֶל – מַפְרִישׁ עָלֶיהָ תְּרוּמָה מִמָּקוֹם אַחֵר, אוֹ קוֹרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבָּהּ. [הָיְתָה שֶׁל מַעֲשֵׂר טֶבֶל – עוֹשֶׂה תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת עַל מָקוֹם אַחֵר, אוֹ קוֹרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבָּהּ[11]]. וְאִם הָיוּ שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מְחַלְּלָן עַל הַמָּעוֹת בְּדָמֵי תְּרוּמָה חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁבָּהֶן. אִם הָיוּ שֶׁל חָדָשׁ – יַמְתִּין עַד שֶׁיָּבֹא הַפֶּסַח וְיִתְּנֵנוּ לַכֹּהֵן:

ד. סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה שְׁבִיעִית – הֲרֵי אֵלּוּ יַעֲלוּ. פְּחוֹת מִכֵּן – יֵרָקֵבוּ[12]:

[11] הַגְּרַ״א מָחַק אֲבָל בִּכְתַב יַד נִמְצָא עִם הַגָּהָה שֶׁהֶכְנִסָה בְּפָנִים.

[12] כַּנַּ״ל.

תּוֹסֶפְתָּא

ה. סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה סְאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה – בֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִין, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: טְהוֹרָה – אֲסוּרָה לַזָּרִים, וּטְמֵאָה – אֲסוּרָה לְכֹהֲנִים. מַה טְּהוֹרָה – עוֹלָה, אַף טְמֵאָה – תַּעֲלֶה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שַׁמַּאי: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בִּטְהוֹרָה – שֶׁהִיא עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֻלִּין לְהַאֲכִיל לַזָּרִים, תֹּאמְרוּ בַּטְּמֵאָה שֶׁאֵין עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֻלִּין לֶאֱכֹל לַכֹּהֲנִים [אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל: הֲרֵי טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ הַחֻלִּין תּוֹכִיחַ, שֶׁאֵין עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֻלִּין לְהַאֲכִיל לַזָּרִים, וַהֲרֵי היא עוֹלָה[13]], אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שַׁמַּאי: אִם אֲמַרְתֶּם בְּחֻלִּין שֶׁהֻתְּרוּ הֻתַּר מֻרְבֶּה, תֹּאמְרוּ בִּתְרוּמָה שֶׁהֻתְּרָה הֻתַּר מְעָט? ! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל: וְכִי בַּמֶּה הֻחְמְרָה תּוֹרָה, בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לַזָּרִים אוֹ בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לַכֹּהֲנִים? בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לַזָּרִים. טָהוֹר שֶׁאָכַל אֶת הַטָּהוֹר, וְטָהוֹר שֶׁאָכַל אֶת הַטָּמֵא, וְטָמֵא שֶׁאָכַל אֶת הַטָּהוֹר, וְטָמֵא שֶׁאָכַל אֶת הַטָּמֵא – כֻּלָּם בְּמִיתָה. וּבְאוֹכְלֵי תְרוּמָה לַכֹּהֲנִים, טָהוֹר שֶׁאָכַל אֶת הַטָּהוֹר – כְּמִצְוָתָיו, טָהוֹר שֶׁאָכַל אֶת הַטָּמֵא – בַּעֲשֵׂה, וְטָמֵא שֶׁאָכַל אֶת הַטָּהוֹר וְטָמֵא שֶׁאָכַל אֶת הַטָּמֵא – בִּלֹּא תַעֲשֶׂה. וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהֻחְמְרָה תּוֹרָה בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לַזָּרִים – הֲרֵי הוּא עוֹלֶה מִתּוֹךְ הַחֻלִּין לְהֵאָכֵל לַזָּרִים, מָקוֹם שֶׁהֻקְלָה תּוֹרָה בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לַכֹּהֲנִים – אֵינוֹ דִּין שֶׁתַּעֲלֶה מִתּוֹךְ הַחֻלִּין לְהַאֲכִיל לַכֹּהֲנִים? ! לְאַחַר שֶׁהוֹדוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תְּרוּם וְתֵרָקֵב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲבָדָה בְּמְעוּטָהּ:

ו. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַגְבִּיהַּ עַד שֶׁנָּפְלָה אַחֶרֶת – הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא יָדַע בָּהּ וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה, אֲבָל אִם יָדַע בָּהּ וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה אַחֶרֶת – הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת שֶׁכְּבָר הָיָה לָהּ לְהַעֲלוֹת:

[13] הַגְּרָ״א ל״ג.

הַשָּׁלֵם

ז. הַקָּמְחִין וְהַסְּלָתוֹת – מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דִּבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה. לוֹג מַיִם שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה יַיִן, וְאַחַר כָּךְ נָפַל לוֹג שֶׁמֶן – מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דִּבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה[14]:

ח. סְאָה עֲרֵלָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאתַיִם, יָדַע בָּהּ, וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה אַחֶרֶת – הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. עַד שֶׁיִּירְבֶּה אָסוּר עַל הַמַּתָּר:

ט. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה, וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ לְתוֹכָהּ חֻלִּין כָּל שֶׁהֵן – הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה וְהִגְבִּיהַּ – אֵין מוֹצִיאִין זוֹנִין שֶׁבָּהּ. לוֹג יַיִן צָלוּל שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ מֵאָה לְגִין עֲכוּרִין – אֵין מוֹצִיאִין שְׁמָרִים שֶׁבָּהֶן. לוֹג יַיִן עָכוּר שֶׁנָּפַל לְפָחוֹת מִמֵּאָה לְגִין צְלוּלִין – אֵין מוֹצִיאִין שְׁמָרִים שֶׁבּוֹ:

י. שְׁאוֹר שֶׁבָּלַל לוֹ בִּשְׁאוֹר אַחֵר וְהֶחְמִיץ בּוֹ אֶת הָעִסָּה, אִם אֵין בָּאִסּוּר נוֹתֵן טַעַם – מֻתָּר. הַקָּמְחִין וְהַסְּלָתוֹת – מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דִּבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה. לוֹג מַיִם שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה יַיִן, וְאַחַר כָּךְ נָפַל לוֹג שֶׁמֶן – מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דִּבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה. חִטִּין בְּשְׂעוֹרִים – יָבוֹר. טָחֲנָן – בְּנוֹתֵן טַעַם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: גְּרִיס שֶׁל פּוֹל וּגְרִיס שֶׁל טַפִּיחַ – הֲרֵי אֵלּוּ מִין אֶחָד. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׁתֵּי קְפוֹת אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, וְנָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יְדוּעַ לְאֵיזֶה מֵהֶן נָפְלָה – שְׁתֵּיהֶן מֻתָּרוֹת:

יא. שְׁתֵּי קְפוֹת בְּשְׁתֵּי עֲלִיּוֹת, שְׁתֵּי מְגוּרוֹת בַּעֲלִיָּה אַחַת – הֲרֵי אֵלּוּ יַעֲלוּ. וּשְׁתֵּי מְגוּרוֹת בִּשְׁתֵּי עֲלִיּוֹת – לֹא יַעֲלוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ הֵן בִּשְׁתֵּי עֲרֻיוֹת – מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ.

[14] הַגְּרָ״א לֹא גָּרַס לָהּ כָּאן, וְהֶכְנִיסָהּ לְקַמָּן, וְהִכְנִסְנוּהוּ בִּמְקוֹם שֶׁצִּיֵּן.

תּוֹסֶפְתָּא

בְּזוֹ מֵאָה, וּבְזוֹ אֵין מֵאָה – הֲרֵינִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ מֵאָה נָפְלָה. אַחַת מִדּוּמַעַת וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ מִדּוּמַעַת – הֲרֵינִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ מִדּוּמַעַת נָפְלָה:

יב. שְׁתֵּי קְפוֹת, בְּזוֹ אַרְבָּעִים סְאָה, וּבְזוֹ אֵין אַרְבָּעִים סְאָה, נָפְלָה סְאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְיָדוּעַ לְאֵיזֶה מֵהֶן נָפְלָה, וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה שְׁנִיָּה וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזֶה מְקוֹם נָפְלָה – הֲרֵינִי יָכוֹל לְתְלוֹת וְלוֹמַר: ׳לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלָה הָרִאשׁוֹנָה – שָׁם נָפְלָה שְׁנִיָּה׳. נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזֶהוּ מֵהֶן נָפְלָה, וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה שְׁנִיָּה וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזוֹ מֵהֶן נָפְלָה – אֵינוֹ יָכוֹל לְתְלוֹת וְלוֹמַר: ׳לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלָה שְׁנִיָּה – שָׁם נָפְלָה רִאשׁוֹנָה׳:

יג. שְׁתֵּי סְאִין, אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, אָבְדָה אַחַת מֵהֶן וְנָפְלָה אַחַת מֵהֶן – הֲרֵי זוֹ מַתֶּרֶת.

יד. שְׁתֵּי קְפוֹת, אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה, נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזוֹ מֵהֶן נָפְלָה – הֲרֵינִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ תְּרוּמָה טְמֵאָה נָפְלָה. וְחֻלִּין טְהוֹרִין לֹא יֵאָכְלוּ בְּטָהֳרָה, עַד שֶׁיִּתְחַשְּׁבוּ שֶׁאֵין בְּכָל עִסָּה וְעִסָּה כַּבֵּיצָה. אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין טְהוֹרִין, נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזוֹ מֵהֶן נָפְלָה – שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת. אִם יֵשׁ בָּהֶם לַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ – מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ, וְלֹא יֵאָכְלוּם בְּטָהֳרָה, עַד שֶׁיִּתְחַשְּׁבוּ שֶׁאֵין בְּכָל עִסָּה וְעִסָּה כַּבֵּיצָה:

טו. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי קְפוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין, וְלִפְנֵיהֶן שְׁתֵּי סְאִין, אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין, וְנָפְלוּ מִשְּׁתֵּיהֶן לְתוֹךְ שְׁתֵּיהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אִם מִזּוֹ לְתוֹךְ זוֹ וְאִם מִזּוֹ לְתוֹךְ זוֹ, הֲרֵינִי אוֹמֵר: תְּרוּמָה לְתוֹךְ תְּרוּמָה נָפְלָה, חֻלִּין לְתוֹךְ חֻלִּין נָפְלוּ. אִם הָיָה טֶבֶל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – הֲרֵי זֶה אָסוּר, שֶׁלֹּא הִתִּירוּ סָפֵק מִדָּמְע אֶלָּא שֶׁאֵין לוֹ מַתִּירִין:

הַשָּׁלֵם

טז. הִפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶהוּ – הֲרֵי זֶה מוֹדֵד אֶת הַתְּרוּמָה, אֶת הָרִאשׁוֹנָה וְאֶת הַשְּׁנִיָּה:

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. אֶחָד הָאוֹכֵל, וְאֶחָד הַשּׁוֹתֶה, וְאֶחָד הַסָּךְ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַסָּךְ שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה, שׁוֹגֵג – מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ. הָאוֹכֵל תְּרוּמָה נְקוּרָה, וְהַשּׁוֹתֶה יַיִן מְגֻלֶּה – מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. נָזִיר שֶׁשָּׁתָה יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה, שׁוֹגֵג – מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. אָכַל תְּרוּמָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים – מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. יַיִן וְחֹמֶץ – מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ:

ב. הָאוֹכֵל תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּמֵזִיד – מְשַׁלֵּם דְּמֵי עֵצִים לַכֹּהֵן. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה – חַיָּב. אָמְרוּ לוֹ: לֹא אָמְרוּ שָׁוֶה פְּרוּטָה אֶלָּא בְּהֶקְדֵּשׁ בִּלְבַד:

ג. אָכַל וְחָזַר וְאָכַל, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרַס – מִצְטָרְפִין, וְאִם לָאו – אֵין מִצְטָרְפִין. שָׁתָה, חָזַר וְשָׁתָה, חָזַר וְשָׁתָה, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת שְׁתִיָּה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׁתִיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרַס – מִצְטָרְפִין, וְאִם לָאו – אֵין מִצְטָרְפִין. אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה – אֵין מִצְטָרְפִין. כֵּשֵׁם שֶׁאֲכִילָה בְּכַזַּיִת – כָּךְ שְׁתִיָּה בִּרְבִיעִית. אָכַל כַּזַּיִת אֲפִלּוּ מֻחְמֶשֶׁת הַמִּינִין – הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. אָכַל כַּחֲצִי זַיִת, וְנוֹדַע לוֹ, וְחָזַר וְאָכַל כַּחֲצִי זַיִת אַחֵר מִמִּין אַחֵר – הֲרֵי אֵלּוּ אֵין מִצְטָרְפִין:

ד. כְּשֵׁם שֶׁאֵין נוֹתְנִין תְּרוּמָה אֶלָּא לְכֹהֵן חָבֵר – כָּךְ אֵין מְשַׁלְּמִין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ אֶלָּא לְכֹהֵן חָבֵר. הָאוֹכֵל תְּרוּמַת עַם הָאָרֶץ – מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְכֹהֵן חָבֵר, וְחָבֵר נוֹטֵל דָּמִים וּמְפַיֵּס אֶת עַם הָאָרֶץ:

ה. תְּרוּמַת חָבֵר וּתְרוּמַת עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּתְעָרְבוּ – כּוֹפִין אֶת עַם הָאָרֶץ לְמְכוֹר אֶת חֶלְקוֹ:

תּוֹסֶפְתָּא

ו. הָאוֹכֵל תְּרוּמָה טְמֵאָה – מְשַׁלֵּם מִן הַחֻלִּין הַטְּהוֹרִים. שִׁלֵּם מִן הַחֻלִּין הַטְּמֵאִין, סוּמְכוֹס אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג – תַּשְׁלוּמָיו תַּשְׁלוּמִין. בְּמֵזִיד – אֵין תַּשְׁלוּמָיו תַּשְׁלוּמִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד – תַּשְׁלוּמָיו תַּשְׁלוּמִין, וַיְחַזֵּר וִישַׁלֵּם מִן הַטְּהוֹרִין:

ז. יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְלוּ לוֹ תְּרוּמָה מִבֵּית אָבִי אִמּוֹ וַאֲכָלָהּ, וְכֵן בַּעַל הַבַּיִת שֶׁגָּבָה בְּחוֹבוֹ, וְכֵן לְאִשָּׁה בִּכְתֻבָּתָהּ – מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְכֹהֵן חָבֵר, וְחָבֵר נוֹתֵן לָהֶם דָּמִים:

ח. הַגּוֹנֵב תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלֹא אֲכָלָהּ – מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן וְאֵין מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ, וְכָפֶל אֵין בָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב, ח): "יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ" – וְלֹא לְהֶקְדֵּשׁ. אֲבָל אֲכָלָהּ – מְשַׁלֵּם שְׁנֵי חוֹמְשִׁים וְקֶרֶן אֶחָד, קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מִן הַחֻלִּין וְהֵן נַעֲשִׂין תְּרוּמָה, קֶרֶן – לְגִזְבָּר, וְחֹמֶשׁ – לַבְּעָלִים. בְּקֶרֶן – מוֹעֲלִין בּוֹ, בְּחֹמֶשׁ זֶה – אֵין מוֹעֲלִין. חֹמֶשׁ שֵׁנִי – מִדְּמֵי תְּרוּמָה וְנוֹתֵן לַגִּזְבָּר. רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב בְּקֶפֶּה שְׁנִיָּה בַּחֲלָה, רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מֻדָּמַע – פָּטוּר מִן הַחַלָּה. סָפֵק מֻדָּמַע – נֶאֱכָל מִשּׁוּם דְּמַע וְחַיָּב בַּחַלָּה:

ט. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְשַׁלְּמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, וּבִלְבַד שֶׁיְּשַׁלֵּם מִן הַיָּפֶה עַל הָרַע. כֵּיצַד? אָכַל שְׁעוֹרִים וְשִׁלֵּם חִטִּים, גְּרוֹגָרוֹת וְשִׁלֵּם תְּמָרִים – תָּבֹא לוֹ בְּרָכָה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין מְשַׁלְּמִים רַק מִמִּין עַל מִינוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁמְּשַׁלְּמִין מִן הֶחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן – כָּךְ מְשַׁלְּמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ:

י. הָאוֹכֵל אֶת הַטֶּבֶל – מְשַׁלֵּם מִן הַלֶּקֶט וּמִן הַשִּׁכְחָה וּמִן הַפֵּאָה, מִן הַתְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵין מְשַׁלְּמִין דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת. אָמַר רַבִּי נָתָן: הָיָה רַבִּי אֱלִעָזָר אוֹמֵר: יַמְתִּין עַד שֶׁיֵּצֵא שַׁבָּת, וְיֵצֵא חוּץ לֶחָצֵר וְיִגְמֹר:

הַשָּׁלֵם

יא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: דַּם שֶׁעַל הַכְּבָר – גּוֹרֵר אֶת מְקוֹמוֹ וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר. נִמְצָא בֵּין שְׁנָיו – מְפַסְפֵּס וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

יב. הָאוֹכֵל אֶת הַנִּמְלָה וְאֶת הַכִּנָּה שֶׁבַּתְּבוּאָה – חַיָּב. אֶת הַזִּיז שֶׁבָּעֲדָשִׁים, וְאֶת הַיִּתּוּשִׁין שֶׁבַּכְּלִיסִין, וְאֶת הַתּוֹלָעִים שֶׁבַּתְּמָרִים וְשֶׁבַּגְּרוֹגְרוֹת – פָּטוּר. פִּרְשׁוּ וְחָזְרוּ – חַיָּב. אֶת הַתּוֹלָעִים שֶׁבְּעִקְּרֵי אִילָנוֹת, וְאֶת הַקִּפָּה שֶׁבַּיָּרָק – חַיָּב. יַבְחוּשִׁין שֶׁבַּיַּיִן וְשֶׁבַּחֹמֶץ – הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמְסַנְּנִים אֶת הַיַּיִן וְאֶת הַחֹמֶץ, הַמְבָרֵךְ עַל הַחֲמָה – הֲרֵי זֶה דֶּרֶךְ אַחֶרֶת:

יג. הַצִּיר, וְהַחֹמֶץ, וְהַמּוּרְיָס, וְהַשֶּׁמֶן, וְהַדְּבַשׁ – מֻתָּרִין מִשּׁוּם גְּלוּי. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסֵר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֲנִי רְאִיתִי שֶׁשָּׁתָה נָחָשׁ צִיר בְּצִידוֹן. אָמְרוּ: נָחָשׁ שׁוֹטֶה הָיָה, וְאֵין מְבִיאִין רְאָיָה מִן הַשּׁוֹטִים:

יד. מִשְׁמֶרֶת – אֲסוּרָה מִשּׁוּם גְּלוּי. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אִם הָיְתָה תַּחְתּוֹנָה מְכָסָּה, אַף עַל פִּי שֶׁעֶלְיוֹנָה מְגֻלָּה – הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת, מִפְּנֵי שֶׁאֶרֶס שֶׁל נָחָשׁ דּוֹמֶה לְסִפּוּג וְעוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ:

טו. עִסָּה שֶׁלָּשָׁהּ בְּמַיִם מְגֻלִּין, אֲפִלּוּ הִיא שֶׁל תְּרוּמָה – תִּשָּׂרֵף, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁל חֻלִּין. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֲפָאָהּ – הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת, מִפְּנֵי שֶׁאֶרֶס שֶׁל נָחָשׁ כָּלֶה בָּאוּר:

טז. מֵי כְבוּשִׁין, וּמֵי שִׁלְקוֹת, מֵי תוּרְמוֹסִין – אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם גְּלוּי. מַיִם שֶׁשָּׂרָה בָּהֶן כְּבוּשִׁין, שִׁלְקוֹת וְתַרְמוֹסִין, אִם יֵשׁ בָּהֶם נוֹתֵן טַעַם – מֻתָּרִים, וְאִם לָאו – אֲסוּרִים. מַיִם שֶׁהֵדִיחַ בָּהֶן עוֹבְטִין וְדַרְמַסְקָנְיוֹת לַחוֹלָה – אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם גְּלוּי. מַיִם שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְחָמְמָן – אֲסוּרִין מִשּׁוּם גְּלוּי. מַיִם חַמִּין, כָּל זְמַן שֶׁמַּעֲלִין הֶבֶל – אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם גְּלוּי:

יז. מַיִם מְגֻלִּין – לֹא יִשְׁפְּכֵם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלֹא יִגְבֹּל בָּהֶן אֶת הַטִּיט, וְלֹא יַשְׁקֶה מֵהֶן נָכְרִי, וְלֹא בְּהֵמַת אֲחֵרִים. אֲבָל מַשְׁקֶה הוּא

תּוֹסֶפְתָּא

בֶּהֱמַת עַצְמוֹ. מַיִם מְגֻלִּין - לֹא יִרְבֵּץ בָּהֶן אֶת הַבַּיִת, וְלֹא יִרְחַץ בָּהֶן פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סְרִיטָה. וְכַמָּה הֵן בְּקַרְקָעוֹת? אַרְבָּעִים סְאָה. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: מָאתַיִם, בֵּין מִכְנָסִין בֵּין מִפָּזְרִין. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁתְּהֵא חָבִית שֶׁל שַׁיְטִין מִתְמַלֵּא:

יח. מַעְיָן, כָּל זְמַן שֶׁהוּא מוֹשֵׁךְ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם גִּלּוּי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה: מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אֵצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְבֵית שְׁעָרִים, וּמָצָא גַּבֵּי בּוֹ שְׁלֹשָׁה לוֹגִין, וְשָׁחָה וְשָׁתָה מִמֶּנּוּ. יַיִן, בֵּין בִּכְלִים בֵּין בְּקַרְקַע - אָסוּר. יַיִן תּוֹסֵס, כָּל זְמַן שֶׁהוּא תּוֹסֵס - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם גִּלּוּי. וְכַמָּה תּוֹסֵס? שְׁלֹשָׁה יָמִים:

יט. מַעֲשֶׂה וְנִמְצָא נָחָשׁ מֵת בְּבוֹר יַיִן, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, וְהִתִּיר לָהֶם אֶת הַבּוֹר:

כ. לָגִין שֶׁהִנִּיחוּ בְּשִׁדָּה תֵּבָה - הֲרֵי זֶה אָסוּר. בָּדָק וְהִנִּיחַ - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. לָגִין וְתִיקָן - הֲרֵי זֶה אָסוּר. בָּדַק וְהִנִּיחַ - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. נָתְנוּ בַּבּוֹר, אִפְּלוּ עָמוֹק מֵאָה אַמָּה - הֲרֵי זֶה אָסוּר. נָתְנוּ בַּמִּגְדָּל אֲפִלּוּ גְּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה - הֲרֵי זֶה אָסוּר. בַּטַּרַקְלִין אֲפִלּוּ מְצָיָר מְסֻיָּד - הֲרֵי זֶה אָסוּר. מְכַסִּין וְלֹא פּוֹקְקִין. וְאִם הָיָה פָּקֵק, אַמַּיִן - אָסוּר, וְאִם לָאו - מֻתָּר. כַּמָּה יְהֵא בַּנָּקֵב? כְּדֵי שֶׁתִּתְכַּנֵּס בּוֹ אֲצַבַּע קְטַנָּה שֶׁל קָטָן. נְקוּרֵי רֹטֶב, וְקֶלַח שֶׁל כְּרוּב, וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לַחָה - אָסוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: יְזִרֹק אֶת הַנָּקוּר וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר. פִּטְרִיּוֹת - אֲסוּרוֹת מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. נִקַּר בַּתְּאֵנָה וְנַעֲשֵׂית גְּרוֹגֶרֶת, בְּתִמָּרָה וְנַעֲשֵׂית יְבֵשָׁה - שְׁתִיהֶן מֻתָּרוֹת. רָאָה צִפּוֹר שֶׁנִּקְּרָה בַּתְּאֵנָה, וְעַכְבָּר מְנַקֵּר בַּאֲבַטִּיחַ - שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: שֶׁמָּא נְקוּרִין הָיוּ. אֲבַטִּיחַ שֶׁנִּקַּר וְאָכְלוּ מֶמֶּנּוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם, הִשְׁאִיר - הֲרֵי זֶה אָסוּר. וְכֵן חָבִית שֶׁנִּתְגַּלְתָּה וְשָׁתוּ הֵימֶנָּה עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם, הִשְׁאִיר - הֲרֵי זֶה אָסוּר:

הַשָּׁלֵם

כא. אֵין מַרְבִּין תְּרוּמוֹת טְהוֹרוֹת תְּלוּיוֹת זוֹ בְּזוֹ. אֲבָל מַרְבִּין תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת בְּוַלְד הַטְּמֵאָה, עִם תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת בְּאַב הַטְּמֵאָה, אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹסִיפִין טָמְאָה עַל טָמְאָתָהּ. תְּלוּיָה שֶׁאָמַר: 'טְהוֹרָה הִיא'; 'טְמֵאָה הִיא' - הֲרֵי זֶה טָמֵא. אִם אָמַר: 'הֲרֵינִי מַנִּיחָהּ עַד שֶׁאֶשְׁאַל עָלֶיהָ' - הֲרֵי זֶה טְהוֹרָה. נוֹלָד לוֹ סָפֵק טָמְאָה, וּבֵין בְּיָדוֹ וּבֵין עַל גַּבֵּי שֻׁלְחָן - נוֹטְלָהּ וּמַנִּיחָהּ בְּמָקוֹם הַמַּצְנָע:

כב. חָבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה בַּגַּת הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה - טְמֵאָה. הַכֹּל מוֹדִים: שֶׁתֵּרֵד וְתִטַּמֵּא, וְאַל יִטַּמְּאֶנָּה בַּיָּד:

כג. סִיעָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם, שֶׁאָמְרוּ לָהֶם נָכְרִים: 'תְּנוּ לָנוּ אֶחָד מִכֶּם וְנַהֲרְגֵהוּ, וְאִם לָאו, הֲרֵי אָנוּ הוֹרְגִין אֶת כֻּלָּן' - יַהֲרְגוּ כֻּלָּן וְאַל יִמְסְרוּ לָהֶם נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל. אֲבָל אִם יִחֲדוּהוּ לָהֶם כְּגוֹן שֶׁיִּחֲדוּ לְשֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי - יִתְּנוּהוּ לָהֶם וְאַל יֵהָרְגוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהוּא מִבַּחוּץ וְהֵן מִבִּפְנִים, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁהוּא מִבִּפְנִים וְהֵם מִבִּפְנִים, הוֹאִיל וְהוּא נֶהֱרָג וְהֵן נֶהֱרָגִין - יִתְּנוּהוּ לָהֶן וְאַל יֵהָרְגוּ כֻּלָּן. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שמואל ב כ, כב): "וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל כָּל הָעָם בְּחָכְמָתָהּ" וְגוֹ', אָמְרָה לָהֶם: הוֹאִיל וְהוּא נֶהֱרָג וְאַתֶּם נֶהֱרָגִין, תְּנוּהוּ לָהֶם וְאַל תֵּהָרְגוּ כֻּלְּכֶם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּךְ אָמְרָה לָהֶם: כָּל הַמּוֹרֵד בְּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד - חַיָּב מִיתָה:

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. הַזּוֹרֵעַ חִטִּים שֶׁל תְּרוּמָה, עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁלִישׁ - יוֹפֵךְ, מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ - יְקַיֵּם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג, עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא - יוֹפֵךְ, מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ - יְקַיֵּם. בְּמֵזִיד, זֶה וָזֶה - יְקַיֵּם:

ב. הַזּוֹרֵעַ תּוֹסֶפֶת שֶׁל תְּרוּמָה, וְסָאָה עוֹלָה מִתּוֹךְ מֵאָה, גְּדוֹלֶיהָן - חֻלִּין. גְּדוֹלֵי תְּרוּמָה - אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, וְאֵין מְשַׁלְּמִין מֵהֶן. הֻקְדַּשׁ - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן קֶרֶן

תּוֹסֶפְתָּא

וְחַמָּשׁ עַל מָקוֹם אַחֵר אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן, וְחָיְבִין בְּחַלָּה. הַיָּדַיִם וְהַטְּבוּל יוֹם – אֵין פּוֹסְלִין בָּהֶן, וְאֵין פּוֹסְלִין בְּחֻלִּין. הַדֶּשׁ, כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? מֵבִיא קֻפִּיפָה וְתוֹלֶה בְּצַוָּאר בְּהֵמָה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֻלִּין מֵאוֹתוֹ הַמִּין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: נוֹתֵן לְתוֹכָהּ כַּרְשִׁינִין וְהֵן יָפוֹת לָהּ מֵהַכֹּל:

ג. מֵאָה לָגִינִין שֶׁל תְּרוּמָה וְאֶחָד שֶׁל חֻלִּין – כֻּלָּן מָתְרִין. בְּדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כֻּלֶּה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כֻּלֶּה – לֹא יַעֲלֶה. אֲפִלּוּ אֶחָד שֶׁל תְּרוּמָה וּמֵאָה שֶׁל חֻלִּין – לֹא יַעֲלֶה, שֶׁאֵין קַרְקַע עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. תֵּלֵשׁ – יַעֲלֶה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן וְיִתְלֹשׁ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף יִתְכַּוֵּן וְיִתְלֹשׁ וְיַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה:

ד. בְּצָלִים שֶׁל לִיטְרָא, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּעָה, וַהֲרֵי בָהּ כְּעֶשֶׂר לִטְרִין – חַיֶּבֶת בִּתְרוּמָה, בְּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּמַפְרִישׁ מִמָּקוֹם אַחֵר תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת, וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁבָּהּ – עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת עַל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּעָה. לִיטְרָא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְּעָה, וַהֲרֵי בָהּ כְּעֶשֶׂר לִטְרִין – חַיֶּבֶת בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – חוֹזֵר וּפוֹדֶה אֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְּעָה:

ה. הַמְנַכֵּשׁ עִם הַגּוֹי בְּחִסִּית, אַף עַל פִּי שֶׁפֵּרוֹתָיו טֶבֶל – אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי. עִם הַכּוּתִי – לֹא יֹאכַל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית עִם יִשְׂרְאֵל – מֻתָּר:

ו. רַבִּי נָתָן בַּר יוֹסֵף אוֹמֵר: שְׁתֵּילֵי בְּצָלִים, עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים – אֲסוּרִין, מִכָּאן וְאֵילָךְ – מֻתָּרִין:

ז. הַמַּפְרִישׁ חֲבִילֵי תִלְתָּן שֶׁל מַעֲשֵׂר – הֲרֵי זֶה פּוֹדֶה אֶת הָעֵץ וְאֶת הַזֶּרַע. תִּלְתָּן שֶׁנִּפְלָה בְּבוֹר שֶׁל מַיִם – רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר, וַרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁשָּׁקְעָה, אֲבָל לֹא שָׁקְעָה – הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת:

הַשָּׁלֵם

ח. תַּפּוּחַ שֶׁרִסְקוֹ וּנְתָנוֹ תּוֹךְ הָעִסָּה וְחִמְצָהּ – רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין חִמּוּצוֹ חָמֵץ. אֶחָד נוֹתֵן טַעַם לְשֶׁבַח וְאֶחָד נוֹתֵן טַעַם לְפֻגָּם – זֶה וְזֶה אָסוּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְשֶׁבַח – אָסוּר, לְפֻגָּם – מֻתָּר, כְּגוֹן הַחֹמֶץ שֶׁנָּפַל לַגְּרִיסִין, וּגְרִיסִין שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ הַבּוֹר שֶׁל מַיִם. תַּמְרִים שֶׁנָּפַל עַל גַּבֵּיהֶן יַיִן, גְּרוֹגָרוֹת שֶׁנָּפַל עַל גַּבֵּיהֶן שֵׁמֶן – הֲרֵי זֶה אָסוּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר:

ט. שְׁאוֹר שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ עִסָּה וְאֵין בָּהּ כְּדֵי לְחַמֵּץ, וְהִגְבִּיהַּ, וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה אַחֶרֶת וְאֵין בָּהּ כְּדֵי לְחַמֵּץ, וְנִתְחַמֵּץ – מֻתָּר. שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ הָעִסָּה, לֹא בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וְלֹא בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ, וְנִצְטָרְפוּ וְחִמְּצוּ – אָסוּר לַזָּרִים. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר לַזָּרִים. הָיָה בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וּבָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ, וְנִצְטָרְפוּ וְחִמְּצוּ – אָסוּר לַכֹּהֲנִים. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר לַכֹּהֲנִים:

י. יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל עַל גַּבֵּי פֵּרוֹת. וְכֵן שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל עַל הַפֵּרוֹת – יַדִּיחֵן וְהֵן מֻתָּרִין. שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי יַיִן – יַקְפֶּה אוֹתוֹ, וְהַיַּיִן מֻתָּר. נָפַל עַל גַּבֵּי צִיר – יַקְפֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל טַעַם שֶׁמֶן שֶׁבּוֹ:

יא. כֵּלִים שֶׁסָּכָן בְּשֶׁמֶן טָמֵא, וְחָזַר וְסָכָן בְּשֶׁמֶן טָהוֹר. אוֹ שֶׁסָּכָן בְּשֶׁמֶן טָהוֹר, וְחָזַר וְסָכָן בְּשֶׁמֶן טָמֵא – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַחַר הָרִאשׁוֹן אֲנִי בָּא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַחַר הָאַחֲרוֹן. שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יְהֵא אָדָם סָךְ אֶת כֵּלָיו שֶׁמֶן טָמֵא, וְחוֹזֵר וְסָכָן בְּשֶׁמֶן טָהוֹר. כְּשֶׁהֵן מוֹצִיאִין – אֵין מוֹצִיאִין אֶלָּא מִן הָרִאשׁוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יְהֵא אָדָם סָךְ אֶת כֵּלָיו שֶׁמֶן טָהוֹר, וְחוֹזֵר וְסָכָן שֶׁמֶן טָמֵא. כְּשֶׁהֵן מוֹצִיאִין – אֵין מוֹצִיאִין אֶלָּא מִן הָאַחֲרוֹן. כֵּלִים שֶׁסָּכָן שֶׁמֶן טָמֵא וְנִגְּבָם – מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּטָהֳרָה. חָזְרוּ וְיָצְאוּ מֵהֶן מַשְׁקִין – טְמֵאִין:

יב. קְדֵרָה שֶׁהִבְשִׁיל בָּהּ בָּשָׂר – לֹא יְבַשֵּׁל בָּהּ חָלָב. תְּרוּמָה – לֹא יְבַשֵּׁל בָּהּ חֻלִּין. וְאִם בִּשֵּׁל – הֲרֵי זֶה בְּנוֹתֵן טַעַם:

תּוֹסֶפְתָּא

יג. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי קְדֵרוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין, וּלְפָנָיו מְדוֹכָה אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, נָתַן לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזֶה מֵהֶן נָתָן. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי מְדוֹכוֹת, אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, וּלְפָנָיו קְדֵרָה אַחַת שֶׁל חֻלִּין, נָתַן מֵאַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ מֵאֵיזֶה מֵהֶן נָתָן – חֲרֵינִי אוֹמֵר: מִתּוֹךְ שֶׁל חֻלִּין נָתָן. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי קְדֵרוֹת, אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, וּלְפָנֵיהֶן שְׁתֵּי מְדוֹכוֹת, אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, נָתַן מִשְּׁתֵּיהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם מִזּוֹ לְתוֹךְ זוֹ, וְאִם זוֹ לְתוֹךְ זוֹ – חֲרֵינִי אוֹמֵר: תְּרוּמָה לְתוֹךְ תְּרוּמָה נָתָן, וְחֻלִּין לְתוֹךְ חֻלִּין נָתָן. וְאִם הָיָה טֶבֶל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – חֲרֵי זֶה אָסוּר, שֶׁלֹּא הִתִּירוּ סָפֵק מִדָּמְע אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין:

יד. חֲתִיכָה אֲסוּרָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בַּחֲתִיכוֹת, אֲפִלּוּ הֵן אֶלֶף – כֻּלָּן אֲסוּרוֹת. הָרוֹטֵב – בְּנוֹתֵן טַעַם. אִם נִמְחָה – חֲרֵי זֶה בְּנוֹתֵן טַעַם. חֲתִיכָה שֶׁל חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֲתִיכוֹת שֶׁל חֻלִּין, וְכֵן פְּרוֹסָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה פְּרוֹסוֹת שֶׁל חֻלִּין – חֲרֵי אֵלּוּ יַעֲלוּ. חֲתִיכָה שֶׁל חַטָּאת טְמֵאָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֲתִיכוֹת שֶׁל חַטָּאת טְהוֹרָה, וְכֵן פְּרוֹסָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים טָמֵא שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה פְּרוֹסוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים טָהוֹר – חֲרֵי אֵלּוּ יַעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יַעֲלוּ. וְכֵן בְּחַלּוֹת תּוֹדָה. טֶבֶל וְיַיִן נָסֶךְ, מִין בְּמִינוֹ – כֹּל שֶׁהוּא, וְשֶׁלֹּא בְּמִינוֹ – בְּנוֹתֵן טַעַם. וּשְׁאָר כָּל הָאֲסוּרִין, בֵּין בְּמִינָן בֵּין שֶׁלֹּא בְּמִינָן – בְּנוֹתֵן טַעַם:

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. דָּג טָמֵא שֶׁכִּבְּשׁוֹ עִם דָּג טָהוֹר, כָּל גָּרֶב[15] שֶׁמַּחְזִיק סָאתַיִם שֶׁבּוֹ מִשְׁקַל עֶשְׂרָה זוּז בִּיהוּדָה, שֶׁהֵן עֶשֶׂר סְלָעִים בַּגָּלִיל, דָּג טָמֵא, שֶׁאֵין בּוֹ רְבִיעִית צִיר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלָה וּמַנִּיחַ לְפָנָיו וּמָצָא בּוֹ כַּשְּׁעוּר הַזֶּה, אֲבָל אִם הָיָה נוֹטֵל וְזוֹרֵק רִאשׁוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁמָּצָא בּוֹ יֶתֶר מִכַּשָּׁעוּר הַזֶּה – מֻתָּר:

ב. דָּג טָמֵא שֶׁכִּבְּשׁוֹ עִם דָּג טָהוֹר – מַדִּיחוֹ וּמֻתָּר. דָּג טָמֵא מָלִיחַ וְדָג טָהוֹר תָּפֵל – אָסוּר. דָּג טָהוֹר מָלִיחַ וְדָג טָמֵא תָּפֵל – מֻתָּר. דָּג טָמֵא שֶׁבִּשְּׁלוֹ עִם דָּג טָהוֹר – רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא קָפְלוֹט, אִם יֵשׁ נוֹתֵן טַעַם – אָסוּר, וְאִם לָאו – מֻתָּר:

ג. אֵלּוּ הֵן מִינֵי חֲסִיּוֹת? הַלּוּף וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים וְהַקָּפְלוֹטוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין לְךָ מִינֵי חֲסִיּוֹת – אֶלָּא קָפְלוֹט בִּלְבַד:

ד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כּוֹבְשִׁין בְּצָלִין שֶׁל תְּרוּמָה בְּחֹמֶץ שֶׁל חֻלִּין, וְאֵין כּוֹבְשִׁין בְּצָלִין שֶׁל תְּרוּמָה בְּחֹמֶץ שֶׁל תְּרוּמָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּצָלִים שֶׁל חֻלִּין בְּחֹמֶץ שֶׁל תְּרוּמָה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כָּל הַמִּתְבַּשְּׁלִין זֶה עִם זֶה – אֵין מְתָרִין אֶלָּא עִם הַבָּשָׂר. בָּשָׂר בְּבָשָׂר – אָסוּר. וְכָל הַמִּתְבַּשְּׁלִין עִם הַבָּשָׂר – הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּבֵד – אוֹסֶרֶת וְנֶאֱסֶרֶת. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: שְׁלוּקָה – אוֹסֶרֶת וְאֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת. מְבֻשֶּׁלֶת – אוֹסֶרֶת וְנֶאֱסֶרֶת:

ה. בֵּיצִים טְהוֹרוֹת שֶׁשְּׁלָקָן עִם בֵּיצִים טְמֵאוֹת, אִם יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם – אֲסוּרוֹת, וְאִם לָאו – מֻתָּרוֹת. בֵּיצִים שֶׁשְּׁלָקָן וּמָצָא בְּאַחַת מֵהֶן אֶפְרוֹחַ, אִם יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם – אֲסוּרוֹת, וְאִם לָאו – מֻתָּרוֹת. גְּעוּלֵי בֵּיצִים – מֻתָּרִין בָּאֲכִילָה. בֵּיצִים מוּזָּרוֹת – נָפֶשׁ יָפָה תֹּאכַל. מָצָא בְּאַחַת מֵהֶן דָּם – זוֹרֵק אֶת הַדָּם וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר:

ו. אוֹכֵל אָדָם דָּגִים וַחֲגָבִים, בֵּין חַיִּין וּבֵין מֵתִים, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפַּל

הַשָּׁלֵם

מִנְסָיָא: אֵין לְךָ גָּרֶב שֶׁמַּחְזִיק סָאתַיִם, שֶׁבּוֹ מִשְׁקַל עֲשָׂרָה זוּז בִּיהוּדָה, שֶׁהֵן עֶשֶׂר סְלָעִים בַּגָּלִיל, דָּג טָמֵא, שֶׁאֵין בּוֹ רְבִיעִית צִיר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלָה וּמַנִּיחַ לְפָנָיו וּמָצָא בּוֹ כַּשְּׁעוּר הַזֶּה, אֲבָל אִם הָיָה נוֹטֵל וְזוֹרֵק רִאשׁוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁמָּצָא בּוֹ יֶתֶר מִכַּשָּׁעוּר הַזֶּה – מֻתָּר:

ב. דָּג טָמֵא שֶׁכִּבְּשׁוֹ עִם דָּג טָהוֹר – מַדִּיחוֹ וּמֻתָּר. דָּג טָמֵא מָלִיחַ וְדָג טָהוֹר תָּפֵל – אָסוּר. דָּג טָהוֹר מָלִיחַ וְדָג טָמֵא תָּפֵל – מֻתָּר. דָּג טָמֵא שֶׁבִּשְּׁלוֹ עִם דָּג טָהוֹר – רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא קָפְלוֹט, אִם יֵשׁ נוֹתֵן טַעַם – אָסוּר, וְאִם לָאו – מֻתָּר:

ג. אֵלּוּ הֵן מִינֵי חֲסִיּוֹת? הַלּוּף וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים וְהַקָּפְלוֹטוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין לְךָ מִינֵי חֲסִיּוֹת – אֶלָּא קָפְלוֹט בִּלְבַד:

ד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כּוֹבְשִׁין בְּצָלִין שֶׁל תְּרוּמָה בְּחֹמֶץ שֶׁל חֻלִּין, וְאֵין כּוֹבְשִׁין בְּצָלִין שֶׁל תְּרוּמָה בְּחֹמֶץ שֶׁל תְּרוּמָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּצָלִים שֶׁל חֻלִּין בְּחֹמֶץ שֶׁל תְּרוּמָה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כָּל הַמִּתְבַּשְּׁלִין עִם זֶה עִם זֶה – אֵין מְתָרִין אֶלָּא עִם הַבָּשָׂר. בָּשָׂר בְּבָשָׂר – אָסוּר. וְכָל הַמִּתְבַּשְּׁלִין עִם הַבָּשָׂר – הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּבֵד – אוֹסֶרֶת וְנֶאֱסֶרֶת. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: שְׁלוּקָה – אוֹסֶרֶת וְאֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת. מְבֻשֶּׁלֶת – אוֹסֶרֶת וְנֶאֱסֶרֶת:

ה. בֵּיצִים טְהוֹרוֹת שֶׁשְּׁלָקָן עִם בֵּיצִים טְמֵאוֹת, אִם יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם – אֲסוּרוֹת, וְאִם לָאו – מֻתָּרוֹת. בֵּיצִים שֶׁשְּׁלָקָן וּמָצָא בְּאַחַת מֵהֶן אֶפְרוֹחַ, אִם יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם – אֲסוּרוֹת, וְאִם לָאו – מֻתָּרוֹת. גְּעוּלֵי בֵּיצִים – מֻתָּרִין בָּאֲכִילָה. בֵּיצִים מוּזָּרוֹת – נָפֶשׁ יָפָה תֹּאכַל. מָצָא בְּאַחַת מֵהֶן דָּם – זוֹרֵק אֶת הַדָּם וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר:

ו. אוֹכֵל אָדָם דָּגִים וַחֲגָבִים, בֵּין חַיִּין וּבֵין מֵתִים, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפַּל

---

[15] חָבִית.

תּוֹסֶפְתָּא

לְתוֹךְ הַמּוֹרְיָס – אָסוּר לְזָרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל מַתִּיר לַזָּרִים:

ז. נוֹתֵן אָדָם דְּבֵלָה וּגְרוֹגָרוֹת לְתוֹךְ הַמּוֹרְיָס כְּדֶרֶךְ שֶׁנּוֹתֵן אֶת הַתַּבְלִין, אֲבָל לֹא יִסְחָטֶם לְהוֹצִיא מֵהֶן מַשְׁקִין. בְּתַבְלִין – מָתָר מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְלַאכְתָּן. צוֹרֵר אֶת הַתַּבְלִין וְנוֹתְנָן לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל, אִם בָּטֵל טַעְמָן – מֻתָּרִין, וְאִם לָאו – אֲסוּרִין:

ח. אֵין עוֹשִׂין אֶת הַיַּיִן – אַלוּנְתִּית, וְאֶת הַשֶּׁמֶן – עֲרֵב. סָךְ אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֵין סָךְ יַיִן. הַשֶּׁמֶן – דַּרְכּוֹ לְסִיכָה, יַיִן – אֵין דַּרְכּוֹ לְסִיכָה:

ט. דְּבַשׁ תְּמָרִים – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חַיָּב בְּמַעֲשְׂרוֹת. אָמַר רַבִּי נָתָן: מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁפְּטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. אֲבָל אוֹמֵר הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שֶׁלֹּא יֹאכַל מִן הַדְּבַשׁ עַד שֶׁיִּתְקַן הַתְּמָרִים. מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שֶׁאִם תִּקֵּן הַתְּמָרִים וְדוֹבְשָׁן בְּאַסְפַּמְיָא – שֶׁמְּתָר. דְּבַשׁ תְּמָרִים – מְטַמֵּא מִשּׁוּם מַשְׁקֶה. אָמַר רַבִּי נָתָן: מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁאֵין זֶה מְטַמֵּא מַשְׁקֶה. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁנָּתַן לְתוֹכוֹ מַיִם, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא מִשּׁוּם מַשְׁקֶה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב:

י. זֵיתִים שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרִים – יַעֲשׂוּ שֶׁמֶן. טְמֵאִים – לֹא יַעֲשׂוּ שֶׁמֶן. עֲנָבִים בֵּין טְמֵאוֹת בֵּין טְהוֹרוֹת – לֹא יַעֲשׂוּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר, מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בְּזֵיתִים טְהוֹרִין – שֶׁיַּעֲשׂוּ שֶׁמֶן. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל זֵיתִים טְמֵאִים, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יַעֲשׂוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יַעֲשׂוּ. וַעֲנָבִים טְהוֹרוֹת – יַעֲשׂוּ, וּטְמֵאוֹת – לֹא יַעֲשׂוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּזֵיתִים וּבַעֲנָבִים טְהוֹרוֹת – שֶׁיַּעֲשׂוּ. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הַטְּמֵאִים, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יַעֲשׂוּ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יַעֲשׂוּ. אָמַר רַבִּי: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל זֵיתִים טְהוֹרִין – שֶׁיַּעֲשׂוּ, וְעַל זֵיתִים וַעֲנָבִים טְמֵאִים – שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ. עַל מַה

הַשָּׁלֵם

נֶּחְלְקוּ? עַל זֵיתִים טְמֵאִים וְעַל עֲנָבִים טְהוֹרוֹת, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יַעֲשׂוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יַעֲשׂוּ:

יא. תְּרוּמָה – נִתְּנָה לָאֲכִילָה וְלִשְׁתִּיָּה וּלְסִיכָה, לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל, וְלִשְׁתּוֹת דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת, וְלָסוּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָסוּךְ. כֵּיצַד לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל? אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לֶאֱכוֹל קְנוּבוֹת שֶׁל יֶרֶק, וְלֹא פַּת שֶׁעִפְּשָׁה, וְלֹא תַּבְשִׁיל שֶׁעִבְּרָה צוּרָתוֹ. רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר: תְּרוּמָה שֶׁנִּפְסְלָה מִלֶּאֱכֹל אָדָם, וְהַכֶּלֶב יָכוֹל לְאָכְלָהּ – מְטַמֵּא טְמֵאַת אוֹכָלִין, וְשׁוֹרְפִין עִם הַטְּמֵאָה. כֵּיצַד לִשְׁתּוֹת דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת? אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְהֵיוֹת גּוֹמֵעַ אֲנִיגְרוֹן וַאֲכַסְגְּרִין, וְלִשְׁתּוֹת יַיִן בִּשְׁמָרָיו. הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו – לֹא יִגְמַע בָּהֶן אֶת הַחֹמֶץ וְיֵהָא פּוֹלֵט, אֲבָל מְגַמֵּעַ וּבוֹלֵעַ וּמְטַבֵּל כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הַחוֹשֵׁשׁ בִּגְרוֹנוֹ – לֹא יְעַרְעֶנּוּ בְּשֶׁמֶן, אֲבָל נוֹתֵן שֶׁמֶן הַרְבֵּה לְתוֹךְ אֲנִיגְרוֹן וּבוֹלֵעַ. כֵּיצַד לָסוּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָסוּךְ? סָךְ אָדָם שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְטוֹל בְּמוֹךְ וּבְמַטְלִית וְיִתֵּן עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ. הַחוֹשֵׁשׁ בְּרֹאשׁוֹ וְכָל מִי שֶׁעָלוּ לוֹ חַטָּטִין – סָךְ אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֵינוֹ סָךְ יַיִן וְחֹמֶץ, שֶׁהַשֶּׁמֶן – דַּרְכּוֹ לְסִיכָה, יַיִן וְחֹמֶץ – אֵין דַּרְכָּן לְסִיכָה:

יב. יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה – אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ אַלוּנְתִּית, וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ אֲנוּמְלִין, וְלֹא יִתֵּן מִשִּׂירֵי הַכּוֹס בְּיָדָיו, וְהָאִשָּׁה לֹא תַדִּיחַ בּוֹ אֶת בִּנָּהּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמָא אוֹ שֶׁנִּתְגַּלָּה – שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

שמואל א פרק יא

א וַיַּעַל נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי וַיִּחַן עַל־יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמְרוּ
כָּל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ אֶל־נָחָשׁ כְּרָת־לָנוּ בְרִית וְנַעַבְדֶךָּ:
ב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי בְּזֹאת אֶכְרֹת לָכֶם
בְּנָק�ּוֹר לָכֶם כָּל־עֵין יָמִין וְשַׂמְתִּיהָ חֶרְפָּה עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל: ג וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו זְקֵנֵי יָבֵישׁ הֶרֶף לָנוּ
שִׁבְעַת יָמִים וְנִשְׁלְחָה מַלְאָכִים בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל
וְאִם־אֵין מוֹשִׁיעַ אֹתָנוּ וְיָצָאנוּ אֵלֶיךָ: ד וַיָּבֹאוּ
הַמַּלְאָכִים גִּבְעַת שָׁאוּל וַיְדַבְּרוּ הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי
הָעָם וַיִּשְׂאוּ כָל־הָעָם אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ: ה וְהִנֵּה
שָׁאוּל בָּא אַחֲרֵי הַבָּקָר מִן־הַשָּׂדֶה וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
מַה־לָּעָם כִּי יִבְכּוּ וַיְסַפְּרוּ־לוֹ אֶת־דִּבְרֵי אַנְשֵׁי
יָבֵישׁ: ו וַתִּצְלַח רוּחַ־אֱלֹהִים עַל־שָׁאוּל בשמעו
(כְּשָׁמְעוֹ) אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּחַר אַפּוֹ מְאֹד: ז
וַיִּקַּח צֶמֶד בָּקָר וַיְנַתְּחֵהוּ וַיְשַׁלַּח בְּכָל־גְּבוּל
יִשְׂרָאֵל בְּיַד הַמַּלְאָכִים | לֵאמֹר אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יֹצֵא
אַחֲרֵי שָׁאוּל וְאַחַר שְׁמוּאֵל כֹּה יֵעָשֶׂה לִבְקָרוֹ
וַיִּפֹּל פַּחַד־יְהוָה עַל־הָעָם וַיֵּצְאוּ כְּאִישׁ אֶחָד: ח
וַיִּפְקְדֵם בְּבֶזֶק וַיִּהְיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
אָלֶף וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אָלֶף: ט וַיֹּאמְרוּ
לַמַּלְאָכִים הַבָּאִים כֹּה תֹאמְרוּן לְאִישׁ יָבֵישׁ גִּלְעָד
מָחָר תִּהְיֶה־לָּכֶם תְּשׁוּעָה בחם (כְּחֹם) הַשָּׁמֶשׁ
וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּידוּ לְאַנְשֵׁי יָבֵישׁ וַיִּשְׂמָחוּ: י
וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי יָבֵישׁ מָחָר נֵצֵא אֲלֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם
לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם: {ס} יא וַיְהִי מִמָּחֳרָת
וַיָּשֶׂם שָׁאוּל אֶת־הָעָם שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיָּבֹאוּ
בְתוֹךְ־הַמַּחֲנֶה בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיַּכּוּ אֶת־עַמּוֹן
עַד־חֹם הַיּוֹם וַיְהִי הַנִּשְׁאָרִים וַיָּפֻצוּ וְלֹא נִשְׁאֲרוּ־
בָם שְׁנַיִם יָחַד: יב וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל מִי
הָאֹמֵר שָׁאוּל יִמְלֹךְ עָלֵינוּ תְּנוּ הָאֲנָשִׁים וּנְמִיתֵם:
יג וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לֹא־יוּמַת אִישׁ בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי הַיּוֹם
עָשָׂה־יְהוָה תְּשׁוּעָה בְּיִשְׂרָאֵל: יד וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
אֶל־הָעָם לְכוּ וְנֵלְכָה הַגִּלְגָּל וּנְחַדֵּשׁ שָׁם הַמְּלוּכָה:
טו וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם הַגִּלְגָּל וַיַּמְלִכוּ שָׁם אֶת־שָׁאוּל
לִפְנֵי יְהוָה בַּגִּלְגָּל וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם זְבָחִים שְׁלָמִים לִפְנֵי
יְהוָה וַיִּשְׂמַח שָׁם שָׁאוּל וְכָל־אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד־
מְאֹד: {פ}

שמואל א פרק יב

א וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שָׁמַעְתִּי
בְקֹלְכֶם לְכֹל אֲשֶׁר־אֲמַרְתֶּם לִי וָאַמְלִיךְ עֲלֵיכֶם
מֶלֶךְ: ב וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ | מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵיכֶם וַאֲנִי
זָקַנְתִּי וָשַׂבְתִּי וּבָנַי הִנָּם אִתְּכֶם וַאֲנִי הִתְהַלַּכְתִּי
לִפְנֵיכֶם מִנְּעֻרַי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה: ג הִנְנִי עֲנוּ בִי נֶגֶד
יְהוָה וְנֶגֶד מְשִׁיחוֹ אֶת־שׁוֹר | מִי לָקָחְתִּי וַחֲמוֹר
מִי לָקָחְתִּי וְאֶת־מִי עָשַׁקְתִּי אֶת־מִי רַצּוֹתִי וּמִיַּד־
מִי לָקַחְתִּי כֹּפֶר וְאַעְלִים עֵינַי בּוֹ וְאָשִׁיב לָכֶם: ד
וַיֹּאמְרוּ לֹא עָשַׁקְתָּנוּ וְלֹא רַצּוֹתָנוּ וְלֹא־לָקַחְתָּ
מִיַּד־אִישׁ מְאוּמָה: ה וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֵד יְהוָה
בָּכֶם וְעֵד מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מְצָאתֶם בְּיָדִי
מְאוּמָה וַיֹּאמֶר עֵד: {פ}
ו וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־
מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַאֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־אֲבֹתֵיכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: ז וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ וְאִשָּׁפְטָה אִתְּכֶם
לִפְנֵי יְהוָה אֵת כָּל־צִדְקוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה
אִתְּכֶם וְאֶת־אֲבוֹתֵיכֶם: ח כַּאֲשֶׁר־בָּא יַעֲקֹב
מִצְרַיִם וַיִּזְעֲקוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁלַח יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אֲבֹתֵיכֶם
מִמִּצְרַיִם וַיֹּשְׁבוּם בַּמָּקוֹם הַזֶּה: ט וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־

יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא שַׂר־צְבָא
חָצוֹר וּבְיַד־פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֲמוּ
בָם: י וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה ויאמר (וַיֹּאמְרוּ) חָטָאנוּ
כִּי עָזַבְנוּ אֶת־יְהוָה וַנַּעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־
הָעַשְׁתָּרוֹת וְעַתָּה הַצִּילֵנוּ מִיַּד אֹיְבֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ: יא
וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יְרֻבַּעַל וְאֶת־בְּדָן וְאֶת־יִפְתָּח
וְאֶת־שְׁמוּאֵל וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב
וַתֵּשְׁבוּ בֶּטַח: יב וַתִּרְאוּ כִּי־נָחָשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן
בָּא עֲלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לִי לֹא כִּי־מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ
וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַלְכְּכֶם: יג וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם אֲשֶׁר שְׁאִלְתֶּם וְהִנֵּה נָתַן יְהוָה
עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ: יד אִם־תִּירְאוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם
אֹתוֹ וּשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְלֹא תַמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה
וִהְיִתֶם גַּם־אַתֶּם וְגַם־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מָלַךְ עֲלֵיכֶם
אַחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: טו וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל
יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת־פִּי יְהוָה וְהָיְתָה יַד־יְהוָה בָּכֶם
וּבַאֲבֹתֵיכֶם: טז גַּם־עַתָּה הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־
הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר יְהוָה עֹשֶׂה לְעֵינֵיכֶם: יז
הֲלוֹא קְצִיר־חִטִּים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל־יְהוָה וְיִתֵּן
קֹלוֹת וּמָטָר וּדְעוּ וּרְאוּ כִּי־רָעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר
עֲשִׂיתֶם בְּעֵינֵי יְהוָה לִשְׁאוֹל לָכֶם מֶלֶךְ: {ס} יח
וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה קֹלֹת וּמָטָר
בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָּל־הָעָם מְאֹד אֶת־יְהוָה וְאֶת־
שְׁמוּאֵל: יט וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל הִתְפַּלֵּל
בְּעַד־עֲבָדֶיךָ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאַל־נָמוּת כִּי־
יָסַפְנוּ עַל־כָּל־חַטֹּאתֵינוּ רָעָה לִשְׁאֹל לָנוּ מֶלֶךְ: כ
וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ אַתֶּם
עֲשִׂיתֶם אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת אַךְ אַל־תָּסוּרוּ
מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֶת־יְהוָה בְּכָל־לְבַבְכֶם:
כא וְלֹא תָסוּרוּ כִּי | אַחֲרֵי הַתֹּהוּ אֲשֶׁר לֹא־יוֹעִילוּ
וְלֹא יַצִּילוּ כִּי־תֹהוּ הֵמָּה: כב כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה
אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְהוָה
לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: כג גַּם אָנֹכִי חָלִילָה לִי
מֵחֲטֹא לַיהוָה מֵחְדֹּל לְהִתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם וְהוֹרֵיתִי
אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה וְהַיְשָׁרָה: כד אַךְ | יְרָאוּ
אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ בֶּאֱמֶת בְּכָל־לְבַבְכֶם כִּי
רְאוּ אֵת אֲשֶׁר־הִגְדִּיל עִמָּכֶם: כה וְאִם־הָרֵעַ תָּרֵעוּ
גַּם־אַתֶּם גַּם־מַלְכְּכֶם תִּסָּפּוּ: {פ}

שמואל א פרק יג

א בֶּן־שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ וּשְׁתֵּי שָׁנִים מָלַךְ עַל־
יִשְׂרָאֵל: ב וַיִּבְחַר־לוֹ שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
מִיִּשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ עִם־שָׁאוּל אַלְפַּיִם בְּמִכְמָשׂ וּבְהַר
בֵּית־אֵל וְאֶלֶף הָיוּ עִם־יְונָתָן בְּגִבְעַת בִּנְיָמִן וְיֶתֶר
הָעָם שִׁלַּח אִישׁ לְאָהָלָיו: ג וַיַּךְ יְונָתָן אֶת נְצִיב
פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר בְּגֶבַע וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים וְשָׁאוּל
תָּקַע בַּשּׁוֹפָר בְּכָל־הָאָרֶץ לֵאמֹר יִשְׁמְעוּ
הָעִבְרִים: ד וְכָל־יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לֵאמֹר הִכָּה
שָׁאוּל אֶת־נְצִיב פְּלִשְׁתִּים וְגַם־נִבְאַשׁ יִשְׂרָאֵל
בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּצָּעֲקוּ הָעָם אַחֲרֵי שָׁאוּל הַגִּלְגָּל: ה
וּפְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ | לְהִלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים
אֶלֶף רֶכֶב וְשִׁשֶּׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים וְעָם כַּחוֹל אֲשֶׁר
עַל־שְׂפַת־הַיָּם לָרֹב וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְמִכְמָשׂ קִדְמַת
בֵּית אָוֶן: ו וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי צַר־לוֹ כִּי נגש
הָעָם וַיִּתְחַבְּאוּ הָעָם בַּמְּעָרוֹת וּבַחֲוָחִים וּבַסְּלָעִים
וּבַצְּרָחִים וּבַבֹּרוֹת: ז וְעִבְרִים עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן
אֶרֶץ גָּד וְגִלְעָד וְשָׁאוּל עוֹדֶנּוּ בַגִּלְגָּל וְכָל־הָעָם
חָרְדוּ אַחֲרָיו: ח וייחל (וַיָּוחֶל |) שִׁבְעַת יָמִים
לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר שִׁמוּאֵל וְלֹא־בָא שְׁמוּאֵל הַגִּלְגָּל
וַיָּפֶץ הָעָם מֵעָלָיו: ט וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַגִּשׁוּ אֵלַי

הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיַּעַל הָעֹלָה: י וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהִנֵּה שְׁמוּאֵל בָּא וַיֵּצֵא שָׁאוּל לְקָרָאתוֹ לְבָרְכוֹ: יא וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל מֶה עָשִׂיתָ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כִּי־רָאִיתִי כִּי־נָפֹץ הָעָם מֵעָלַי וְאַתָּה לֹא־בָאתָ לְמוֹעֵד הַיָּמִים וּפְלִשְׁתִּים נֶאֱסָפִים מִכְמָשׂ: יב וָאֹמַר עַתָּה יֵרְדוּ פְלִשְׁתִּים אֵלַי הַגִּלְגָּל וּפְנֵי יְהוָה לֹא חִלִּיתִי וָאֶתְאַפַּק וָאַעֲלֶה הָעֹלָה: {ס} יג וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל נִסְכָּלְתָּ לֹא שָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר צִוָּךְ כִּי עַתָּה הֵכִין יְהוָה אֶת־מַמְלַכְתְּךָ אֶל־יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם: יד וְעַתָּה מַמְלַכְתְּךָ לֹא־תָקוּם בִּקֵּשׁ יְהוָה לוֹ אִישׁ כִּלְבָבוֹ וַיְצַוֵּהוּ יְהוָה לְנָגִיד עַל־עַמּוֹ כִּי לֹא שָׁמַרְתָּ אֶת אֲשֶׁר־צִוְּךָ יְהוָה: {ס} טו וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיַּעַל מִן־הַגִּלְגָּל גִּבְעַת בִּנְיָמִן וַיִּפְקֹד שָׁאוּל אֶת־הָעָם הַנִּמְצְאִים עִמּוֹ כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ: טז וְשָׁאוּל וְיוֹנָתָן בְּנוֹ וְהָעָם הַנִּמְצָא עִמָּם יֹשְׁבִים בְּגֶבַע בִּנְיָמִן וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בְמִכְמָשׂ: יז וַיֵּצֵא הַמַּשְׁחִית מִמַּחֲנֵה פְלִשְׁתִּים שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים הָרֹאשׁ אֶחָד יִפְנֶה אֶל־דֶּרֶךְ עָפְרָה אֶל־אֶרֶץ שׁוּעָל: יח וְהָרֹאשׁ אֶחָד יִפְנֶה דֶּרֶךְ בֵּית חֹרוֹן וְהָרֹאשׁ אֶחָד יִפְנֶה דֶּרֶךְ הַגְּבוּל הַנִּשְׁקָף עַל־גֵּי הַצְּבֹעִים הַמִּדְבָּרָה: {ס} יט וְחָרָשׁ לֹא יִמָּצֵא בְּכֹל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי־אמר (אָמְרוּ) פְּלִשְׁתִּים פֶּן יַעֲשׂוּ הָעִבְרִים חֶרֶב אוֹ חֲנִית: כ וַיֵּרְדוּ כָל־יִשְׂרָאֵל הַפְּלִשְׁתִּים לְלָטוֹשׁ אִישׁ אֶת־מַחֲרֵשְׁתּוֹ וְאֶת־אִתּוֹ וְאֶת־קַרְדֻּמּוֹ וְאֶת מַחֲרֵשָׁתוֹ: כא וְהָיְתָה הַפְּצִירָה פִּים לַמַּחֲרֵשֹׁת וְלָאֶתִּים וּלְשִׁלֹּשׁ קַלְשׁוֹן וּלְהַקַּרְדֻּמִּים וּלְהַצִּיב הַדָּרְבָּן: כב וְהָיָה בְּיוֹם מִלְחֶמֶת וְלֹא נִמְצָא חֶרֶב וַחֲנִית בְּיַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־יוֹנָתָן וַתִּמָּצֵא לִשְׁאוּל וּלְיוֹנָתָן בְּנוֹ: כג וַיֵּצֵא מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֶל־מַעֲבַר מִכְמָשׂ: {ס}

שמואל א פרק יד

א וַיְהִי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל אֶל־הַנַּעַר נֹשְׂא כֵלָיו לְכָה וְנַעְבְּרָה אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַלָּז וְלְאָבִיו לֹא הִגִּיד: ב וְשָׁאוּל יוֹשֵׁב בִּקְצֵה הַגִּבְעָה תַּחַת הָרִמּוֹן אֲשֶׁר בְּמִגְרוֹן וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ: ג וַאֲחִיָּה בֶן־אֲחִיטוּב אֲחִי אִיכָבוֹד | בֶּן־פִּינְחָס בֶּן־עֵלִי כֹּהֵן | יְהוָה בְּשִׁלוֹ נֹשֵׂא אֵפוֹד וְהָעָם לֹא יָדַע כִּי הָלַךְ יוֹנָתָן: ד וּבֵין הַמַּעְבְּרוֹת אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ יוֹנָתָן לַעֲבֹר עַל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים שֵׁן־הַסֶּלַע מֵהָעֵבֶר מִזֶּה וְשֵׁן־הַסֶּלַע מֵהָעֵבֶר מִזֶּה וְשֵׁם הָאֶחָד בּוֹצֵץ וְשֵׁם הָאֶחָד סֶנֵה: ה הַשֵּׁן הָאֶחָד מָצוּק מִצָּפוֹן נֹכַח מִכְמָשׂ וְהָאֶחָד מִנֶּגֶב מוּל גָּבַע: {ס} ו וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־הַנַּעַר | נֹשֵׂא כֵלָיו לְכָה וְנַעְבְּרָה אֶל־מַצַּב הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה אוּלַי יַעֲשֶׂה יְהוָה לָנוּ כִּי אֵין לַיהוָה מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בִמְעָט: ז וַיֹּאמֶר לוֹ נֹשֵׂא כֵלָיו עֲשֵׂה כָּל־אֲשֶׁר בִּלְבָבֶךָ נְטֵה לָךְ הִנְנִי עִמְּךָ כִּלְבָבֶךָ: {ס} ח וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן הִנֵּה אֲנַחְנוּ עֹבְרִים אֶל־הָאֲנָשִׁים וְנִגְלֵינוּ אֲלֵיהֶם: ט אִם־כֹּה יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ דֹּמּוּ עַד־הַגִּיעֵנוּ אֲלֵיכֶם וְעָמַדְנוּ תַּחְתֵּינוּ וְלֹא נַעֲלֶה אֲלֵיהֶם: י וְאִם־כֹּה יֹאמְרוּ עֲלוּ עָלֵינוּ וְעָלִינוּ כִּי־נְתָנָם יְהוָה בְּיָדֵנוּ וְזֶה־לָּנוּ הָאוֹת: יא וַיִּגָּלוּ שְׁנֵיהֶם אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ פְּלִשְׁתִּים הִנֵּה עִבְרִים יֹצְאִים מִן־הַחֹרִים אֲשֶׁר הִתְחַבְּאוּ־שָׁם: יב וַיַּעֲנוּ אַנְשֵׁי הַמַּצָּבָה אֶת־יוֹנָתָן | וְאֶת־נֹשֵׂא כֵלָיו וַיֹּאמְרוּ עֲלוּ אֵלֵינוּ וְנוֹדִיעָה אֶתְכֶם דָּבָר {פ}

וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן אֶל־נַשְׂא כֵלָיו עֲלֵה אַחֲרַי כִּי־נְתָנָם
יְהוָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל: יג וַיַּעַל יוֹנָתָן עַל־יָדָיו וְעַל־
רַגְלָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו אַחֲרָיו וַיִּפְּלוּ לִפְנֵי יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא
כֵלָיו מְמוֹתֵת אַחֲרָיו: יד וַתְּהִי הַמַּכָּה הָרִאשֹׁנָה
אֲשֶׁר הִכָּה יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו כְּעֶשְׂרִים אִישׁ
כְּבַחֲצִי מַעֲנֶה צֶמֶד שָׂדֶה: טו וַתְּהִי חֲרָדָה בַּמַּחֲנֶה
בַּשָּׂדֶה וּבְכָל־הָעָם הַמַּצָּב וְהַמַּשְׁחִית חָרְדוּ גַּם־
הֵמָּה וַתִּרְגַּז הָאָרֶץ וַתְּהִי לְחֶרְדַּת אֱלֹהִים: טז
וַיִּרְאוּ הַצֹּפִים לְשָׁאוּל בְּגִבְעַת בִּנְיָמִן וְהִנֵּה הֶהָמוֹן
נָמוֹג וַיֹּלֶךְ וָהָלוֹם: {פ}
יז וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ פִּקְדוּ־נָא וּרְאוּ
מִי הָלַךְ מֵעִמָּנוּ וַיִּפְקְדוּ וְהִנֵּה אֵין יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא
כֵלָיו: יח וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַאֲחִיָּה הַגִּישָׁה אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים כִּי־הָיָה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל: יט וַיְהִי עַד דִּבֶּר שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן וְהֶהָמוֹן
אֲשֶׁר בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיֹּלֶךְ הָלוֹךְ וָרָב {פ}
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן אֱסֹף יָדֶךָ: כ וַיִּזָּעֵק שָׁאוּל
וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה
הָיְתָה חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ מְהוּמָה גְּדוֹלָה מְאֹד: כא
וְהָעִבְרִים הָיוּ לַפְּלִשְׁתִּים כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם אֲשֶׁר
עָלוּ עִמָּם בַּמַּחֲנֶה סָבִיב וְגַם־הֵמָּה לִהְיוֹת עִם־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עִם־שָׁאוּל וְיוֹנָתָן: כב וְכָל־ אִישׁ
יִשְׂרָאֵל הַמִּתְחַבְּאִים בְּהַר־אֶפְרַיִם שָׁמְעוּ כִּי־נָסוּ
פְלִשְׁתִּים וַיִּדְבְּקוּ גַם־הֵמָּה אַחֲרֵיהֶם בַּמִּלְחָמָה:
כג וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל
וְהַמִּלְחָמָה עָבְרָה אֶת־בֵּית אָוֶן: כד וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל
נִגַּשׂ בַּיּוֹם הַהוּא וַיְאַל שָׁאוּל אֶת־הָעָם לֵאמֹר
אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם עַד־הָעֶרֶב וְנִקַּמְתִּי
מֵאֹיְבָי וְלֹא־טָעַם כָּל־הָעָם לָחֶם: {ס} כה וְכָל־
הָאָרֶץ בָּאוּ בַיָּעַר וַיְהִי דְבַשׁ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: כו
וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַיַּעַר וְהִנֵּה הֹלֵךְ דָּבָשׁ וְאֵין־מַשִּׂיג
יָדוֹ אֶל־פִּיו כִּי־יָרֵא הָעָם אֶת־הַשְּׁבֻעָה: כז וְיוֹנָתָן
לֹא־שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ אָבִיו אֶת־הָעָם וַיִּשְׁלַח אֶת־
קְצֵה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת
הַדְּבָשׁ וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל־פִּיו ותראנה (וַתָּאֹרְנָה)
עֵינָיו: כח וַיַּעַן אִישׁ מֵהָעָם וַיֹּאמֶר הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ
אָבִיךָ אֶת־הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל
לֶחֶם הַיּוֹם וַיָּעַף הָעָם: כט וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן עָכַר אָבִי
אֶת־הָאָרֶץ רְאוּ־נָא כִּי־אָרוּ עֵינַי כִּי טָעַמְתִּי מְעַט
דְּבַשׁ הַזֶּה: ל אַף כִּי לוּא אָכֹל אָכַל הַיּוֹם הָעָם
מִשְׁלַל אֹיְבָיו אֲשֶׁר מָצָא כִּי עַתָּה לֹא־רַבְתָה מַכָּה
בַּפְּלִשְׁתִּים: לא וַיַּכּוּ בַיּוֹם הַהוּא בַּפְּלִשְׁתִּים
מִמִּכְמָשׂ אַיָּלֹנָה וַיָּעַף הָעָם מְאֹד: לב ויעש
(וַיַּעַט) הָעָם אֶל־שלל (הַשָּׁלָל) וַיִּקְחוּ צֹאן וּבָקָר
וּבְנֵי בָקָר וַיִּשְׁחֲטוּ־אָרְצָה וַיֹּאכַל הָעָם עַל־הַדָּם:
לג וַיַּגִּידוּ לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה הָעָם חֹטְאִים לַיהוָה
לֶאֱכֹל עַל־הַדָּם וַיֹּאמֶר בְּגַדְתֶּם גֹּלוּ־אֵלַי הַיּוֹם אֶבֶן
גְּדוֹלָה: לד וַיֹּאמֶר שָׁאוּל פֻּצוּ בָעָם וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם
הַגִּישׁוּ אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ וְאִישׁ שִׂיֵּהוּ וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה
וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא־תֶחֱטְאוּ לַיהוָה לֶאֱכֹל אֶל־הַדָּם
וַיַּגִּשׁוּ כָל־הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְיָדוֹ הַלַּיְלָה וַיִּשְׁחֲטוּ־
שָׁם: לה וַיִּבֶן שָׁאוּל מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֹתוֹ הֵחֵל
לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ לַיהוָה: {פ}
לו וַיֹּאמֶר שָׁאוּל נֵרְדָה אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים | לַיְלָה
וְנָבְזָה בָהֶם | עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וְלֹא־נַשְׁאֵר בָּהֶם
אִישׁ וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה {ס} וַיֹּאמֶר
הַכֹּהֵן נִקְרְבָה הֲלֹם אֶל־הָאֱלֹהִים: לז וַיִּשְׁאַל
שָׁאוּל בֵּאלֹהִים הַאֵרֵד אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים הֲתִתְּנֵם
בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָנָהוּ בַיּוֹם הַהוּא: לח וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל גְּשׁוּ הֲלֹם כֹּל פִּנּוֹת הָעָם וּדְעוּ וּרְאוּ בַמָּה

הָיְתָה הַחַטָּאת הַזֹּאת הַיּוֹם: לט כִּי חַי־יְהוָה
הַמּוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־יֶשְׁנוֹ בְּיוֹנָתָן בְּנִי כִּי
מוֹת יָמוּת וְאֵין עִנֵּהוּ מִכָּל־הָעָם: מ וַיֹּאמֶר אֶל־
כָּל־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם תִּהְיוּ לְעֵבֶר אֶחָד וַאֲנִי וְיוֹנָתָן
בְּנִי נִהְיֶה לְעֵבֶר אֶחָד וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־שָׁאוּל
הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה: {ס} מא וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָבָה תָמִים וַיִּלָּכֵד יוֹנָתָן
וְשָׁאוּל וְהָעָם יָצָאוּ: מב וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַפִּילוּ בֵּינִי
וּבֵין יוֹנָתָן בְּנִי וַיִּלָּכֵד יוֹנָתָן: מג וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־
יוֹנָתָן הַגִּידָה לִי מֶה עָשִׂיתָה וַיַּגֶּד־לוֹ יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
טָעֹם טָעַמְתִּי בִּקְצֵה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי מְעַט
דְּבַשׁ הִנְנִי אָמוּת: {ס} מד וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כֹּה־
יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִף כִּי־מוֹת תָּמוּת יוֹנָתָן: מה
וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שָׁאוּל הֲיוֹנָתָן | יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה
הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל חָלִילָה חַי־
יְהוָה אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ אַרְצָה כִּי־עִם־
אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת־יוֹנָתָן
וְלֹא־מֵת: {ס} מו וַיַּעַל שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְּלִשְׁתִּים
וּפְלִשְׁתִּים הָלְכוּ לִמְקוֹמָם: מז וְשָׁאוּל לָכַד
הַמְּלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם סָבִיב | בְּכָל־אֹיְבָיו
בְּמוֹאָב | וּבִבְנֵי־עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם וּבְמַלְכֵי צוֹבָה
וּבַפְּלִשְׁתִּים וּבְכֹל אֲשֶׁר־יִפְנֶה יַרְשִׁיעַ: מח וַיַּעַשׂ
חַיִל וַיַּךְ אֶת־עֲמָלֵק וַיַּצֵּל אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד שֹׁסֵהוּ:
{פ}

מט וַיִּהְיוּ בְּנֵי שָׁאוּל יוֹנָתָן וְיִשְׁוִי וּמַלְכִּישׁוּעַ וְשֵׁם
שְׁתֵּי בְנֹתָיו שֵׁם הַבְּכִירָה מֵרַב וְשֵׁם הַקְּטַנָּה
מִיכַל: נ וְשֵׁם אֵשֶׁת שָׁאוּל אֲחִינֹעַם בַּת־אֲחִימַעַץ
וְשֵׁם שַׂר־צְבָאוֹ אַבְנֵר בֶּן־נֵר דּוֹד שָׁאוּל: נא וְקִישׁ
אֲבִי־שָׁאוּל וְנֵר אֲבִי־אַבְנֵר בֶּן־אֲבִיאֵל: {ס} נב
וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה חֲזָקָה עַל־פְּלִשְׁתִּים כֹּל יְמֵי שָׁאוּל
וְרָאָה שָׁאוּל כָּל־אִישׁ גִּבּוֹר וְכָל־בֶּן־חַיִל וַיַּאַסְפֵהוּ
אֵלָיו: {פ}

שמואל א פרק טו

א וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל אֹתִי שָׁלַח יְהוָה
לִמְשָׁחֲךָ לְמֶלֶךְ עַל־עַמּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע
לְקוֹל דִּבְרֵי יְהוָה: {ס} ב כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
פָּקַדְתִּי אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־
שָׂם לוֹ בַּדֶּרֶךְ בַּעֲלֹתוֹ מִמִּצְרָיִם: ג עַתָּה לֵךְ
וְהִכִּיתָה אֶת־עֲמָלֵק וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ
וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו וְהֵמַתָּה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעֹלֵל
וְעַד־יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד־שֶׂה מִגָּמָל וְעַד־חֲמוֹר: {ס}
ד וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בַּטְּלָאִים
מָאתַיִם אֶלֶף רַגְלִי וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אֶת־אִישׁ
יְהוּדָה: ה וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עֲמָלֵק וַיָּרֶב בַּנָּחַל:
ו וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקֵּינִי לְכוּ סֻרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ
עֲמָלֵקִי פֶּן־אֹסִפְךָ עִמּוֹ וְאַתָּה עָשִׂיתָה חֶסֶד עִם־
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיָּסַר קֵינִי
מִתּוֹךְ עֲמָלֵק: ז וַיַּךְ שָׁאוּל אֶת־עֲמָלֵק מֵחֲוִילָה
בּוֹאֲךָ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם: ח וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־
אֲגַג מֶלֶךְ־עֲמָלֵק חָי וְאֶת־כָּל־הָעָם הֶחֱרִים לְפִי־
חָרֶב: ט וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אֲגָג וְעַל־מֵיטַב
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכָּרִים וְעַל־כָּל־
הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַהֶחֱרִימָם וְכָל־הַמְּלָאכָה נְמִבְזָה
וְנָמֵס אֹתָהּ הֶחֱרִימוּ: {פ}

י וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמֹר: יא נִחַמְתִּי
כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב מֵאַחֲרַי
וְאֶת־דְּבָרַי לֹא הֵקִים וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל־
יְהוָה כָּל־הַלָּיְלָה: יב וַיַּשְׁכֵּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת
שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיֻּגַּד לִשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל

הַכַּרְמֶלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל: יג וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל בָּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הֲקִימֹתִי אֶת־דְּבַר יְהוָה: יד וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמֶה קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנָי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ: טו וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעֲמָלֵקִי הֱבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל־מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זְבֹחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת־הַיּוֹתֶר הֶחֱרַמְנוּ: {פ}

טז וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל הֶרֶף וְאַגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלָּיְלָה ויאמרו (וַיֹּאמֶר) לוֹ דַּבֵּר: {ס} יז וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם־קָטֹן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה וַיִּמְשָׁחֲךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: יח וַיִּשְׁלָחֲךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לֵךְ וְהַחֲרַמְתָּה אֶת־הַחַטָּאִים אֶת־עֲמָלֵק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כַּלּוֹתָם אֹתָם: יט וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְקוֹל יְהוָה וַתַּעַט אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: {ס} כ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה וָאֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלָחַנִי יְהוָה וָאָבִיא אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וְאֶת־עֲמָלֵק הֶחֱרַמְתִּי: כא וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית הַחֵרֶם לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל: {ס} כב וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֵפֶץ לַיהוָה בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב מֵחֶלֶב אֵילִים: כג כִּי חַטַּאת־קֶסֶם מֶרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְצַר יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ: {ס} כד וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי יָרֵאתִי אֶת־הָעָם וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם: כה וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה: כו וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּה אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ יְהוָה מֵהְיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: {ס} כז וַיִּסֹּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בִּכְנַף־מְעִילוֹ וַיִּקָּרַע: {ס} כח וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע יְהוָה אֶת־מַמְלְכוּת יִשְׂרָאֵל מֵעָלֶיךָ הַיּוֹם וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָּ: {ס} כט וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם: ל וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עַתָּה כַּבְּדֵנִי נָא נֶגֶד זִקְנֵי־עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: לא וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה: {ס} לב וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אֲגַג מַעֲדַנֹּת וַיֹּאמֶר אָגָג אָכֵן סָר מַר־הַמָּוֶת: {ס} לג וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁכְּלָה נָשִׁים חַרְבֶּךָ כֵּן־תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמֶּךָ וַיְשַׁסַּף שְׁמוּאֵל אֶת־אֲגַג לִפְנֵי יְהוָה בַּגִּלְגָּל: {ס} לד וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וְשָׁאוּל עָלָה אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל: לה וְלֹא־יָסַף שְׁמוּאֵל לִרְאוֹת אֶת־שָׁאוּל עַד־יוֹם מוֹתוֹ כִּי־הִתְאַבֵּל שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיהוָה נִחָם כִּי־הִמְלִיךְ אֶת־שָׁאוּל עַל־יִשְׂרָאֵל: {פ}

שמואל א פרק טז

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל עַד־מָתַי אַתָּה מִתְאַבֵּל אֶל־שָׁאוּל וַאֲנִי מְאַסְתִּיו מִמְּלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל מַלֵּא קַרְנְךָ שֶׁמֶן וְלֵךְ אֶשְׁלָחֲךָ אֶל־יִשַׁי בֵּית־הַלַּחְמִי כִּי־רָאִיתִי בְבָנָיו לִי מֶלֶךְ: ב וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֶגְלַת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדֶךָ וְאָמַרְתָּ לִזְבֹּחַ לַיהוָה בָּאתִי: ג וְקָרָאתָ לְיִשַׁי בַּזֶּבַח וְאָנֹכִי אוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה וּמָשַׁחְתָּ לִי אֶת אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלֶיךָ: ד וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וַיָּבֹא בֵּית

לָהֶם וַיֵּחָרְדוּ זִקְנֵי הָעִיר לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר שָׁלֹם בּוֹאֶךָ: ה וַיֹּאמֶר | שָׁלוֹם לִזְבַּח לַיהוָה בָּאתִי הִתְקַדְּשׁוּ וּבָאתֶם אִתִּי בַּזֶּבַח וַיְקַדֵּשׁ אֶת־יִשַׁי וְאֶת־בָּנָיו וַיִּקְרָא לָהֶם לַזָּבַח: ו וַיְהִי בְּבוֹאָם וַיַּרְא אֶת־אֱלִיאָב וַיֹּאמֶר אָךְ נֶגֶד יְהוָה מְשִׁיחוֹ: {ס} ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תַּבֵּט אֶל־מַרְאֵהוּ וְאֶל־גְּבַהּ קוֹמָתוֹ כִּי מְאַסְתִּיהוּ כִּי | לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לַעֵינַיִם וַיהוָה יִרְאֶה לַלֵּבָב: ח וַיִּקְרָא יִשַׁי אֶל־אֲבִינָדָב וַיַּעֲבִרֵהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה: ט וַיַּעֲבֵר יִשַׁי שַׁמָּה וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה: י וַיַּעֲבֵר יִשַׁי שִׁבְעַת בָּנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי לֹא־בָחַר יְהוָה בָּאֵלֶּה: יא וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי הַתַּמּוּ הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן וְהִנֵּה רֹעֶה בַּצֹּאן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי שִׁלְחָה וְקָחֶנּוּ כִּי לֹא־נָסֹב עַד־בֹּאוֹ פֹּה: יב וַיִּשְׁלַח וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם־יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי {פ}

וַיֹּאמֶר יְהוָה קוּם מְשָׁחֵהוּ כִּי־זֶה הוּא: יג וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו וַתִּצְלַח רוּחַ־יְהוָה אֶל־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרָמָתָה: יד וְרוּחַ יְהוָה סָרָה מֵעִם שָׁאוּל וּבִעַתַּתּוּ רוּחַ־רָעָה מֵאֵת יְהוָה: טו וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־שָׁאוּל אֵלָיו הִנֵּה־נָא רוּחַ אֱלֹהִים רָעָה מְבַעֶתֶךָּ: טז יֹאמַר־נָא אֲדֹנֵנוּ עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ יְבַקְשׁוּ אִישׁ יֹדֵעַ מְנַגֵּן בַּכִּנּוֹר וְהָיָה בְּהִיוֹת עָלֶיךָ רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ: {פ}

יז וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־עֲבָדָיו רְאוּ־נָא לִי אִישׁ מֵיטִיב לְנַגֵּן וְהֵבֵיאוֹתֶם אֵלָי: יח וַיַּעַן אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי בֵן לְיִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי יֹדֵעַ נָגֵן וְגִבּוֹר חַיִל וְאִישׁ מִלְחָמָה וּנְבוֹן דָּבָר וְאִישׁ תֹּאַר וַיהוָה עִמּוֹ: יט וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־יִשַׁי וַיֹּאמֶר שִׁלְחָה אֵלַי אֶת־דָּוִד בְּנֶךָ אֲשֶׁר בַּצֹּאן: כ וַיִּקַּח יִשַׁי חֲמוֹר לֶחֶם וְנֹאד יַיִן וּגְדִי עִזִּים אֶחָד וַיִּשְׁלַח בְּיַד־דָּוִד בְּנוֹ אֶל־שָׁאוּל: כא וַיָּבֹא דָוִד אֶל־שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ מְאֹד וַיְהִי־לוֹ נֹשֵׂא כֵלִים: כב וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֶל־יִשַׁי לֵאמֹר יַעֲמָד־נָא דָוִד לְפָנַי כִּי־מָצָא חֵן בְּעֵינָי: כג וְהָיָה בִּהְיוֹת רוּחַ־אֱלֹהִים אֶל־שָׁאוּל וְלָקַח דָּוִד אֶת־הַכִּנּוֹר וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְרָוַח לְשָׁאוּל וְטוֹב לוֹ וְסָרָה מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה: {פ}

שמואל א פרק יז

א וַיְאַסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה וַיֵּאָסְפוּ שׂכֹה אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּחֲנוּ בֵּין־שׂוֹכֹה וּבֵין־עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים: ב וְשָׁאוּל וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל נֶאֶסְפוּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק הָאֵלָה וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים: ג וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה וְהַגַּיְא בֵּינֵיהֶם: ד וַיֵּצֵא אִישׁ־הַבֵּנַיִם מִמַּחֲנוֹת פְּלִשְׁתִּים גָּלְיָת שְׁמוֹ מִגַּת גָּבְהּוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת וָזָרֶת: ה וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים שְׁקָלִים נְחֹשֶׁת: ו וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת עַל־רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין כְּתֵפָיו: ז וחץ (וְעֵץ) חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים וְלַהֶבֶת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ־מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה הָלַךְ לְפָנָיו: ח וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל־מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה הֲלוֹא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עַבָדִים לְשָׁאוּל בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ וְיֵרֶד אֵלָי: ט אִם־יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכָּנִי וְהָיִינוּ לָכֶם לַעֲבָדִים וְאִם־אֲנִי אוּכַל־לוֹ וְהִכִּיתִיו

וְהָיִיתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ: י וַיֹּאמֶר
הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת־מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם
הַזֶּה תְּנוּ־לִי אִישׁ וְנִלָּחֲמָה יָחַד: יא וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל
וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה וַיֵּחַתּוּ
וַיִּרְאוּ מְאֹד: {פ}
יב וְדָוִד בֶּן־אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
וּשְׁמוֹ יִשַׁי וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל זָקֵן
בָּא בָאֲנָשִׁים: יג וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי־יִשַׁי הַגְּדֹלִים
הָלְכוּ אַחֲרֵי־שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְשֵׁם | שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו
אֲשֶׁר הָלְכוּ בַּמִּלְחָמָה אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ
אֲבִינָדָב וְהַשְּׁלִשִׁי שַׁמָּה: יד וְדָוִד הוּא הַקָּטָן
וּשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׁאוּל: {ס} טו וְדָוִד
הֹלֵךְ וָשָׁב מֵעַל שָׁאוּל לִרְעוֹת אֶת־צֹאן אָבִיו בֵּית
לָחֶם: טז וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב וַיִּתְיַצֵּב
אַרְבָּעִים יוֹם: {פ}
יז וַיֹּאמֶר יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ קַח־נָא לְאַחֶיךָ אֵיפַת
הַקָּלִיא הַזֶּה וַעֲשָׂרָה לֶחֶם הַזֶּה וְהָרֵץ הַמַּחֲנֶה
לְאַחֶיךָ: יח וְאֵת עֲשֶׂרֶת חַרְצֵי הֶחָלָב הָאֵלֶּה
תָּבִיא לְשַׂר־הָאֶלֶף וְאֶת־אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם
וְאֶת־עֵרֻבָּתָם תִּקָּח: יט וְשָׁאוּל וְהֵמָּה וְכָל־אִישׁ
יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלָה נִלְחָמִים עִם־פְּלִשְׁתִּים: {ס}
כ וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד בַּבֹּקֶר וַיִּטֹּשׁ אֶת־הַצֹּאן עַל־שֹׁמֵר
וַיִּשָּׂא וַיֵּלֶךְ כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יִשָׁי וַיָּבֹא הַמַּעְגָּלָה וְהַחַיִל
הַיֹּצֵא אֶל־הַמַּעֲרָכָה וְהֵרִעוּ בַּמִּלְחָמָה: כא וַתַּעֲרֹךְ
יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה לִקְרַאת מַעֲרָכָה: כב
וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת־הַכֵּלִים מֵעָלָיו עַל־יַד שׁוֹמֵר הַכֵּלִים
וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא וַיִּשְׁאַל לְאֶחָיו לְשָׁלוֹם: כג
וְהוּא | מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה אִישׁ הַבֵּנַיִם עוֹלֶה גָּלְיָת
הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת ממערות (מִמַּעַרְכוֹת)
פְּלִשְׁתִּים וַיְדַבֵּר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע דָּוִד: כד
וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּרְאוֹתָם אֶת־הָאִישׁ וַיָּנֻסוּ
מִפָּנָיו וַיִּירְאוּ מְאֹד: כה וַיֹּאמֶר | אִישׁ יִשְׂרָאֵל
הַרְאִיתֶם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה כִּי לְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל
עֹלֶה וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יַכֶּנּוּ יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ |
עֹשֶׁר גָּדוֹל וְאֶת־בִּתּוֹ יִתֶּן־לוֹ וְאֶת בֵּית אָבִיו יַעֲשֶׂה
חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל: {פ}

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת ויגש

יום ראשון	כח / 29	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין י"ב **ירושלמי:** שקלים י"ד **תוספתא:** תרומות ג **נ"ך:** שמואל א יא **משניות:** נזיר ח **זהר:** חלק א עמ' תכא-תכב	**ד' דחנוכה** עלות השחר (72 דק') ... 5:21 | סו"ז תפילה ..... 10:00 נץ החמה ..... 6:40 | חצות היום ..... 11:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:22 | שקיעה ..... 4:40 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:10 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:53
יום שני	כט / 30	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין י"ג **ירושלמי:** שקלים ט"ו **תוספתא:** תרומות ד **נ"ך:** שמואל א יב **משניות:** נזיר ט **זהר:** חלק א עמ' תכג-תכד	**ה' דחנוכה, ערב ראש חודש טבת** עלות השחר (72 דק') ... 5:22 | סו"ז תפילה ..... 10:00 נץ החמה ..... 6:40 | חצות היום ..... 11:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:22 | שקיעה ..... 4:41 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:10 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:54
יום שלישי	ל / 31	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין י"ד **ירושלמי:** שקלים ט"ז **תוספתא:** תרומות ה **נ"ך:** שמואל א יג **משניות:** סוטה א **זהר:** חלק א עמ' תכה-תכו	**ו' דחנוכה, א' דראש חודש טבת** עלות השחר (72 דק') ... 5:22 | סו"ז תפילה ..... 10:01 נץ החמה ..... 6:40 | חצות היום ..... 11:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:22 | שקיעה ..... 4:41 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:11 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:54
יום רביעי	א / 1	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין ט"ו **ירושלמי:** שקלים י"ז **תוספתא:** תרומות ו **נ"ך:** שמואל א יד **משניות:** סוטה ב **זהר:** חלק א עמ' תכז-תכח	**ז' דחנוכה, ב' דראש חודש טבת** עלות השחר (72 דק') ... 5:22 | סו"ז תפילה ..... 10:01 נץ החמה ..... 6:40 | חצות היום ..... 11:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:23 | שקיעה ..... 4:42 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:11 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:55
יום חמישי	ב / 2	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין ט"ז **ירושלמי:** שקלים י"ח **תוספתא:** תרומות ז **נ"ך:** שמואל א טו **משניות:** סוטה ג **זהר:** חלק א עמ' תכט-תל	**זאת חנוכה** עלות השחר (72 דק') ... 5:23 | סו"ז תפילה ..... 10:02 נץ החמה ..... 6:41 | חצות היום ..... 11:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:23 | שקיעה ..... 4:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:11 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:56
יום ששי	ג / 3	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין י"ז **ירושלמי:** שקלים י"ט **תוספתא:** תרומות ח **נ"ך:** שמואל א טז **משניות:** סוטה ד **זהר:** חלק א עמ' תלא-תלב	עלות השחר (72 דק') ... 5:23 | סו"ז תפילה ..... 10:02 נץ החמה ..... 6:41 | חצות היום ..... 11:43 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:23 | שקיעה ..... 4:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:12 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:57 **הדלקת נרות (40 דק'): 4:04 (20 דק'): 4:24**
שב"ק	ד / 4	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין י"ח **ירושלמי:** שקלים כ' **תוספתא:** תרומות ט **נ"ך:** שמואל א יז **משניות:** סוטה ה **זהר:** חלק א עמ' תלג-תלד	**שבת קודש פרשת ויגש** עלות השחר (72 דק') ... 5:23 | סו"ז תפילה ..... 10:02 נץ החמה ..... 6:41 | חצות היום ..... 11:43 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | שקיעה ..... 4:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:12 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:57 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 5:57**

עֲבוֹדַת הַלַּיְלָה, מַעֲלָתָהּ נִשְׂגְּבָה וְנַעֲלֵית מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָט בְּלֵילוֹת הַחֹרֶף, שֶׁהֵם אֲרֻכִּים בְּיוֹתֵר, וַעֲלֵיהֶם הִתְבַּטֵּא הָרַהַ"ק רַבִּי פִּינְחָס מִקּוֹרִיץ זִי"ע "הַלֵּילוֹת הַמְזֻהָבוֹת", כִּי כָּךְ בְּקַל אָדָם יָכוֹל לִנְצֹל אֶת הַלֵּילוֹת הַלָּלוּ בִּלְמוּד תּוֹרָה, וּבִפְרָט בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּבַאֲמִירַת תִּקּוּן חֲצוֹת; אַשְׁרֵי הַמְנַצֵּל אֶת הַזְּמַנִּים הַנִּפְלָאִים הַלָּלוּ!

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)